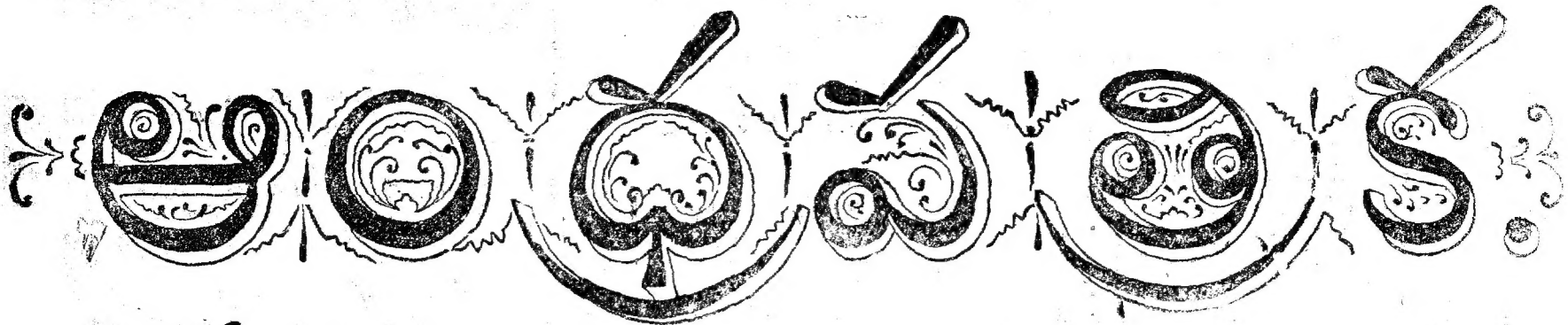

విడి పత్రక 13 0-1-6

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212

Telephone No. 544.

310743 వ తిది న ము వ క టిం వ ర బ డు ను.

Vol. 10.

సంపుటము ౧౦

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ నవంబరు నెల 15-వ తేది గురువారము
గుడిలో ద్వారినామ సంవత్సరము, శార్దూమాస శుద్ధ సప్తమి ౭.

No 189

సంచిక ౧౮౯

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు

ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధినిజడిసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు సిద్ధాంతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దమందిగల మాయమందుగాను
నకలంబులవలన గొర్రెముగలగును. మంచభాషచీటిని చూచిగొనిన మోక్షముగలగు అమృతాంజనము జగత్ప్రఖ్యాతివలన దేశమునందంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు కెటివీని, మదరాసు.

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR

The picture of "SITA MAHADEVI in the pleasure garden of RAVANASURA"

Painted by Mr. Mullar the famous German artist is printed in colours in this Calendar.

1924 అమృతాంజనము క్యాలండరు 1924

సుప్రసిద్ధులగు జర్మనీచిత్రకారులయిన ముల్లరుగారిచే వ్రాయబడిన

“రావణాసురుని యుద్ధానవనమందలి సీతామహాదేవి”

పటము రంగులతో ముద్రింపబడియున్నది.

క్యాలండరు 1-కి వెల 0-4-0.

పి. టి. సహా 0-6-0.

వెంటనే వ్రాసికొనవలెను.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

బెజవాడ స్పిన్నింగు అండ్ వీవింగు మిల్సు లిమిటెడు, బెజవాడ

కట్టడములు తయారగుచున్నవి

మెషిన్ సామాను యావత్తు మిల్లు ప్రదేశమునకు సిద్ధముగ నున్నవి.

గూడూరు లక్ష్మణరావు, పి. ఏ మేనేజింగు ఏజెంట్లు అండు డైరెక్టరు, బెజవాడ.

బంగారు, వెండినగలును, పాత్రలును, కోరువాడు

తప్పక చదివించుడు! చాలముఖ్యము!! జరూరు!!

మా స్నేహితులు, మాతో లావాదేవి 10 సంవత్సరములనుండి చేయుచున్నవారికి అతిమానప్రదేశములందున్న
వారికి బంగారు, వెండినగలు, ఇతర సామానులు. రాళ్లనగలు, బహుమతి పతకములు విభవిధ గిన్నెలు ఇనాము కప్పులు మొదలగునవి ఎన్ని మోస్తరు లున్నవో అన్నిటిని పూర్తిగా 92 పతములతో 172 ప్రక్కలుకలిగిన క్యాటలాగు వారి కోరిక
మేరకు 1/8 డబుల్ క్రాసు వైబులో ముద్రింపబడినది. ఇట్టిది త్రిభాషలో (ఆంగ్ల, ద్రవిడ, ఆంగ్లభాషలలో) ఇన్ని పతములను చేర్చి భారతదేశమందు ముద్రింపబడలేదనియే చెప్పవచ్చును. దూరదేశములందున్న వారికి యిదిమిక్కిలి ఉప
యోగము. వారుపుట, పతము, నగ వెంబరులను తెలిపిన కావలసిన నగలు వారికి సకాలమునవారండువోటికి చేరును. క్యాట
లాగు 7-కి పట్టుబడి ధర 1-6-0 లయినను 1-0-0 యకే ఇవ్వబడును. కావలసినవారు ఈ దిగువనిలాసమునకు వ్రాయవలెను.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి, నగలువర్తకులు.

25, చైవాబాద్రోడ్డు, మద్రాసు.

వెల్లింగుటన్ సినిమా

10-11-23 కనివారము నుండి 16-11-23 తేది శుక్రవారము వరకు

కనివారము, ఆదివారములందు మాటిని ౪ గంటలు ౩-15 గంటలకు
ప్రథమ మంత్రిత్వ ఆర్థికవ్యవస్థాపక కమిషనరు

పెరిల్సు ఆఫ్ ది యూనైటెడ్ స్టేట్స్, విల్లియం

డెస్టాండు అను సుప్రసిద్ధనటులకు గీతము.

ఆలాస్కాలో జరిగిన ఒక గొప్పవైర్య సాహసోత్సాహ చిత్రము
నూతనమైనది మారుగలది. మొదటివారము 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 భా
గములు. గామా, ట్ గాఫ్ క్ నోడములు మోడరూమమున.

జీర్ణరసాయనము

ఆజీర్ణముగలన భుజించిన పుస్తకము దీక్షామణి గలది మార్గము.
ఆజీర్ణము మిగిలిన రోగములకు కారణము. దీక్షలను జీర్ణరసాయనము
లందు రసప్రాసము క్రమముగ X రిగ దుర్బల మేర్పడి ఆయువు
క్షీణించును. 26 ముద్రల ద్వారా వెల రూపు 1-4-0.

అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (వది అణాలు)

వెలగులభము! (పోస్తుభుర్యులు ప్రత్యేకము) గుణ మధికము!!

ఈ మాత్రలు పేహవాతసోపులను వెంటనే మోయును.

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం

పోస్తు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణా జిల్లా.

హిందూగ్రహము 12 అణాలు.

జెండు!! ప్రహసనములు 204 పేజీలు

- 1 బాతరమడి, 2 బ్రాహ్మణచేద ప్రము 3 పెండ్లిమాత్రలు...

మృగశిర్ష

వేదకాలనిరయము

శ్రీ లోకమాన్య తిలక మహాశయ కృతమైన గ్రంథరాజము.

కలయవారు:- మానికొండ సత్యనారాయణశాస్త్రి

హిందీ ఆంధ్ర నిఘంటువు

అనేక గ్రంథరాజముల నుండియు, క్రితకలనుండియు

తొనీ బ్రాసిన 20000 వేలకల్పరత్నము లిందు గలదు.

హిందీ ప్రచార కార్యాలయము,

తిరుకొండ, మదరాసు.

మొస్కొజిం కా! ఆశ్చర్యము! యక్షిణీ కాదు!!

లోకప్రసిద్ధమైన మూడవ ఆయాధము. ధర్మవ్యాప్తిమైన

రాజమహేంద్రవరములో

పండిత సుందరలాలుగారి ఉపన్యాసము

కాకినాడ-(స్వకీయవిలేఖరి)

జబ్బులపూరు కాపురములను, ముప్రసిద్ధ కాంగ్రెస్ నాయ

ప్రారంభమున భారతదేశములోని వివిధ ప్రాంతములను

రాజమహేంద్రవరం

మరునాడు దుదయమున అనగా 12 తేది యదయము

ఆంధ్రమున మాటలాడలేనందుకు విచారించుచు, హిందీలో

ప్రప్రథమమున కాపురపు సత్కారమునందరభములలో

(1) ఇదివరలో కన్న హేమ్యుగా ప్రతిభారతీయుడును

(2) భారతీయులందరు అన్ని ప్రాంతములవారు దేశీయ

(3) మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరు మెంటుకును, మనకును

శుద్ధియుద్దయము

శుద్ధియుద్దయమును స్థాపించుటలోను ఆయుద్దయమును

హిందూ సంఘమును మహామృదీయుల వద్దనుండి ముం

ఉపన్యాసానంతరము సుందరలాలుగారు సాయంత్రము

బెజవాడ స్పిన్నింగు అండు వీవింగు

మిల్లు, లిమిటెడ్, బెజవాడ

పు నా ది రాయ స్థా ప న ము

(స్వకీయ విలేఖరి)

బెజవాడ, 12-11-23:-నిన్న సాయంత్రము గం. 4-1

దూదినుండి దారముతీసి ఆదారముతోనే బట్టలను నేయు

నివేదిక చదువుట పూర్తికాగానే గోపేటి లక్ష్మీనారాయణ

బెజవాడను.

"బైరాగి చిటికీలు"

ఇందు గొప్పమహాత్ములగున నంపాప్రమేస అనేక

ఆంధ్రగ్రంథాలయము, విజయన

నివిలసన్వనంల కైక్కు-వసాకర్యవలు

కె. సి. రాయగారి తీవ్రమగుఖండనము

(రాయలు కమిషను విచారణ)

పె|| స్వేచ్ఛలుబ్రహ్మసూ||

ధర్మి, నవంబరు 14:- రాయలకమిషనువారిచే ఈదినముక
కె. సి. రాయగారు (అసోసియేటెడ్ ప్రెస్సు) విచారణపట్టిక
కమిషనువారియెదుట బహిరంగముగా సాక్ష్య మొనగట్టట వీరే
ప్రభుత్వము. ప్రజాపితైవ్యజీవితమునకు తమ స్థానమును గురించి
కె. సి. రాయగారి తీవ్రభవనకు ప్రత్యుత్తర మొనగడు తాను 25
వర్షములనుండియు పత్రికాపచారమునకు సంబంధించియు, అందు
చూలకలకు, భారత ప్రభుత్వ కేంద్రస్థానమున గవర్నమెంట్ నుండియు
అందుచే, భారతదేశమునందు యుగోగ్యకాటయొక్క పరిపాలన,
ఆర్థిక, రాజకీయస్థితిగతులు తనకు బాగుగ తెలియుననియు,
అంగ్లదేశమునకు జనన మితవాద గాఢభారవ్యమునందు దా నొక
వర్షముదైవ్యుడిని కనుకను మితవాదవత్తును తరపున సాక్ష్య
మొనగట్ట లేదనియు తన స్వీకృతి హోదాతో సాక్ష్య మొనగట్ట
చూచి ననియు నుడివెను. రాయగారు తమ ప్రాత
వాక్యాలనుగూడ గానించిన నూచనము మామూలుగా జోసగిన
సాక్ష్యమునకు బలపరచుటయెను.

సర్వములుపై భాగ్యకా అధికారమును తొలగించుట
ప్రాచీనము, టెక్నికలు యుగోగ్యకాటలను, ముత్రుల
సహితుడైట్టి గాని కాక కార్యవ్యవహార సభాముఖ్యుడైట్టి
గాని గతర్పణ యధికారమున నుండి ఆరెగి జవాబు దాటి
వహించవలె ననియు, ఇండియను సివిల్ సర్వీసు, ఇండియను
ప్రావిన్సియలు సర్వీసులపై భారత కార్యవ్యవహారములను
యధికారమును, భారత కామరూప యుక్త డైరెక్టరీ, అట్లు
గానట్టి గాని రాజ ప్రతినిధి కే మార్గ క లేన ననియు
రాయగారు కోరిరి. ఈ యుగోగ్యకాటల లోని భార
తీయులకును యూరపీయులకును గూడ జేరీయ వేరీనముల
కర్తవీ నను సరించి (వేరీకే నేననుట ప్రాంత్య) వేరీనములన
నిర్ణయించుటయెను. అనగా ప్రస్తుతదేశములలో 2/3 వంతుల వేరీన
ముండవచ్చును. ముందుముందు ఈ సర్వీసులందు ప్రవేశించు
యూరపీయులకు సామాన్యముగా రిటరేషన్ దేశములం దా
యుగోగ్యములలో నెంత సంపాదించుకొనగలరే దాదాపు
అంతరే ముత్తము పూడు నటుల వారి అల్లవెన్న
నీతుకవచ్చును. ప్రస్తుతము సర్వీసులో నున్నవారియొక్క
స్వాయత్య ముకే వ్యవస్థలకు వరహా మొనగవచ్చును. ఉద్యోగ
కాటలకు ఎకరంకమంది యుండవలె ననియు నుచు, సర్వీసు
లలోని యూరపీయులకు సంఖ్యనే నిర్ణయించవలెను. కాని,
నూతనసంస్కరణల నొనగనప్పటికే గాని లేక 15 వర్షము
లలో గా, ఈ యుగోగ్యలలో సగమునుండి తక్కువగా
కుండా భారతీయులు యుండవలెను.

పూచీలు

యూరపీయులు అధికారులు గోరు పూచీలు గురించి
నుడువును, భారతకార్యవ్యవహారము యధికారమును ధర్మికి
మాన్యుటయు, భారతీయుల నుడుద్రేకములందు నమ్మక ముంచుట
యును మాత్రమే అన్నిటికంటె ముచి పూచీయనియు, భార
తీయులెల్లప్పుడును తమవైతిక, భౌతిక బాధ్యతలను కాదను
వారు గారనియు, విదేశీయులకు స్వాధీయమును అభివృద్ధి
జొనగట్టుట భారతదేశ మెప్పుడును శ్రద్ధవహించి యుండు
ననియు రాయగారు నుడివెరి.

అంతః కలహములను గురించి నుడువును, ఈ కమిషను
భారతీయులు తమ గా దామే కరిగ్గురించు కొందు రనియు
విదేశీయుల నుడాయ మననము లేదనియు నుడివెను.

భారతదేశీయోగ్యకాటలలోనికి అధినేత పోయట
ప్రవేశ మొనగరాదు. జాతీయవత్తునకుం దొకవత్తునావారు
లోనికి ప్రవేశించుటవలన భారత ప్రభుత్వ నిర్మాణము
(కాన్స్టిట్యూషన్)కు భగ్న మొనగగల నను విషయమున
నాకు నమ్మకము లేదు. ఇండియను సర్వీసులలోని వారు
తమలో తాము సంఘముగా నేర్పడి బలపరచుకొనుచు, తమ
మాట్లల రక్షణకొరకే స్వార్థపరులై పరిజేయు ముండుట కోర
నియును. వీరిలో కొంద రెవరిననుగా, భారతదేశమునందు రాజ
సంస్కరణలను గురించి, చాల కోరనియనుచు వర్ధిల్లాయెను

వాగ్దానమునకేసి, భారతకార్యవ్యవహారము, ఇతర అధికారులను ఈ
నిరాధారము లగు అనుమానాభిప్రాయములను, తొలగించు
టకు ప్రయత్నించుటలో తమధర్మమును నిర్వర్తించ లేదనియు
రాయగారు నుడివెరి.

ప్రజాపితైవ్యకాటలు- ప్రభుత్వయంత్రాధికారులు
సంస్కరణల వలన, పరిపాలనా కాటలతోపాటు, పరి
పాలించు ఉద్యోగులుగూడ ప్రజాపితైవ్య మొనగగడలేదనియు,
ఇందువలన పరిపాలన సగ, జగగుటకు వీలులేనీతి యొగ్గుడె నని
యు రాయగారు తనవాక్యాలతో దెలిపిభాగమునుగూర్చించి
తీవ్రభువు ప్రక్షుంచెను. ముత్రులు, కామరూప భాధ్యతవహించ
వలసియుండగా, ముత్రులకుండి యుద్యోగులకు నెలవెలమున్న
మరియు అధికారిక బాధ్యతవహించు న స్టేషనరీలకు ననియు,
అందుచే ముత్రులు తమకాటలందు ఎట్టిసంస్కరణలకు చేరులే
కున్నారనియును, ముత్రులు తమకాటలందు దా మొర్యన యధి
గృహినిగూర్చి లెక్కజెప్పవలసి యున్నయెడల వారి కరిపాలనా
కాటలందు ఉద్యోగులపైవారికి యాజమాన్యముండవలెను అని
రాయగారు కమిషనుకు దెలిపియుండిరి. ద్వంద్వపరిపాలనను
గురించి విచారణకు గడంగి, 1923 సం. ప్రాట్యూటరీ కమిషను
వారికార్యమును తాము వహించవలెనని తీవ్రభువు నుడివెరి.

రాయగారు:- ప్రభుత్వనిర్మాణమును (కాన్స్టిట్యూ
షన్) అధికారకాటలను ఒకదానినుండి మరియొకటి వేరుజేయుట
కు వీలులేను.

తీ:- అవును. అదియే ఇందలి మాఖ్యమగు చిత్తు. అ
యినా ఈ సంఘమువారి విచారణకు పరిమితము గలవని మీర
గమనింపవలయును.

రా:- అక్షర మనమునకు పరిపాలనయందు భారతీయు
లకు పరిపాలన గలిగింతుటను గూర్చి వాగ్దానమునందు రెండు
భాగములు గలవు. ఒందు మొదటి విభాగమును మాత్రము భాగ్య
చిట్టును అమలులో పెట్టెను. రెండవది వాదనలలో పెట్ట
లేను. రెండవదానికి మొదటినుండియు ప్రామాణ్యము నొనగట
నియుండెను. ఇప్పుడది తప్పనిగరియ్యెను.

తీ:- ప్రస్తుతము నున్న వారిమాట్లలను గాపాడవలసి
యొగ్గుడి (రాయగారు అవునని కలెయూవెరి)
నివిలసన్వనముదేశమున కంతకునొకటికే నుండవలెయు

వివిధరాష్ట్రముల నొకటిగా కలిపియుండుటకు నను
ఇండియను సివిల్ సర్వీసుకు జేతనకంతకు ఒకటిగనే యుంచ
వలెనని రాయగారు తన వాక్యమునందు నుడివెరి విష
యమును గురించి తీవ్రభువు నుడువుచు ప్రస్తుతము
గాన నగు రాష్ట్రీయభిమానమును గురించి నుడివెను. రాయగా
రు ప్రభుత్వమునందు భారతదేశమునకు అధినేతస్వపరిపాల
నము నొనగినను గూడ ఎల్లప్పుడీకిని, జేతన నుతకు ఒకటిగా
పరిగణించవలెను జేయుటకు గా నీవీటిని సర్వీసు నుంచవలసి
యుండునని నుడివెరి.

తీ:- సివిల్ సర్వీసువారు తమ కార్యములను కొన్నిటిని
రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు జేయుటవలన వ్యవహారమున మీ రెంచె
దరా? లేక ఇందుమించు ప్రస్తుతకర్తవ్యమునే సాగింపవలసియుం
డునని యొకెదరా?

రా:- అర్థిక, రాజకీయ పరిపాలనా కారణములచేత
సివిల్ సర్వీసు యుద్యోగుల సంఖ్యను తగ్గించుట తప్పనిసరి, వారి
కార్యములను కొన్నిటిని రాష్ట్రీయ ఉద్యోగకాటలకు వదల
వచ్చును. రాష్ట్రీయోద్యోగకాటల జీతములు జేతనం దుండుట
ఒకచేరితిగ నుండరాదు. ప్రతిరాష్ట్రము వారు ను
అయాప్రదేశమునందు అర్థికపరిస్థితులనుబట్టి వేరీనముల నిర్ణయిం
వలెను. రైల్వేసర్వీసును, టెలిగ్రాఫ్ సర్వీసును కేంద్రప్రభుత్వము
వారి అధికారమున నుండవలెను. టెలిగ్రాఫ్ సర్వీసును, నెమిటెక్యా
ట్రీసర్వీసుగా పరిగణించును. దానిని కమ్యూనికేషన్ సర్వీసుగా కరి
గణింపవచ్చును.

తీ:- భారతదేశీయోగ్యకాటలగురించి ఏమి నుడివెదను.

రా:- ఈ విషయము చాలా చిత్తులతో నుడు
కొన్నది. ఈ విషయము నిజమే లెట్లు మనము వారు విచారిం
చినను, ప్రభుత్వ విచారింక నీ విషయమున నెట్టి అభిప్రాయమున
కును రాలేదు. కాని సివిల్ సెర్వీసుకాటలను రాష్ట్రీయ ప్రభు
త్వములకాక ఏర్పడుకొనవలెనని ప్రభిప్రాయము చాల వ్యా
పించుచున్నది. దానియెడల నాకు సంపూర్ణసానుభూతి గలదు.
అర్. ఎ. ఎం. సి. జాన్సు వి. ఎ. ఎస్. జాన్సు తన తన వీరు
కొనవలెనని నుడువుచో నేను వి. ఎం. ఎస్. కే గూర్కొందును
ఇండియను సివిల్ సర్వీసు, ఇండియను పోలీసు సర్వీసు
లందు యూరపీయులకుసంఖ్యను నిర్ణయించవలెనని విచారింక
చెనరా? యూరపీయులు అధికారులకు తమలాటి బాధ్యత నుండి
యే వైద్యవహా మొనగబడు వను వరకు లగు గాన, మెడి
కలు సర్వీసులో యూరపీ జనన ముండవలరా?

రా:- వ్యాధముకొరకు అంగీకరించెదను. ఒకత్తై మొ
దలకు ప్రదేశములందు యూరపీయులకు భారతీయులకు దాక్త
ర్లహామమునందున్నారు. విషయ, యూరపీయులకాటల
కు వారిలాటి వైద్యులకాటలనే యొనగవలెనని వైద్యబాధ్య
తకు మేమునుమృతించెదము. రాష్ట్రీయవైద్యోగ్యకాటలనుండి
యే ఇట్టివహామము పుట్పింక వొరకగలదు.

సంఖ్యానిర్ణయము

రెండవ ప్రశ్నకు రాయగారు సగిన సమాధానమును గు
రించి తీవ్రభువు ప్రక్షుంచగా సాక్షి యిట్లు దెలిపెను. ఉ
ద్యోగకాటలలో యూరపీయుల, ఇండియనుల సంఖ్యయొక్క
నిర్ణయము రాజకీయ అర్థిక కారణములపై వాదనపరమందు
నేగా, జాతిభేదముల కారణములపై గాదు. సర్వీసులను సం
పూర్ణముగా తామే వాగ్దామించు మాట్లు భారతీయులకు గల
దు. కాని వారిలో తగినవారు కావలసినంత మంది దొరకక
పోవుటచే చాలకాలము వరకు యూరపీయులను జేర్చుకొనవలసి
యొగ్గుడి. చాలకాలము వరకు యూరపీయులకుసంఖ్య నందుచే
నిర్ణయించుచుండవలెను. ఇదివరకు, ఈస్టరు యుద్యోగులకు
వేరీనములతో మిగులుచున్నంత ఇప్పుడు మిగులు ముండుటలేను.
అందుచే వారు ఎక్కువ వేరీనములను అల్లవెన్నలను అనుగుచు
న్నారు. అందుచే వీరీ వేరీనముల నెక్కువజేయుటవలన గలగ
అదనపుభారమునకు గాను యూరపీయులకుసంఖ్యను తగ్గించి వారి
స్థానమున జేరీయులకు నియమించవలెను. సర్వీసుల వ్యయ
మొత్తము నింకను హెచ్చించుటకు వీలులేను. కానకట్టిసర్వ
వలెను.

జాతి భేదములు

ఈ ప్రశ్న జాతిభేదమునకు సంబంధించినప్రశ్న గాదని
రాయగారు నుడివెరి సంబద్ధమున ఇట్టికల గలిగిన అల్లలులను
గురించి తీవ్రభువు ప్రక్షుంచెను.

రా:- మరీలహములలో విదేశీయులు కల్పించుకొను
వదలి భారతదేశమునకు నూకనమైవెరి.

తీ:- కాని భారతదేశీయస్థితిని జేర.

రా:- ఈజిప్టు విద్యుదములను జూడుడు. మొదటి జేతనలలో
మనాబ్బుదీయలుగాక ఇతరకాటలను చాల గలవు. రెండవ జేత
నలలో లోమనుకాటలెక్కు, ప్రాంతీయమనములు గలవు. కాని
వారికలహముల బలవర్ధించుటకు విదేశీయులపహాయ ముచే
క్షింపవలెను.

తీ:- విద్యుదములో వారి వారు క్షయపారముల చక్క
పెట్టుకొన వాలకపోవుటచే వారివ్యవహారముల చక్కపెట్టుట
కు అంగీకరించుట సంపదనీకర్తవ్యము. మెగా ఆంగ్లేయులు వచ్చి
మరింతయుధ్యాన్న మొనగిన కేర మారేపించుటయెను.

రా:- నేను చెప్ప దిగూడలేదేమో. మీరు క్షయపారము
ల చక్కపెట్టి కాంతిని నెలకొల్పులేను. మీరు కాంతిని భంగ
పరచితిరి. ఈ దురీతలహములు, విదేశీయులవలనకల్పగింపబడ
వాలవు. దీర్ఘకాలమునుండి, వచ్చుచున్న విదేశీయపరిపాలన
వలన, ప్రజలు తమలో తామే విశ్వసించుకొనవాలకుండిరి.

అర్థిక వనతులు

తీ:- ప్రభుత్వమువారి అర్థికవనతులగురించి ఈసంఘము
వారు విచారింపవలెనరలేదు. స్వాధీయమునకును, లాభకరమునకు
ముచి రికూయట్లను సంపాదించుటకు మార్గములను గురించియే
ఈసంఘమువారు విచారింపవలెననిది.

రా:- అర్థికవనతులను గమనింపవలెననుండవలెను.
రెండవదన్న మిగిలిన రాష్ట్రములన్నియు, జాటుతో నూడు
కొనిన ఆయవ్యయవట్టికలనే తయారుజేయుచున్నవి. ఆరెడు
గూడ, కాంతిమైన మాత్రము ఆదాయ మధికముగ గన్నుచు
చున్నది. భారతదేశము ధన హీనమై యున్నయెడల ప్రభు

వృత్తాంతలేఖలు

నరసాపురం

(స్వకీయ విలేఖరి)

ఘోరమాతృ

నరసాపురం, నవంబరు 13:— భీమవరం తాలూకా ఉండే సమీపముననున్న పెదపుల్లెరు అనే గ్రామములో రెండు మూడు రోజుల క్రితం సాయంత్రం 4-40 ఘంటలకు ఒక ఘోర నాట్య జరిగినదని వింటిని. ఆ గ్రామములో కలిసిడి బంగారాజు అనే త్రిమయ యువకుడు సుమారు 32 సం॥ వయస్సు గలవాడు తుపాకీతో తన అన్నగారిని అన్నగారి భార్యను ఇద్దరు కొడుకులను కొట్టి మోటారుబండిమీద తాడేపల్లిగూడెం వైపు పారిపోయినట్లు తెలిసినది. అన్నగారు అతనిభార్య ఒక కొడుకు తక్షణమే మృతిచేసిరి. రెండవకొడుకు మాత్రము సుమారు 12 సం॥ వాడు సజీవయై యుండ ఇప్పటికి తేబడెను. లాంగు దొరగారి ఆసుపత్రిలో ఉన్నాడు. అందువల్ల సమాచారముల్ని మాకు తెలిసినవి. పిల్లవాడు బ్రతుకుట చాల కష్టమని విన్నాను. ఒకకంటికి గాయము తగులగా ఆ కన్ను తీసి వేయబడెను. ఈ నాట్యకు కారణము భూములపంపక మని తెలియవచ్చినది. ఈ బంగారాజుకు సుమారు ఇరువదిరోజుల క్రితమే తన తుపాకీ లైసెన్సు వచ్చినదట. బంగారాజు చాలా భాగ్యవంతుడట. అతని బాడలు ఇంకను తెలియలేదు. పోలీసు వారు వెదకుచున్నారు. అస్తి పంపకము నిమిత్తమై ఇంత ఘోరమాతృ! ఎంత విచారకరమో చదువరులే యూహింప గలరు.

వ్యా యా మ శిక్ష

ఈ తరజిల్లాలకు ఫిజికల్ ట్రైనింగునుమాస్తరు గా రైన ఎమ్. నరసింహస్వామిగారు మా గ్రామము వచ్చి మొన్నటి రోజున మా సబుకలెక్టరుగా రైన కెంగోడేయన్ వి. సి. యస్. గారి బంగళాలో వారి అధ్యక్షతక్రింద వారి శిష్యబృందముతో వచ్చి వారి విద్యను చూపించెను. అందులో యీ జిల్లాలో ఉండే ఎలిమెంటరీస్కూళ్ల మాస్తరులను మా గౌరవమెంటు ట్రైనింగును విద్యార్థులును మా ట్రైల్ ఉన్నతపాఠశాల విద్యార్థులను పాల్గొనిరి. అతేక విధములైన వ్యాయామక్రీడలను డ్రెస్సులు ఇంకా నరసింహస్వామిగారిచేత కొన్ని క్రొత్త పనులు న్ను వివరించుచుగా చూపించబడెను.

అంతర్వేది దేవాలయము

అంతర్వేది శ్రీ నరసింహస్వామివారికి యీ మధ్యనుండి శుక్రవారము ఏ కాద శి ఇంకా మామూలుగా జరుగవలసిన నిత్యోత్సవములును సరిగా జరుగుట లేదని విసుటకు చాల విచారకరముగా నున్నది. ఈ దేవాలయముకు శ్రీ మొగలూరు రాజాగారు ధర్మకర్తలుగను బ్రహ్మీగానున్నకూడా నున్నారు. మొగలూరు జమీ గౌర్న మెంటువారి యధీన మైనప్పటినుండి శ్రీ నరసింహస్వామివారి ఉత్సవములకుగాను సంవత్సరమునకు రు 3000 లు గౌర్న మెంటువారి ముచ్చునవేయున్నారు. ఇంకా ఏ మనగా స్థానాచార్యులు చేయవలసినపని 4 లేక 5 సంవత్సరములనుండి చేయుటలేదని కూడ విన్నాను. గనుక శ్రీ రాజా గారు ఇందు విషయమై తగుక్రద్ధ తీసికొని గొప్పమహిమ గల శ్రీ నరసింహస్వామివారి నిత్యోత్సవములు సరిగా క్రమప్రకారము జరిపే ఏర్పాట్లు గావించుట వారివిధి అని మనవి చేయుచున్నాను.

అన్ని రకముల

నెప్ట్యూ ఫాన్ టన్ కలములకు

గోదావరి జిల్లాకు మాకు 25.9.28 వ తేదీనుండి,

పోల్ ఏ జ స్పి ని

ఇంగ్లీషు వైకిల్ అండ్ మోటారు ఇంపోర్టింగు కంపెనీ వారిచ్చియున్నారు. గాన టోకుగాను, చిల్లరగాను కొనదలచిన వర్తకులు, యితరులు మాకు వ్రాసిన ధరలు యితర వివరములు తెలుపబడును.

ఇంకా మావద్ద ప్రేమనరీ సామాన్లు పెట్రోలు లాంపు గైరా సరసమైన ధరలకు విక్రయించుచున్నాము.

వై. కృష్ణమూర్తి అందు సన్ను,

జనరల్ వర్తకులు, మెయిన్ రోడ్డు, రాజమండ్రి.

ఏలూరు

(స్వకీయ విలేఖరి)

సెంట్రల్ కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకు

నవంబరు 12:— సెంట్రల్ కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకుకు సర్వసాంఘికపథ 2 11-11-28 తేదీన సాయంత్రం 6 గంటలకు మా పురపంచమున ము. రా. శ్రీ మోచర్ల విశ్వస్వంతులు బి.ఎ.బి.ఆర్. గారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. ఈ సభకు శ్రీ రాజా భుజంగరావుబహదూరు జమీందారుగారు, మోతే గంగరాజు జమీందారుగారు, అస్తిమెంటు రిజిస్ట్రార్ కేమరీ లక్ష్మీనరసింహంగారు, మోచర్ల విశ్వస్వంతులు బి.ఎ.బి.ఆర్.గారు, వి. వేణుగోపాలనాయుడుగారు మున్నగు ప్రముఖులు వచ్చి యుండిరి. ఈ బ్యాంకు నిబంధనలలో కొన్ని మార్పులు వగైరాలను గురించిన తీర్మానములు జరిగినవికవ ఏలూరు హిందూ యువజన సంఘమువారు తమ లైబ్రరీకి ప్రత్యక్షమోహమున కొరకు పెట్టుకొనిన అర్జీ విమర్శకు వచ్చెను. ఈ సంఘము రాజకీయసంఘముగ నెంచబడుచున్నందున దీనికి సహాయముచేయరాదని అస్తిమెంటు రిజిస్ట్రార్గారు ఆటంకమును పెట్టిరి. కొంతకన్న జరిగిన వివర మామూలుప్రకారము సహాయము శాసన గుటకు తీర్మానించిరి.

శాసనసభల పోలింగు

కారణాంతరములవలన పోలింగు నిలిచిపోయిన మాజిల్లా లోని ఎగ్జిక్యూటివ్ గౌరవములందు గవర్న మెంటువారి ఆజ్ఞప్రకారము యీనెల 10-11-28 తేదీన పోలింగు జరిగినది. క్యాండిడేట్లును, వారిపక్షపు ఏజెంట్లును ఆయా స్థానములందు ప్రచండసంచలనమును గావించిరి. శ్రీ మోతే గంగరాజుగారికి విశేషముగ వోట్లుపడినవని తలంపబడుచున్నది. కొనెలమూడి గోపాలకృష్ణయ్యగారికిని, వారిపార్టీ వారికినికూడ చాలాభావకలిగినట్లు చెప్పకొనుచున్నారు. ఓట్లపెట్టెలు యీనెల 18 వ తేదీన బందరులో తెరవబడును. నిజమైన తర్కవసానము అప్పుడు తెలగలదు.

ఇతరకొన్నియు

కృష్ణాజిల్లాబోర్డు పక్షమున “ననేటగడ”కు ఒక సభ్యుని, ముగ్గునిపాలిటిలపక్షమున నొక సభ్యుని నెన్నుకొనవలసియున్నది. జిల్లాబోర్డుపక్షమున మ-రా-శ్రీ (1) కడ్డమన్నాటి నరసింహంతులు బి. ఎ. బి. ఆర్ గారును, (2) ఇ. సీతారామస్వామి గాయాడుగారును, మరొకందరును, అభ్యర్థులుగ నిలిచిరి. ముగ్గునిపాలిటిలపక్షమున మ-రా-శ్రీ 1. పోలెల గోవింద రావు నాయుడు బి. ఎ. బి. ఆర్ గారును, 2. యస్. జగన్నాథ రావు బాబ్బయ్యగారును, 3. సి. రాజగోపాలాచారి బి. ఎ. బి. ఆర్ గారును నిలిచిరి. వీరికి ఓట్లు వేయుటకు పోలింగుస్థానములకు పోవసరములేకుండ ఎవరియిందెట్లకు వారికి ఓట్లకాగితములు టాపాలో కంపించబడినవి. ఈనెల 15 వ తేదీనా గా రిజిస్టరు పోస్టులో “ననేట” సభ పాలసాధికారిగారికి పంప నియమింపబడియెను. క్యాండిడేట్లులు వారి ఏజెంట్లును నీటెరుల వాక్యించి తమకే ఓట్లు నీచవలయునని సంచలనమును గావించిరి. ఇందుకుడ బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేకరక్షకులు బాగుగ వ్యాపించినవి. చాలవరకు ఓట్లకాగితములు యిదివరకే పంపితబడినవి. స్వల్పసంఖ్యాకులుమాత్రమే యందు వోటరైయున్నందున ఎవరి విజయము కలుగునో చెప్పవలెను.

ఇటీ “అఫిలియేటెడ్ కాన్సిలు ఆఫ్ కాలేజెస్” అను సభ గూడ ఒకటి క్రొత్తగా నేర్పాటువేయబడినది. దీనికి ముగ్గునిపాలిటిలపక్షమున ఒక అభ్యర్థిని మోజిల్లానుండి పంపగలసియున్నది. దీనికై మ-రా-శ్రీ 1. కడ్డమన్నాటి నరసింహంతులు బి. ఎ. బి. ఆర్ గారును, 2. మారుమూరి వీరభద్రయ్య పుత్రులుగారును అభ్యర్థులుగ నిలిచిరి. దీనికిని ఓట్లకాగితము లిందెట్ల వచ్చినవి. ఇరువురూ బ్రాహ్మణులేగనుక, విశేష గడచిడకనవలసినది.

ముగ్గునిపాలిటి

“మాపురముకందలి చెల్లపు బడ్డీలకు గంవత్సరమునకు ఒకై 1 కి రు 10 లు” వో లై సెన్సు ఫీజు కట్టవలసినదని లోగడ కాన్సిలులో తీర్మానింపబడినది. ఏ వారముచేతనో అత్యధి యింకావరకు అనుజూజగ లేదు. ఈపురమున రమాయి 800 చెల్లపుబడ్డీలు యున్నవి. ఈ సప్తమున కడకు పోతులగుడురు” అని కొందరు కాన్సిల్లరు మాక్తబ్బుతో చర్చించుకొనియున్నారు.

శానిటరీ కమిషనరు

కానిటరీ కమిషనరుగారు మాపురమునకు విచ్చేసి, యని సీకర్ కాన్సిలు హాలులో పనిపిల్లల ఆభివృద్ధిని గురించి కాన్సి

లర్లకుపర్యవేందిరి. తత్సభకు మ-రా-శ్రీ సోమంచి సీతారామ మయ్యగారు రగ్రాసాధికర్యమును వహించిరి. వచ్చేసంవత్సరములో యీ విషయమై కొంత కృషి చేయుటకై బడ్డీలులో కొంత కాన్సనును ఏర్పాటుచేయుటకు కాన్సిల్లరు నిశ్చయించిరి. మూగంటి బాపిసేదుగారు

వీరు ఆమెరికాశతమునుండి వచ్చిన పిదప బాటియకరా కాలయందును, ముగ్గునిసీకర్ హైస్కూలునందును తమ యిను భవములను యువశ్యాసముల మూలమున కల్పించినట్లుల విను ఘోషాము. ఇటుల కూడముల ప్రవేశములం దువ్వనెంచుట కన్న బహిరంగపథను పురమందిరమున గావించి, ఆడేశవైచిత్ర్యములను, రామ గడించినవిద్యావిశేషముల యమూల్యతను ప్రజలకు తెల్పించినచో చాల సుఖయుక్తరముగ సుండగలదని చాలమంది తలంచుచున్నారు. ఏ కాంగ్రెసు కమిటీవారి యిట్టియేర్పాటును గావించినచో ప్రజలకు లాభకరముగ నుండగలదు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

నవంబరు 15-వ తేదీ గురువారము

(1) ధాన్యములు

వరియ్యలు	బస్తాలు	మొదలు.	వరకు.
కుసుమ రెనాలి	,, 45 గలవి	రు 12-0-0	18-4-0
నెల్లూరి	,, డిటా	,, 15-4-0	15-8-0
డిల్లీ	,, డిటా	,, 15-8-0	16-0-0
రాగులు	రా. 164 బస్తా 1-1	,,	8-8-0
నవ్వులు	,,	,, 28-0-0	24-0-0

(2) వస్తు ధాన్యములు

కందులు	బస్తా 1-1 205 ర.	రు 12-0-0	రు 18-4-0
నెగలు	,, డిటా	,, 10-4-0	10-8-0
నెగలు	,, డిటా	,, 12-4-0	12-12-0
మినుములు	,, డిటా	,, 18-0-0	18-12-7
ఉలకలు	,, డిటా 164	,, 7-4-0	7-8-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వునూనె	రా 1-1	రు 174-0-0	176-0-0
నెయ్యి	మ 1-1	,, 14-0-0	24-0-0
కొండాపురం కేరునెయ్యి	రా 1-1	రు 68-0-0	65-0-0
యితర ప్రదేశము	,,	,, 58-0-0	60-0-0
కేరునెయ్యి నూనె గానుక	రా 1-1	రు 148 మి.న.నూనె 140	
అమడము నూనె	రా 1-1	రు 140-0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయకనుపు	రా 1-1	రు 230-0-0	235-0-0
కూరకనుపు	,,	రు 215-0-0	220-0-0
విరవకాయలు (గుంటూరు)	రా 1-1	రు 90-0-0	105 0-0
గుంటూరుపాండకట్టు నీలిమయ	మమున 1-1	రు 40, 45	
కాళహస్తీ పాండకట్టు	,,	రు 60, 65	
తెల్లము	రా 1-1	రు 40-0-0	50 0-0
తిలకపండు	రా 1-1	రు 85-0-0	48-0-0

(5) ఇనుము

పట్టులు రఖం	రా 1-1	రు 84-0-0	85-0-0
చవరం	,,	,, 85-0-0	88-0-0
రవుండు	,,	,, 89-0-0	50-0-0

(6) లోహములు

మెడి 100 రులంకు	రు 78-0-0	80-0-0
బంగారము, కులము 1-1	రు 24-8-0	25-0-0
గవరను 1-1		15-14-0
ఇత్తడి రా 1-1	రు 290-0-0	295-0-0
రాగి డిటా	రు 240-0-0	245-0-0
అస్కా చెక్కర బ 1-1	రు 46-4-0	46-8-0

(7) రంగులు అలిజరైన

అవుకృష్ణుడు	20 డిగ్రీలు	రు 185-0-0
పొట్టికృష్ణుడు	డిటా	డిటా

దంతశాల హరి

వెల సీసా 1-కి 0-8-0. వి. పి. సహా 0-18-0

దంతశాలకు వైద్యము, రసపట్టు, పుష్పిపన్నులు, వుల్లిన కడివిన దంతములు మొదలగునవి కారణములు. నొప్పిగల పోట కూడిన మందులో తడిపి పెట్టి నొప్పి వెంటనే పోవును. అమృతాంజనం డిపో, మధరాసు - బొంబాయి.

గుంటూరు జిల్లా తెనాలి తాలూకా గుడివాడ కివారు
 గ్రామకాపురంధున్న ఆయన నల్లూరి నాగయ్యగారి
 దుడు కొడుకయినా నాకు అల్లుడున్నా ఆయనగారి
 పేరు యాదాద్రిని అయిన భార్య కాక యాకేసరి అన్న
 పేరును పొమ్మదారుగా యేర్పరచి ఉస్తావేజు వ్రాసి
 పన్నుకు ఆయన యాదరి అమ్మయ్యగారికి మూత్రము
 ముత్తము వాకిత్రున్నాడు. ఇతరులకు యెక్కరి యేలాటి
 లేవు. ఆయన దుర్మదకలో ప్రవేశించి దుష్టులసంగత్యము
 చేసేవున్నాడు. ఈ అవకాశమును చూచుకొని కొం
 కమముగా లాభమును పొందగలెనని దురుద్దేశ్యముతో
 లోగడతేదీలు వేసి నోట్లు కగయిలాలు వ్రాయించు
 వాడుక కలుగుచున్నది. అట్లు వ్రాసికొని దుష్టుల
 సంగత్యము లాభము లేదనిన్ని కదరు నోట్లు కగయిలాలు
 వ్రాయించుమూలముగా ప్రకటింపబడుచున్నది.

28-9-1923, అనంత భూపయ్య.

జన్మి ను పక్ష కలహములు

ప్రతికూలరసభ-మరికొన్ని వివరములు

సర్ త్యాగరాయశెట్టిగారి ప్రకటన

(నిన్నటికినను జన్మి ను పక్ష కలహములు అను శీర్షికను కవిశిష్యుని సంఘమువారియొద్దనున్న ముద్రాపత్రమున తిరుగి శీర్షిక అందు జరిగిన సభ నివేదికను ఆంధ్రపత్రిక 10, 11 వ పేజీలందు ప్రకటించబడినది. పాఠపాఠ్యము అరేబియీయు కన్నడ భాషలు దేన. కావున పాఠకులు ఈ క్రింది సరళిని గమనింపవలయునని ప్రార్థించుచున్నాము. రెండవ కాలమునందు 21 వ త్రైమాసికము "ద్రవిడీయను సంఘమువారి యాచనాస్థమున ..... " అనునదనములతో సభ నివేదికను ప్రారంభమగును. అది మొదలు మూడవ కాలమునందలి 40 వ త్రైమాసికం అంత మొందునరకు మొదటి భాగము దాని నె ను క మొదటికాలము, రెండవ కాలమున దలి 20 త్రైమాసికం చేరవలెను. అటుపిమ్మట మూడవ కాలము 41 వ త్రైమాసికం 4 వ కాలము కడపటివరకు చదివిన వ్యాసము సంపూర్ణమగును. (ఆం. ప. సం.)

ప్రతికూలర సభ

మరికొన్ని వివరములు

మున్నటికినను జరిగిన సభకు స సంధించిన వివరములు ముం. న్ను ఈ దినకు ప్రకటించబడినవి.

రామలింగా రెడ్డిగారు రుక్మిణియను ఇట్లు చెప్పిరి:—మం త్రికర్తవనియమై కొంతవేషుడను. ఈ మంత్రులు సభ్యుల విశ్వాసమునకు పాత్రులగువాడైనవారందరు కానిసభ్యుల నెను కొన్నవలెను. అ.లేనని ఈ భేదములు కన్పిస్తున్నట్లు అతడు తులననీకావు. ఈ మంత్రులు కానిసభ్యుల విశ్వాసము లేనివారై న గవర్నరుగారు క్రొత్త మంత్రులను నియమించెదరు. పాను గల రాజుగారే ప్రధానమంత్రులైన "వారియను మాకు విశ్వాసము లేదను" తిర్మానమున నేను తక్షణమే ఉపపాది చెవను. పానుగల రాజుగారు జమిందారులు. సామ్య నియోజక వర్గమువారిచే ఎన్నుకొనబడలేదు. ఇట్టివారు దేమొకాటికు పక్షపు వాడుకలకు సంకుటకు వీలులేదు.

త్యాగరాయ శెట్టి - మదనగోపాలు

సర్ త్యాగరాయ శెట్టి, ను తమ వాయుత్వమున కదలుకొనినవారు కానిసభ్యత్వమునకు రాజీనామ ఇవ్వవలెను. పానుగల రాజుగారును ఒక అభ్యర్థిని నిలబెట్టవలెను. ఈ పరిస్థితులలో నేను మదనగోపాల వాయుత్వమున అభ్యర్థిత్వమును బలపఱచెదను.

రాజకీయ నియమాలందు వాడుకల అభిప్రాయములు ఎల్ల రకు తెలియును. దక్షిణాదియో లిఖిలు ఖేదరేషనుం చా మోదించబడిన తిర్మానములతో నేకకీర్తనయి చున్నాను. పానుగల రాజుగారును అంత మొందలెను. డాక్టరు వాయురు గారు ద్వైవిధ్యమున నిజమగు ప్రవాహ క్షేత్రహాననూత్రములై బ్రాహ్మణేతరతమభివృద్ధి చెందవలెను. ఈ ఎన్నిక ఫలితములను పరిశీలించిన మంత్రులను చేరిన అభ్యర్థి అనేకు లు జయము గాంచుటకు సిద్ధమగును. గుంటూరు, బెల్లూరు కడప ఎన్నికల ఫలితములను జూడుకు. కొటిరెడ్డిగారు మంత్రుల పక్షమునకు చేరినవారు కాదు. వారు మంత్రుల పక్షమునకు చేరి యిట్లు ప్రకటించుకొనియుండిరి తప్పు అనియును బాంబియు డెడివారు. ఈ మంత్రులకు మహమ్మదీయులు పానుభూతి వారై లేదన వివరములు మహమ్మదీ జనసభ్యులు గుర్తించవలెను.

డాక్టరు సుబ్బరాయునిగారు

రెడ్డిగారిపక్షము డాక్టరు సుబ్బరాయునిగారు పక్షమున వీరి పానుగల రాజుగారిపక్షమున మట్లాడిరి. సభ్యులనే తమ వీరిని ఇద్దరిం చు అక్షేపించ సాగి. వారి ఉపన్యాస భర్తాపాము ఈ దినకు ప్రకటించబడినది.

పానుగల రాజుగారి కార్యదర్శి నేను కొంతకాలము పనిచేసినాను. వీరు గా జ తిం త్రైపు బియ్యము గల వాయుకులని చెప్పవలసినది. త్యాగరాయ శెట్టిగారు వాయుత్వమునండి తొలగింపబడిరి. బెప్పల తప్పు వాయుకులగు నునువేళమునకు వచ్చినవారైనా త్యాగిని ఇట్టి ఉద్దేశములేదు. ఇప్పుడు మాత్ర త్యాగరాయ శెట్టి గారే వాయు

కు నున్నాడు. పానుగల రాజుగారు జమిందారు లైనవారు ప్రతిపక్షమునకే చేరినవారు. సామ్యనియోజక వర్గమునకు అభ్యర్థిగ నిలచి వీరి తప్పుక విజయము గాంచవలెను. (తప్పుక ఆ పక్షమున గాంచెదననేలు) బ్రాహ్మణేతరసభ్యులకు రాజుగారిపక్ష విశ్వాసములేవచ్చును పానుగల రాజుగారు తమ మంత్రులను తక్షణమే రాజీనామా చేయవలెను.

రామలింగా రెడ్డిగారు:—గవర్నరుగారు మంత్రులను నియమించుటకు సర్ త్యాగరాయశెట్టిగారిని పిలువకపోవడం త్యాగరాయశెట్టిగారు వాయుకులని గుర్తించుటకును. అట్లు కాక మంత్రులను తయారుచేయుటకునని గవర్నరుగారు పానుగల రాజుగారిని కొరవ త్యాగరాయశెట్టిగారి వాయుత్వము అంత మొంది పబడినదని తలచుకొని యున్నది.

వీర్యులు మంత్రులపక్షమునకు ఖండించుచు డాక్టరు నటేశ్వరగారు మాట్లాడిరి. ఈ మంత్రుల పక్షమునందు ఇట్టిను బతువు తుఖునూత్రముల గమనింపబడలేదనియు, డాక్టరు వాయుగారి నూత్రములకు పక్ష (పానుభూతి)కు రావలయుననియు జన్మి ను పక్షము దేమొకాటికు పక్షముగ మార్పులకై గావించబడిన ప్రతిపక్షముల నన్నిటిని మంత్రులు అక్షేపించుచుండి రని యు, తమ ప్రతిపక్షములకు నన్ను వారిని అగౌరవ ప్రకటించి రనియు నటేశ్వరగారు చెప్పిరి.

గవర్నరు ముగించుచు ఇది సంభగించుచుననియు, ఈ సమయమున బ్రాహ్మణేతరము తమభేదములను మరచి లెనినదేము తుండి గొప్పపై మేర్పడునని అభ్యర్థులు చెప్పిరి.

"నేనే నాయకుడను"

సర్ త్యాగరాయశెట్టిగారి ప్రకటన

మద్రాసు మెయింజర్ తిరి తిరిగి సర్ త్యాగరాయ శెట్టిగారు ఇట్లు చెప్పిరి:—

నేను జన్మి ను పక్షపు వాయుత్వమునకు రాజీనామ ఇవ్వలేదు ఎవరు కూడ నన్ను వాయుత్వమునండి తొలగించలేదు. కావక పానుగల రాజుగారు వాయుత్వమును నియమించుటకప్పు. ప్రస్తుతము భేదములను పెంచుట కనరోక మద్రాసు మెయింజర్ పక్షము అసత్యపువారై తెలిపిని చెప్పవలసియున్నది. నేనింకను జన్మి ను పక్షపు వాయుకుడు నీ యున్నాను. నేను నాయకుడుగ నందనాడెదని ఎవ్వరుకూడ లేదని నేను తలచుచున్నాను. నిన్నటికినను అనేకులు ఇందలి నిజము తెలిసికొనుటకు నన్ను వచ్చిచూచిరి.

పరిశీతులు చిట్కొప్పడి యున్నను పూర్వపరిస్థితు లేవు డుట నులభించి నేను అభిప్రాయపడుచున్నాను. అదరు డిండించుచున్నట్లు పరిస్థితులు వివరములైతే అసంతృప్తి చెందినవారెందో ఒకద్దరు ఈ అల్లరి చేయుచున్నార. వాయుకు ది ములకా ఈ అల్లరి అజాబపును. రెక్కలేని రెక్కజాతులతో గండిన ఈ అల్లరిమంతు ఆస్పద్యము భేదము ఇదియు ముట అత్యర్థమగు కాదు. దు: ధ్దేశముతో అల్లరిని నిర్దిశించుచు కొందరు ప్రహ్వించెదరు మరొకరు విచ్చిభరులకు వారై అసంతృప్తి చెందెదరు.

ఎవ్వరూ విషయములు జరుగును. వాటికి సంబంధించిన విషయాలను తెలుపుటకు వీలులేవందును. ప్రభుత్వరహస్యముల కొరకు తప్పు నిజము ప్రకటించుట మంత్రులగాని నన్ను గాని ఎవ్వరు అక్షేపించవలెను.

జన్మి ను పక్షపు బలమునుకూడ మట్లాడుచు త్యాగరాయశెట్టిగారు ఇట్లు చెప్పిరి:—

నేను తిక్పొప్పడి మహమ్మదు బహీముగ నున్నదని నేను తలచును. ఈ భేదములకల్ల జన్మి ను పక్షము భగ్నమై దని కొందరు తలచుచున్నారు. కాని ఈ భేదము లన్నియు త్యాగరాయ అంత మొంద గలవని నేను నమ్ముచున్నాను. బ్రాహ్మణేతరతము అంత మొందినవలయునని విద్యాధిపతి ఈ ఎన్నికల గుండు విశ్లేషణనుచు గావించిరి. జన్మి ను పక్షమునకు ఆసక్తికరములను జరుపవలయునని డాక్టరు బజ్జి రామమూర్తిగారు తమ అభ్యర్థిత్వ ప్రకటనమున బ్రాసిరి. కాని వారి మంత్రులు

తమ లేనిధమున అంత మొందినది ఇప్పు డెల్లరకు తెలియును విద్యాధిపతుల సహాయమునకు కొంతకుండి అభ్యర్థులు అధికమ! వోట్లు సంపాదించి ప్రభుత్వమున రాగలిగిరి. అయినను ఈ విషయము జన్మి ను పక్షమును అంత మొందింతుటకు సహకారి కాకాలదు. విద్యాధిపతుల సహాయము పొంది ఎన్నికలలో అందరికన్న ఎక్కువవోట్లు పొంది, మంత్రులపక్షమున యెత్తించియుండుట విచారకరము. ఇట్టి అభ్యర్థుల లోగుట్టు ప్రజల చక్కగ గుర్తొక్కవలెను. ఇట్టివారి వాయుత్వము ప్రజల కంగమాత్రము రుచింకదు. గవర్నరు మెయింజర్ కినివరములన్నియు తెలిపిననును విచ్చిభ్రమ. సి. వి. డి. ఆఫీసులు అన్ని వివరములు తెలుపుచునే యున్నారు.

ద్రావిడులకు మంత్రులకు నియమించు విషయమై త్యాగరాయశెట్టిగారు ఇట్లు చెప్పిరి:—

ఈవిషయమై వాడుకల అభిప్రాయములను తిరుచువాపర్తి యందు జరిగిన మహాసభయందు తెలిపియున్నాను. సుబ్బరాయులు రెడ్డిగారు రాజీనామా ఇవ్వగానే ద్రావిడులు మంత్రులపక్షి కొరయన్నారను విషయమును గవర్నరుగారికి తెలిపిరి. ఈ అంతోభంజనము గుర్తెట్టి తగువిధమున గవర్నరుగారు ప్రసక్తి చెదరిన నమ్ముచున్నాను. ఏదో ప్రత్యేకభంజనముల చేరినవారే మంత్రులకు నందనలయునని నేనెప్పుడు నుద్దేశించలేదు. జన్మి ను పక్షము వారు మంత్రులకు సంబంధమునని నేను అభిప్రాయపడితిని. మంత్రులు నియమించబడిన ఆగస్టు 1 వన ద్రావిడుల అసత్యప్రవృత్తి యున్నారని నేను గుర్తెట్టి గవర్నరుగారి కింపయు తెలిపితిని. కాని వాడుకల పాత్రాగారికి మంత్రుల పక్షమునగిరి ఇప్పుడు మంత్రులను నియమించుటకు గవర్నరు గారి అంధత్వముల జన్మి టిని గమనించెద రని నమ్ముచున్నాను. నూతనముగ ఎవరు మంత్రులకు నియమించబడినారో వాడు తెలియదు. నన్నెవరు నలవోక అడుగలేదు. (మద్రాసు మెయింజర్)

క్లెయింజర్ కమిటీ

రంగూణులలోని క్లెయింజర్ కమిటీ మెంబర్స్ కమిటీవారు విచారణకు పూర్తి గావించిరి. సభ్యులు సంభిక్షములు గావించిరి. నివేదిక కుక్కగొమ్మకు నున్నది. చిల్లర అభిప్రాయభేదములు కొరకు చేయబడిన. నివేదికను ప్రభుత్వమువారికి సమర్పించబడినది.

అలహాబాదు బ్యాంక్ మోటారు బండిపోటుకేసు ముద్రాయికి 7 ఏండ్లు కఠినశిక్ష విధించబడుట

1922 సం॥ కు కలలో అలహాబాదుకు జరిగిన అలహాబాదు బ్యాంకు మోటారు బండిపోటుకేసు ముద్రాయి సిద్ధపాదము మారుచేయుగ సిద్ధము 7 ఏడ్లు కఠినశిక్ష విధించబడినది.

ఇండియా ఇన్స్పెక్షన్ కంపెనీ లిమిటెడ్-కలకత్తా

ఇద్రు అగ్రవైఖ్య ఇన్స్పెక్షన్ కంపెనీ కావలెను. ఒకరు దుండెల్లాండున, మరొకరు ఆంధ్రజిల్లాండున కొరలెను. మంచి ఆసభముగలవారు మాత్రమే దరఖాస్తును పంపుకొనవలెను. జీతము నెల 1-కి రూ 50.5-100 ప్రయాణపుఖర్చులు బల్లెమోడె యిచ్చబడును.

ఇకరవివరములకు ఈ దినకు విలాసమునకు వ్రాసువలెను

డాక్టరు వ. లక్ష్మీపతి

లి. ఎ. ఎమ్. లి. సి. ఎమ్. మేనేజింగ్ డైరెక్టరు మద్రాసు బాంబి ఆఫీసు: 19 హాన్స్ రోడ్డు, మాంటూరొడ్డు బ్రాహ్మణ.

ప్రకటన

ముచ్చేరి వెంకటశెట్టి అను ఆ నున, వలయాన సుబ్బరాయ శెట్టి అనే నేను మే మిరువురము భాగములుగా చేరి నకురూరు సుబ్బరాయ ముచ్చేరి వెంకటశెట్టి అనుపేరుతో మద్రాసు, చెనా బజారు రోడ్డులో, వెం 221 యగడియందు సమాప్త వ్యాపారము చేయుచుంటిమి. గవర్న వ్యాపారమునండి 9-8-1928 తేది నుండి నేను వారియంతోటిని, కాని గవర్న తేదెనుండి ముచ్చేరి వెంకటశెట్టిగారితో చేయు వ్యాపారమునకునని, అ.వాదేనికి గాని వా కేలాటి బాధ్యత లేదని యిందుమునునగా అంతటికిని తెలిపజేయుచున్నాను

నగురూరు సుబ్బరాయ శెట్టి, ప్రొద్దుటూరు

శాసనసభల యెన్నికలు

మదరాసు శాసనసభ

కృష్ణామండల యెన్నికలు

నిన్న 14 వ తేదీ సాయంత్రమునకు ఓట్లను లెక్కపెట్టటం పూర్తియైనది. మొత్తం 800 కాకాజుగారు మొదటి వాదన, మూడవ సీట్లవారు రెండవ వాదన యిరువండు గూడనం దడచుచు, 4 స్థానములలో రెండు స్థానములకు వీరిద్దరును ఎన్నుకొనబడవచ్చును. తక్కిన రెండు స్థానములకు వెనుకవచ్చు వైద్య రాజు, కామమాల సర్వరాయలు, కట్టనంబి కొల్లంపల్లి బొల్లెనాచార్యులను మొదలగా ఎంపికయిందరు ఎన్నుకొనబడవచ్చును. ఇట్టి ఓట్లను లెక్క పెట్టుచున్నప్పుడు 15 వ తేదీ యాద యా 8 గంటలకు ఇక్కడ ప్రజల ఓట్లు లెక్క పెట్టబడును. ఉన్నతము చాల చురుకుగా లెక్క పెట్టిరి. 87000 మంది ఓటు రలోన 81000 మంది ఓట్లనిచ్చిరి. అని ఒక ప్రమాణము మదిలిపట్ట జమునండి తంజివార్ల నంపెను.

ఆదిమాంధ్ర ప్రతినిధులు

ఈసారిగూడ ఆదిమాంధ్ర ప్రతినిధుల ఎన్నికని గూడ దొరతనమువారు నియమించియుండలేదు. ప్రకటింపబడిన ప్రభుత్వ నియమిత కర్మలకట్టికలో ఆదిమాంధ్ర నాయకుల శేషు కనబడలేదు. తును మన కంటకు రామయ్య గారిని ముఖ్యముగా నియమించి పంపింప గోరెదము. ఆది మాంధ్ర విద్యకుండు లోపిరు మొదటి వాడు. ఉన్నత ప్రాథమిక పాఠశాలలో రి ఏండ్లు ప్రధానోపాధ్యాయుడుగా నుండెను. రాజమండ్రి తాలూకాలోను మృగని నీకలు కొన్నింటానూ వెనక కర్మముగా నుండెను. ఆంధ్రరాష్ట్ర ఆదిమాంధ్ర సంఘమున కర్మముడుగా నుండెను. ఆదిమాంధ్ర సంఘము నుద్ధరించుటకు తన జీవితమునంతను వినియోగించుచు న్నాడు. ఎన్. దేవేంద్రుడు గాడు కర్మముడు. ఏలూరు తాలూకాలోను మునిసిపల్ సంఘమున కర్మము. కృష్ణాజిల్లా ఆదిమాంధ్ర సంఘమునకు అని దొరతనమువారి తంజివార్లకు వదిలిమి అని ఆంధ్రరాష్ట్ర ఆదిమాంధ్ర సంఘ కార్యదర్శి గుడివాడనుండి నేడు తంజివార్ల నంపెను.

బొంబాయి శాసనసభ

బొంబాయిలో ఎన్నికలు

మిశ్రవాదికము వారిలో వామమంది ఓడిపోయిరి. స్వరాజ్యపక్షములో చాలమంది ఎన్నుకొనబడిరి. స్వరాజ్యపక్ష మవారిలో పూజాలో భోక్తుల గారికి మిక్కిలి హెచ్చు ఓట్లు వచ్చినవి. పోలూరు నగరమున ఏ. జుల్మీందగారు ఎన్నుకొనబడిరి. అసహాయాద్యమును తీరముగా చున్నపుడు రాజనాయా నిచ్చిన వి. సి. ఎస్. ఉద్యోగి హమ్దానీగారు మూడులో స్వారంత్రి అభ్యర్థిగా నిలిచెను. అతనికి మిక్కిలి హెచ్చు ఓట్లు వచ్చినవి. అతని కరువార హెచ్చు ఓట్లు స్వరాజ్య పక్షము అభ్యర్థియగు దీక్షితులుగారికి వచ్చినవి. వెనుకటి కాసన కథలో సభ్యుడుగా నుండిన జి. వి. త్రివేదిగారు ధానాలో ఓడిపోయిరి. వెనుకటి భారత కాసన కథలో సభ్యుడుగా నుండిన ఎ. వి. లభగారు ఆచార్యుడు నగరము మండలమున బొంబాయి కాసన కథకు ప్రాప్త్యజేతర స్థానమున నిలిచి ఓడిపోయిరి. సింధు హైదరాబాదులో మహా మృదీయ స్థానమునకు వెనుక ముగ్ధిగా నుండిన గులామ్ హుస్సేన్ హిదాయతుల్లాగారు నిలిచిరి. ఆయనకు మిక్కిలి హెచ్చు ఓట్లు వచ్చినవి. (ఆ. ప్రె.)

కరాచీ ఫలితములు

వెనుక భారత కాసన కథలో సభ్యుడుగా నుండిన ప్రాప్త్య జేత హమ్దానీ, వాలీమహమ్మదు హుస్సేన్ ఆలీగార్లద్వయము యీ సారి వోడిపోయిరి. సింధు, హైదరాబాదు మండలము వారు ఇదివరకు ముగ్ధిగా నుండిన గులామ్ హుస్సేన్ హిదాయతుల్లాగారిని మరల యెన్నుకొనిరి. భారత కాసన కథ యెన్నికలు 14-వ తేదీ) అనగా నిన్న జరిగెను.

* * *

విశ్వవిద్యాలయమున పట్టములను గ్రహించిన శ్రీమతి వని శ్రీక దొమిరియనకు బోయి ఇండ్లలో వనిచేయుటకు ఒక్క కొనుచున్నారని తెలియచున్నది. కనదాకు వుంటి కుటుంబము లోని శ్రీమతి విద్యార్థికు రాంధ్రు ఈవారములో బోవుచున్నా రట. ఏవనినైన జేసిన మనుచున్నారట. (స్టేట్స్మన్)

బెంగాలు శాసనసభ

కలకత్తా ఎన్నికలు

ప్రధానపక్షమున రెండు స్థానములకు మహమ్మదీయ పక్షము ఒక స్థానమునకును నిన్నటి రోజున కలకత్తాలో ఎన్నికలు జరిగినవి. స్వరాజ్యపక్షము అభ్యర్థి ఒక్కడు మాత్రమే నిలిచెను. 8 స్థానములకు పోటీ హెచ్చుగా నున్నది. కొంతకాలమునుండి ప్రచారము అధికముగా జరిగినది. కరపత్రికలను వేలకొలదిగా పంచిపెట్టిరి. నిన్న మోటారుబండ్లు హెచ్చుగా తిరిగినవి. 1920 లో కంటె యీసంవత్సరము చాల హెచ్చుమంది ఓట్లను యిచ్చెదరు. తక్కిన స్థానములకు ఎన్నికలు నేడు (15 వ తేదీని కలకత్తాలో) జరుగును. మండలమున యీసంవత్సరమున జరుగుచు నేయుండును 100 కి 80 మంది ఓట్ల నిచ్చిరి.

భారత శాసనసభ

గోదావరిమండల ఎన్నికలు

నిన్న (14-వ తేదీ) సాయంత్రమున కాకినాడలో ఓట్లను లెక్కపెట్టటం కారంభించిరి. నిన్న సాయంత్రమునకు దివాకర్ బహదూర్ మోచర్ల రామచంద్రరావు కంటకు గారికి 1558 ఓట్లు వచ్చి. గోవిందరావుగారికి 224 ఓట్లును వచ్చినవి. నేడుగూడ లెక్కపెట్టుచున్నారు. (కాకినాడ స్వతంత్ర పత్రిక తంజివార్ల.)

బొంబాయి యెన్నికలు

నిన్న (14 వ తేదీ) బొంబాయిలో భారత కాసన కథ యెన్నికలు జరిగినవి. స్వరాజ్యపక్షము అభ్యర్థి విజయవంతులు గారికి అందుకంటే హెచ్చు ఓట్లు వచ్చినవి. రెండు స్థానములలోను ఒక స్థానమునకు ఆయన నిర్ణయముగా ఎన్నుకొనబడవచ్చునని చెప్పవచ్చును. జమ్నాదాస్ ద్వారకదాస్ దుమాటియాగార్లు మునియ్యదీనను రెండవ స్థానమునకు పోటీచేసియున్నారు. జమ్నాదాస్ ద్వారక దాసుగారి విషయమున కనిచేయువారినంభ్య తక్కువగా లేకున్నను ఆయన కందరికంటే తక్కువ ఓట్లు వచ్చుచున్నవి. రెండవ స్థానమునకు దుమాటియాగారు ఎన్నుకొనబడవచ్చును.

కలకత్తా ఎన్నికలు

కలకత్తాలో గూడ ఎన్నికలు నిన్ననే ప్రారంభమైనవి. మహమ్మదీయ స్థానమునకు 11 వ తేదీవరకును ఎన్నికలు జరుగును. లుక్మన్ నగరమున సర్వజనపక్షమున ఎన్నికలు 15 వ తేదీలో ముగియును. బిస్ మిల్ చంద్రపాణిగారిని నిర్మలచంద్ర గారిని పోటీ తీర్చుముగా నున్నది. నిర్మలచంద్రగారు స్వరాజ్యపక్ష ప్రతినిధి. బిస్ మిల్ చంద్ర పాణిగారు స్వరాజ్యపక్షమువారి నియమముల కంగీకరించిరిని సంతకము చేయలేదు. కాని సాధారణముగా స్వరాజ్యము పక్ష యవారి వాదమునే బలపరచెదని జేకబంధుదాసుగారికి తెలియ జేసెను. నిర్మల చంద్రగారు కంగర ప్రభు కాసన కథకును భారత కాసన కథకునుగూడ అభ్యర్థిగా నిలిచెను. భారత కాసన కథ విషయమున తనకు వోట్లను న పొందించుటకు తా నెవరిని నియమించలేదనియు, పాణిగారుపక్షమువా రాంధ్రోకనపదకర్తర లేదనియు, నిర్మలచంద్రగారు ప్రకటించిరి. భారత కాసన కథకు నిన్న నూటికి 18 మందికంటే హెచ్చుగా వోట్లను రాతేను.

అమృతసరులో బహిరంగసభ

నాయకుల రాక

హాలావా అబ్దుల్ కలాముజ్జ్ డాక్టరు అస్సారీగార్లు 14 తేదీయందునును అమృతసరు చేరిరి. 13 వ తేదీ సాయం కాలము జలియన్ వాలాబాదులో రెండు బహిరంగసభలు జరిగెను. మొదటిసభకు లాలా లజపతిరాయగారు రథ్యక్తర వహించిరి. కాసనసభల అభ్యర్థులగు స్వరాజ్య పక్షము వారికి ఓట్లెక్కువలే నని కోరుచు లజపతిరాయగారును, మోతీలాలు నెహ్రూగారును ఉపన్యసించిరి. రెండవసభలో సిక్కుల ప్రెస్టర్స్ త్యాగములను ప్రశంసించుచు హిందూమహమ్మదీయ మైత్రిని ప్రోత్సహించుచు హాలావా మహమ్మదాలీ హాలావా మోతాలీ, పండిత జవహర్ లాల్ నెహ్రూ, బాబ్జిజో నెఫ్, శ్యామీగార్లు మున్నగువారు ఉపన్యసించిరి. మేము అకాలీలను కట్టుబాటును నేర్చుకొనుటకు వచ్చితిమేగాని నేర్చుటకు రా లేదని వారు చెప్పిరి. రాత్రి చాల ప్రార్థనాభక్త వరకును సభ జరిగినది. (ఆ. ప్రె.)

అకాలీల ఊరేగింపు

5000 మంది ఊరేగింపునం దుండిరి.

నిన్న (14-వ తేదీ) సాయంత్రమున అమృతసరులో 5000 మంది అకాలీలు ఊరేగింపుజరిపిరి. వారిలో 500 మంది నలుపురంకు ఖద్దరుదుస్తులను, కనుపు కచ్చరంగు నడుముపట్టిలను ధరించిరి. నాలుగు జెండాలు ఎగురుచుండెను. ముందు బ్యాండు మేళము ప్రాచుర్యముండెను. “అకాలీ నంధుము అగ్రమమని ప్రకటింపబడెను.” అని ప్రాయబడిన రెండు పెద్దఫలకములను ముందు గొనిపోవుచుండిరి.

14 వ తేదీ ఊరేగింపు

13 వ తేదీని జరిగినట్లులే 14 వ తేదీ ఉదయమున గూడ వేలకొలది అకాలీలు ఊరేగింపుజరిపిరి. కేరళ క్షేత్ర కేరళావ్యూహ, శ్రీయంత్ర ప్రకాశంగార్లు మున్నగు నాయకులుగూడ ఊరేగింపులో నుండిరి. (ఆ. ప్రె.)

అకాలీ శిరోమణి గురుద్వారా

సంఘము

సర్దార్ భగతుసింగుగారి నరెస్తు చేసిరి నిన్న (14 వ తేదీ) నాయకులకేను విచారణనిమిత్తము సర్దార్ భగత్ సింగుగారు స్పెషల్ మాజిస్ట్రేటుగోపుర కల్లి మధ్యాహ్నము 1 గంటకు అటంచుండి వచ్చుచుండగా పోలీసువారిని నరెస్తు చేసిరి. అతడు ధూంకె వాస్తవ్యుడు. క్రమంభక సంఘ ప్రచారముగా నుండెను. (ఆ. ప్రె.)

అకాలీ నాయకుల కేసు

14 వ తేదీ విచారణ

నిన్న పంజాబ్ 10¹/₂ గంటలకు మరల విచారణ ప్రారంభమైంది. 8 వ సాక్షి యెన్నెక్కువ సోయాసింగుగారు పరాధమై నవారిని తెదకుట ను గూర్చి సాక్ష్య మిచ్చెను. ముద్దాయి ధీరమ్ సింగ్ దొరకుట కన్యము. అతడెవలనో దాగియున్నాడు. నేనకనిగామున కేసి విచారణచేసి వారు చెప్పిన సంకతులను వారంటు వెనక పీఠిని ప్రాసీతిని ముద్దాయి జమీందారుడు. అతడెప్పుడనులో ను న్నాడని తెలియుటలే నే నతనిభూమిలోకి వెళ్లేతేను. అని యీసాక్షి చెప్పెను.

4 వ సాక్షి హాదీకన్ షేలు కపూర్ సింగ్ ముద్దాయి నారాయణదాస్ సింగుగారిని అమృతసరులో తెదకినట్లు చెప్పెను. అతనియల్లెడనున్నదో తెలియదనిచెప్పెను. తెల్లముసలగారి కొరికైనై మేజిస్ట్రేటు మంగళసింగు వారంటును రద్దుపరచెను. ధీరమ్ సింగు, జరన్ సింగుగార్లు విషయమై ఉత్తరువులు చేసెను. ఫిర్యాదీ పీఠినులో కొన్ని సవరణలు జరుగవలెనని ఫిర్యాదీ సి. వి. డి. నూపరింపెండెంటు వి. ఇ. సిక్రెటరీగారు చెప్పిరి. ఫిర్యాదీ ప్రమాణము చేసిన గాని ఆమాయును చేయగూడదని ముద్దాయి కర్దార్ మోహాబుసింగు గారాడేవించిరి. అందులకు మేజిస్ట్రేటుగారికింకను ఫిర్యాదీచేత ప్రమాణము చేయించెను. ఏమట్లఫిర్యాదీసాక్ష్యము జరిగె! దొరతనమువారికే త్రున వుప్రకారము నేనీకేను దాఖలుచేసితిని ఆయాభ్యాక్రమ నిర్మదు దాఖలుచేయుచున్నాను అని ఫిర్యాదీ చెప్పగాఇపుడాద్రక్రమను దాఖలు చేయగూడదు. అది అక్రమము. ఈకాక్షన్ ప్రకారము 121 ఏ.12¹/₂ ఏ కేసులక్రింద యీకేసును విచారణచేయుటకు మిశ్రకారము లేదు. సమనులను పంపుటకుడెన్నెంటు గారి కధికారము లేదు అని రాయబాదాభ్యక్తామగారు చెప్పిరి. లాలాఘువాధ సాహిగాడు 196 ఏ కేసులను చదివి వినిపించిరి. గవర్నరు జెనరలు సంఘమువారును లాక్ష్మీ యా ప్రభుత్వము వారును గవర్నరు జెనరలు సంఘముచే అనమతింపబడిన మరలకరై నను అనుమతిని తీయవచ్చును. అట్టి యనుమతి యీయబడలేదని సందున ఈ కేసులో మేజిస్ట్రేటుగారు విచారణజరుపగూడదు. ఈకేసులో గవర్నరునుమతిచ్చెను. 1919 ఇండియా దొరతనమువారి చట్టము ప్రకారము గవర్నరును కార్యసంఘ సంఘమును, మంత్రిలును కలసి క్రభుత్వముబడునుగాని గవర్నరుకొక్కఁడును క్రభుత్వ మని పించుకొనదు అనిఅచట్టము 184 సెక్షనులో నున్నది. ఆందువలన యీకేసులో ముద్దాయిలను ఒక్కక్షణమైన రిమాండులో నుంచగూడదు. చక్కచక్కణము చేయవలెను. అని ముద్దాయివలెను సంఘసాధసాహిగార్లు చెప్పిరి. గవర్నరు కార్యసంఘసభ్యులను లెక్క చేయనే లేదు. 196, 196 ఏ కేసులక్రింద అనుమతి యిచ్చబడినది యిన్ను దియేగాని లాక్ష్మీయ దొరతనమువారి యనుమతి బడయలేదు. ఒక్కవ్యక్తి మాత్రమే ఫిర్యాదీకి ఉత్తరవిచ్చెను. గాన ముద్దాయిలను ఒక్కక్షణమైన రిమాండులో నుంచగూడదు. అట్లందినచో అది అక్రమనిర్బంధ మగును అని రాయబాదాభ్యక్తామగారునుడిగిరి. (స. ప్రె.)

ఫోర్టు నెంటు జార్జిగజెటు

(నవంబరు 13, 1923)

పబ్లికేషన్

జె. జె. కాటన్ ఐ. సి. ఎస్. గారు గంటాముజిల్లా, స్పెషల్ జడ్జిగా నియమింపబడిరి.

ఎం. హబుద్దీను, ఐ. సి. ఎస్. గారు చంద్రగిరినుండి, శ్రీకాకుళం డివిజను, గంటాముజిల్లాకు మార్చబడిరి.

మరణము

రెవ. జానుయూపుర్ర పిల్లలుగారికి రామచంద్రపురం తాలూకాలో (గోదావరిజిల్లా) క్రైస్తవ పెండ్లిండ్లు జేయించుటకు అనుజ్ఞ నిచ్చిరి.

జాను జీవరత్నంగారి సోరిగారికి అనంతపురం తాలూకాలో పెండ్లిండ్లు జేయించుటకు అనుజ్ఞ నిచ్చిరి. వీరి రిజిస్ట్రేషన్ సర్టిఫికేటు లిచ్చు అధికారముగూడ యిచ్చిరి.

లా కౌ థు

బెంచిమేజిస్ట్రేటుల అధికారావరణమును స్పెషలుమేజిస్ట్రేటులుగా నీయమవారిని నియమించిరి:—

గో.కా. తమ్మయ్యగారు - విజయనగరం, భానుబాద్గారు హాకిము సయ్యును అద్దులుమాజీము లేక, మంజామియనుసాహేబు గారు—కడప.

బిక్రమ్లీలు పెద్దస్వామిగారు, బొడ్డు కి తారామస్వామి చెట్టిగారు - విజయనగరం.

పురుషాకము రత్న వేలుమొదల్యారు - తిరుపతి.

ఆర్. కోటిశ్వరరావునాయుడు నెల్లూరుజిల్లాలోని డిప్టీ తాసిల్దారుగారిని రి. వ. తరగతి మేజిస్ట్రేటుగా నియమించిరి.

రెవిన్యూ కౌ. థు.

నవంబరు 13 న తేదీన గజెటులో రా. సా. వేదాంతం రామనాథంపంతులుగారిని విశాఖపట్టణం జనరలు డ్యూటీకిని, అవసరాల జగన్నాథంపంతులుగారినిగుంటూరు జనరలు డ్యూటీ కిని నియమించినట్లు గల ప్రకటనలు రద్దు చేయబడినవి.

ఈదిగువ డిప్టీ కలెక్టరలను నియమించిరి.

కిర్లొడి శేషారెడ్డి శ్రీనివాసఅచారిఅచార్య - తంజావూర్ జనరలు డ్యూటీ.

పి. వి. సి. పాండియను అచార్య - తంజావూర్ జనరలు డ్యూటీనుండి, మదరాసు స్పెషలుమేజిస్ట్రేట్ (రైల్వేలాండు అక్విజిషన్) మార్చిరి.

ఆ థి వ్యక్తి కౌ. థు.

ఎన్. రంగనాథాచార్య అచార్య అసిస్టెంటు కోఆపరేటివ్ రిజిస్ట్రారుగారిని నెల్లూరునకు నియమించిరి.

స్థానిక స్వపరిపాలనకౌ. థు.

నెల్లూరు, జిల్లాలోని కందుకూరు తాలూకా బోర్డు ఉపాధ్యక్షులుగా శ్రీ మదనపల్లి హనుమంతరావుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

నాగూరు నారాయణరావుగారు తెల్లారి పురపాలక సంఘాధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

రా. బి. టి. వి. రంగారావుగారు చిత్తూరు పురపాలక సంఘాధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

కాకినాడ పురపాలక సంఘమునకు, డి. బా., కె. సూర్యనారాయణమూర్తి నాయుడుగారు అధ్యక్షులుగను, ఎ. రంగారావు నాయుడుగారు ఉపాధ్యక్షులుగను ఎన్నుకొనబడిరి.

పాలెం ముద్దుకృష్ణయ్యనాయుడుగారు, బొర్రపల్లి, కడప పురపాలకసంఘాధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

నెల్లూరు పురపాలక సంఘమునందు జనాబు మహమ్మదు యాహ్యాలీ సాహేబుగారు మరల అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

పల్లకిమిడి పురపాలక సంఘమునకు రా. సా., వైడి కంఠం సీతారామస్వామి పంతులుగారు అధ్యక్షులుగను, శ్రీ మాను దామోదర పాథి మహాశయో ఉపాధ్యక్షులుగను ఎన్నుకొనబడిరి.

రాజమహేంద్రవరం పురపాలకసంఘ ఉపాధ్యక్షులుగా రెండు అప్పలస్వామిగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

విద్యాకౌ. థు.

తెల్లారి జిల్లా విద్యాసంఘ సభ్యులుగా మిను. ఎం. ఎఫ్. ప్రేజురుగారు ఇనస్పెక్టర్ను అఫ్. గ్రెన్సు, నియమింపబడిరి.

కె. రుక్మిణమ్మగారు. సబ్. అసిస్టెంటు ఇనస్పెక్టర్ను, కర్నూలు జిల్లా విద్యా సంఘసభ్యులుగా నియమింపబడిరి.

సి. హెచ్. సుబ్బారావుగారు, బాలికా పాఠశాలల డిప్టీ ఇనస్పెక్టర్, గంటాముజిల్లా విద్యాసంఘసభ్యులుగా నియమింపబడిరి.

రాజగోపాల తత్వాచార్య అవర్ధన్ కడపజిల్లా విద్యా కౌ. థు. కారీగా నియమింపబడిరి.

రివెన్యూబోర్డు

సాబులబోర్డు:— ఆర్. రామదేవ అయ్యంగారు, ఆక్టింగు ఇనస్పెక్టర్, అనంతపురంనుండి చెంగల్పల్లి సర్కిలు నకు మార్చబడిరి.

రెవ. హోర్ట్ కమిటీ మెంటు తాస్సీ మదరాసు ఎక్జీసియూటివ్ కౌ. థు.లో సీనియరు చాప్లెనువదలినుండి ఆర్కిడికనువదలికి మార్చబడిరి.

ఇకో కమిటీబోర్డు

ఈదిగువ హోర్డునబడిన ఎక్జాంపెంటులు, 1924.25 సంవత్సరమునకు సర్టిఫైడు అడిటరులుగా నంగీకరింపబడిరి.

1. జి. నరసింహం 2. ఎన్. ఎస్. రామస్వామిఅయ్య 3. టి. ఎం. శంకరనారాయణశెట్టి 4. పి. వెంకటాద్రిఅయ్య 5. జె. బి. ఎస్. బంబి 6. కె. ఎ. శంకరఅయ్య 7. ఎల్. ఎస్. మధురముత్తము 8. ఎం. కందస్వామిమొదల్యార్ 9. కె. ఆర్. ముబ్బయ్యఅయ్య 10. టి. సి. రంగనాథరావు. 11. విద్యా సాగరపాండా 12. పి. ఎస్. ఎస్. అయ్య 13. టి. కృష్ణాచారియర్ 14. ఎం. ఎస్. కృష్ణరావు 15. సి. ఎం. ఎస్. పృ. కాళం 16. ఎ. వి. సుబ్బయ్యయ్య 17. ఎం. ఆర్. బాలసుబ్రహ్మణ్యఅయ్య 18. కె. శంకటసుబ్బయ్యనాయుడు.

ఈదిగువవారుగూడ రాబడి పన్ను విషయములలో అడిటరులుగా అంగీకరింపబడిరి.

1. శేషమ్మ వోసుపేరి 2. వియానుప్రభాకర్ 3. గ్రహము ఎఫ్. రాను 4. ఎం. కె. దండేకరు 5. ఆర్పాడ్ లూయిసా గను 6. సి. ఎఫ్. ట్రేసి.

జుడిషియల్ కౌ. థు.

రాజా మానూతు వెంకట శేషాచలపతిరావు పంతులు గారు, జిల్లామునసు కావలినుండి బెంగళు అడిషనలుకోర్టునకు మార్చబడిరి.

మాప్టాలు శిక్షించబడుట

మా.కా.కో. డి.మనీదులో జొరబడి ధనమును దోచు కొన్నందుకు పాలిక్కాల్ వాసు లకు నిధపురు మాప్టాలు 6 నెలల 13 న తైదు 25 రూపుల జరిమానాయను విధించబడిరి.

శిక్షించబడు వార్తలు

కొండాబాద్ కలెక్టరీ మెంటులోని నవాబ్ భారా ముద్దాలగారి యంటిలో దొంగలు చొరబడి 2 క్వింటల్ల వెల నేయనలను దొంగిలించుకొని పోయిరి. పోలీసువారు విచారించుచున్నార.

ఇండియన్ హెయిల్ బిస్ అని ప్రసిద్ధి బడ సిన ప్రాఫెసర్ కోడి రామమూర్తి నాయుడుగారి "అఖిలభారత డిక్షనరీ" బ్రహ్మచారి శ్రీ నెలూరున జరుగును.

రెసిడెంటు గౌ. యల్. రెస్సెర్. వి. సి. యస్. గారు బాలారం ఉన్నాదియ నూర్, పునాది స్థాపనము చేయుచు మరలవిద్యకు సాధారణవిద్యతో కలుపుట శ్రేయోదాయక మని యు, శ్రీ నెలూరుగారిద్విన గ్రాంటును, సర్ ఫజల్ భాయ్ కింభాయ్ గారిసగిన 500 రూపుల విరాళమును సంతోష పూర్వముగ గ్రహించడగుననియ, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు విరాళములను కింగ్డుటచే ఇతరవిధముల పాయ ముపేక్షింప దలవనియు పలికిరి.

అగ్నిప్రమాదము

కరాచీలో 14 వ తేదీ రైల్వేవారుకాచాన వాచ్ మేజర్ దీప చంద్ గారి మఠులో అగ్నిప్రారంభమై ప్రకృతున్న ఇరానీ కంపెనీని డీకామ్ గారి మఠునకు ప్రాకెను 9 గంటలకు వైద బ్రేడువారు నివృత్తపర్చివేసిరి. 1 లక్ష రూపాయలకు వైగా నష్టము గలిగెను. అగ్ని కారణము తెలియదు.

తాతా వనర్ కంపెనీవై కేసు కొట్టివేయబడుట

కలకత్తావాసు గు నంకిభర దుర్గాదత్తుగారివై తాతా కంపెనీవారు దత్తుగారి పేర్ తాలూకు కాలిమోత్తమునకై తెచ్చిన వ్యాజ్యము డిక్రీ చేయబడెను. అసత్య ప్రకటనమున్నను ప్రతివాది ప్రకటనమునకు పూర్వమే పేర్చుకొనెను కావున మోసపోతదని బొంబయి హైకోర్టుజడ్జి తీర్పులో నిశ్చయించెను.

తిరునల్వేలి మ్యునిసిపల్ ఛేర్మన్ పదవి.

పూర్వపు ఛేర్మన్ గావు బహదూర్ పి. నెల్లయప్ప పిళ్ల గారు రాజీనామా నిమిత్తుచే, పి. అలగిరిస్వామి నాయుడు గారు తిరునల్వేలి మ్యునిసిపల్ కౌన్సిల్ ఛేర్మన్ గా ఎన్నుకొనబడిరి.

[2 వ పేజి అనుబంధములరువాయి]

నర్. రె:— ఇల్లుకోరునది విద్యాధికులే గాని, ప్రజలు కూడ గదా!

రా:— గాంధీయ్యధ్యయము వాచేత గాని, సమర్థుగాని చేత గాని బానుగారిచేత గాని ప్రారంభింపబడ లేదు. ప్రజా సామాన్యముచేతనే అది ప్రారంభింపబడును.

నర్. రె:— 15 సం॥ ములలో, ఉద్యోగకౌ. థు.లలో అధ్యయనము వరకైన భారతీయులవర మొనర్చవలె నని నుడిచి కత్తుడు, మీరు, సైనికకౌ. థు. గమనించితిరా?

రా:— సైనికకౌ. థు. విషయమున, సైనికవిద్యనువారికి గల అంధము లేపోవుట చాలనిచారకరము ఈవిషయమున భా.కౌ. వారి విధానమును భారతీయవర్గము త్రోసివేయుట కోరవలె యును. కానూచనల ప్రకారముగూడ, 20 వత్సరముల తరువాత ఇంకా బ్రిటిష్ యుద్ధోగ్యులసంఖ్య చాల అధికముగ నుండును.

నర్. రె:— (లిబునందు విశ్రాంటి జేయుటను వెంటనే అపివేయవలెనని గోతును కానననభవారు గావించిన తీర్మానము వినబడుచుండగా వారియందు బ్రిటిష్ యుద్ధోగ్యుల విద్యా సము త్తమునా?

రా:— కానననభవు బాధ్యత యొగగడలేదు గానూ వారు బాధ్యత లేకుండ వర్తిచిరి. వారికి బాధ్యత వోసగిన వెంటనేవారి దృష్టిపథమును మార్చును.

నర్. వాల్మీకిగారికి ప్రత్యుత్తర మొనగుచు, కార్య నిర్వాహక సభలోనిఉద్యోగకౌ. థు.లనుండి నియమింపబడుసభ్యులు యూరపీయనులగుమాత్రమే యుండవలెనని బాయింటు పార్లమెంటుకిమిటివారు నిర్ణయించిరినీ నేను వాక్కులనున దెలిపిన విషయము పొరబాటు. ఆచరణయందల్లున్నదని వెలుపుటయే నాయుద్దేశ్యము. కేంద్రప్రభుత్వమునగూడ నట్లేయున్నది. చతుర్థి గారిని కార్యనిర్వాహక సభ్యునిగా నియమించినపుడు, అధికారేతర సభ్యునిగా పంపించిరి

శ్రీప్రభునకు ప్రత్యుత్తర మొనగుచు గొప్ప చేతనములుగల యుద్ధోగ్యులనులే చేతనముల నింకను పోషింపరాదని రాయ గా నిది.

శ్రీప్రభు:— చేతనముల నెత్తున జేయవలెనని వాడు గోరలేదు. మధ్యమస్థితియందన్న వారు మాత్రమే ఇల్లుకోరి.

శ్రీ ప్రభు:— చాలమంది భారతీయులను విశ్రాంటి జేయుచుండుటవలన కొంతకాలమునకు పెద్ద యుద్ధోగ్యులంబం దధికభాగము భారతీయులచేతులలో నుండుట సంభవించును యూరపీయనుల సంఖ్యకును, భారతీయులసంఖ్యకును గల నమా సత్యముపోయి ఒకతైపున కెత్తునబలము గలుగదా?

రాయగారు:— అట్టిస్థితిని నే నతిసంతోషముతో నాహ్వానించును. భారతీయుల పరిపాలనాక్రీరి పరిక్షించుట కదియే నిజమును పరీక్ష.

అఖిలభారత సాంఘిక మహాసభ

సన్మానసంఘము నేర్పరచిరి

ఈనెల 13 వ తేదీన కాకినాడలోజరిగిన బహిరంగ సభలో ఈసంవత్సరం డిసెంబరునెలలో కాకినాడలో కాంగ్రెసుతో పాటు సాంఘిక మహాసభనుగూడ జరుపవలె నను తీర్మాన ముమోదించబడెను. అందులకు 2 కార్యదర్శులను కార్యనిర్వాహక స. ఘ సభ్యులను ఎన్నుకొనిరి. అధ్యక్షునిగూడ క్వరలోనే ఎన్నుకొందురు. నూచనలను పంపవలెనని కార్యనిర్వాహక సంఘ మువారు కోరుచున్నారు. అని డాక్టరు పట్టాభిసేతారాయయ్య గారు తంతివార్తను పంపిరి. (ఆ. (2))

పాట్నా తరుణభారతపత్రిక

ముద్దాయాలు తుమాపణ చెప్పిరి

"నెనెటలపాట" అను రాజ్యహోదావరణమును ప్రకటించినందులకు ఈ వారపత్రిక వైన తేదీనకేసులో తాము చేసిన అవరాధమే అని ముద్దాయాలు సుత్రార్థముపణను కోరిరి. దొంగిలించి వారు అజగ్రహించవలె నని డిమాండుగా చేసిరి. ఈపత్రిక హిందీభాషలో వారమున కొకసారి వెలువడును. ఈ తుమాపణను వరుసగా రిపోజుటు ప్రకటించుటకును వరదల సహాయ నిధికి వెయ్యిరూపాయలు విరాళము నిచ్చుటకును ఇటువైని తమపత్రికలోగాని యితరపత్రికలోగాని రాజ్యాధిపాము ప్రకటించుటకును వారు పూర్వనిశ్చయము దొరకవలెననియు నేనును రద్దుచేసికొనిరి. (ఆ. (2))

ఆంధ్ర పత్రిక

1923 వ సం॥ నవంబరునెల 15 వ తేది

గురువారము

అరబ్బుల సహాయనిరాకరణము

పాలెసీను మాండేలు చారిత్రము గాంచిన, ప్రజేచ్ఛ ఎటుల నిరాకరణముచేయునో గ్రహించ వచ్చును. పాలెసీను, మొదట పాలెసీను తుర్కీ పరిపాలనమునుండి తొలగించినంతలకు, అరబ్బులకు స్వాతంత్ర్య విచ్ఛిన్నము మారుగ, మాండేలు లని పేరుపెట్టి ఆంగ్ల పరిపాలనము ప్రవేశపెట్టబడెను. అక్కడి ప్రజలకు బతి విదేశీ పరిపాలనమునకు బదు లుగ పేరొక పరిపాలనము దాడించుటచే, సంతృప్తి గలుగ లేదని వెల్లడి యగుచున్నది. బాల్బరుగారి సలహా మూలమున, పాలెసీను భూమిని యాధుల నివాసస్థానముగ జేయుట కుద్ద్యులపబడెను. ప్రపంచమునందలి యాధులందఱును అక్కడి బ్రజేశించి నివసించుట కివకాశ మొసగబడెను. అక్కడి కాపురస్తులు విశేషముగ నరబ్బులై యుం డగ, వారి యభిమతిమునకు విరుద్ధముగ యాధుల తో పాలెసీను భూమిని సంప నెంచుట ఏటిన్యాయమో, బాల్బరుగారికే తెలియవలెను. బాల్బరు గారి విధాన మవలంబించబడెను. దీని ననుసరించి పాలెసీను ప్రజలకు కొన్ని సంస్కరణములు ప్రసా దించబడెను. ఇట్టి నిర్ధారణములను తాముగ్గీ కరింప మని ప్రజలు స్పష్టముగ చెలిపిరి. తమకు పూర్వస్వాతంత్ర్యము నెఱగవలయు ననియు, మాండేలును తా మంగీకరింప మనియు, పాలెసీనును యాధుల భూమిగ జేయుప్రయత్నమును తా మెంత మాత్ర మొనరింప మనయు, అరబ్బులు ఖండితముగ చెలిపిరి. ప్రభుత్వమువారు ప్రజల యభిప్రమును లక్ష్యపెట్టక, నూతనసంస్కరణవిధానము ననుసరించి ఎన్నికల జరిపిరి. కాని వానిని ప్రజలు బహిష్కరించుటచే, అవి రద్దుజేయబడెను.

అప్పటినుండియు పాలెసీనులో సంక్షోభస్థితి ఏర్పడియున్నది. బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు ప్రజాభిప్రాయమును నెఱవేర్చుటకు మారుగ, తమ పంతమును కల్పించుకొన దలపెట్టిరి. నూతన జాతీయ కక్షము, బాల్బరు ప్రతిఘటనమును తీరస్కరించుచు, అరబ్బులకు స్వతంత్రపాలనా స్వాతంత్ర్యము గోరుచు, కాంగ్రెసుపక్షలో తీర్మానించిరి. అరబ్బుల ఏజెన్సీని స్థాపించుటకు వారంగీకరింపరయిరి. అరబ్బుల సత్వమును పురస్కరించుకొని, డ్యూక్ ఆఫ్ డెవన్ షిర్ షిర్ గారు తమ పద్ధతులను విడనాడుటకు నిలులేదనియు అరబ్బుల సహాయమును కోల్పోవలసి వచ్చినను తాము పరిపాలించుచుండుమనియు, పకటింపిరి. అరబ్బులు కృతజ్ఞత్యములై యున్నాని గ్రహించవచ్చును. తమ కృత్యమును సఫలమగుటకు, వారు సహాయ నిరాకరణమార్గమును విడువ ని తలంపవచ్చును. అరబ్బుల సహాయ నిరాకరణమును లక్ష్యపెట్టక తాము పరిపాలించెదమని బ్రిటీషు గారు బలకుచున్నారు. కాని అరబ్బులు తమ కృత్యమును విడువకుండుచో, వారి సహాయ నిరాకరణము సఫలమగుననుటకు సందియములేదు. వివాదము మెల్ల లుండునో చూడవలయును. మాండేలులు పరాధీనతను పెంపొందించుచున్నవి. జేచ్ఛను తొలగించి చున్నవి. స్వయంనిర్ణయ

ధర్మమున కివి వేరుపురుగు లగుచున్నవి. మాండేలులు క్రొత్తగ నిర్మాపించబడినపుడు, తే ని పో ని యాశల గలుగజేసిరి. కాని నిజపరిస్థితులను గుర్తించిన వారందఱును, మాండేలులు సయితము ప్రాతే క్తులేటుల కిందకు దిగునుగాని, వీనియందు స్వపరిపాలనపు చిహ్నములులేవని గ్రహించగలిగిరి. విల్సను గారు మార మాలోచింపక, యావధికి నామో దించిరి. మాండేలులవలన బ్రిటీషు బాధ్యతలు హెచ్చుచున్నవి. ప్రాచ్యఖండ ప్రజలను పరిపాలించుటకు, వీ రొక్కమార్గమునే అవలంబించుచున్నాడు. ప్రాచ్య ప్రజలు స్వపరిపాలనమున కర్హులు గారనియు, వారికి క్రమశిక్షణ గావలయు ననియు చెలిపి, తమ పరిపాలనమును కొనసాగించుచున్నారు. కాని ప్రజాభిప్రాయమును తొలగించి చాల కాలము నిరంకుశముగ పరిపాలించుటకు వీలుపడదు. ప్రాచ్యఖండ ప్రజల లయినను తమ హక్కుల విషయమై లగినకట్టుదలజూపుచున్నారు. ఈమొనగానములతోను సామభూతితోను వారు సంతృప్తి జెందుటలేదు. అందుచే స్వాతంత్ర్యము లభింపకున్న వారూరుకొజాలరు. తమ మనోంధ మిడేరువరకు తా ము చేయు ప్రయత్నములను విడనాడరు. క్రస్తుతి సమయమున, పరాధీన ప్రజలకు సహాయ నిరాకరణముకన్న అమూల్య సాధన మింకొకటుండబోదు. సంస్కరణ విధానమును కొనసాగింప జరిగిన ఎన్నికలను నిరాకరించి, అరబ్బులు తమ ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొనిరి. స్వతంత్రపాలనము దప్ప మరేయొక ఏర్పాటు తమ కక్కిర లేదని తెలిపిరి. వీరి పంత మిదివరకు నెఱవేరెను. ఇకముందును వారు క్రస్తుతిపు ఏర్పాటుల వంగీకరింపమని చెలిపిరి. అరబ్బుల సహాయముతో బనిలేకుండ వ్యవహారమును జరుపుకొందుమని బ్రిటీషుమంత్రి నూచించినను, వీరి యుద్దేశము సఫలముగాజాలక. హిందూదేశమున రీడింగు ప్రభువుగారును ప్రజల కటులనే భయపెట్టి యుండిరి. అరబ్బులకట్ల ఇతర మహమ్మదీయులకు సాద భూతి గలక. అరేబియా యందలి కవిత్వస్థలములు మహమ్మదీయపరిపాలనము క్రింద నుండవలెనని హైందవమహమ్మదీయులు గోరుచున్నారు. కలాఫాత్ సమస్యయొక్క ముఖ్యతయ మిదియే. ఇది సఫలమగుటకు వారు తమ శక్తినంతను వినియోగింప నిశ్చయించిరి. అరబ్బుల దృఢనిశ్చయము, మహమ్మదీయ ప్రపంచ సామభూతిని బడయుననుటకు సందియము లేదు. లోపలను కలువలనుగూడ యారీతిని ప్రోద్బలము గలుగుచుండ, అరబ్బుల యిచ్చ నెఱవేఱక మానదు. సహాయ నిరాకరణమే తమ ముఖ్యసాధనమని పెక్కుజాతులు గ్రహించుచున్నవి. సహాయ నిరాకరణమునకు ఆత్మశక్తియు ఆత్మవిశ్వాసమును మూలాధారము లగుటచే, అవి నిలిచి యుండువరకు విజయముగూర్చి సందేహముండజాలదు.

బల్లారి రీ నెటిల్ మెంటు

బల్లారి జిల్లాలోని హోన్ పేట, హడగల్లి, హర్షనహల్లి, రాయదర్గం, కుడ్డిగియను అయిదు తాలూకాల రీ నెటిల్ మెంటు సూచనలు ప్రకటించబడినవి. ఈతాలూకాల భూములు ఎర్ర రే గ డ భూములు, సెటిల్ మెంటు రేట్లను హెచ్చుజేయుటకు, కమిషనరుగారు మామూలు కారణముల జూపిరి. కాని, వీరి రిపోర్టునందే నిరుత్సాహకరమగు పరిస్థితులు గన్పట్టక మానవు. బల్లారిమండలము సామాన్యముగ వర్షపులేమిచే బాధపడుచు, కాటకముచే బీడింపబడుచుండును. ఇట్టి ప్రదేశములలో

ప్రజ లెక్కుడు సంవత్సరాలలో దులదూగుచున్నారని అధికారు లెటుల విశ్వసించినను, ఆయా ప్రదేశముల నెఱిగిన ప్రజలు నమ్మజాలరు. ఈ భాగములలో 1917 సంవత్సరమునందు విశేషముగ వర్షములు కురిసినట్లు. అప్పుడు 34 అంగుళముల వర్షము పడెను. 1891 సంవత్సరమున కనీసపు వర్షము 3 అంగుళములు గురిపెను. ఇట్టి ప్రదేశములందు కాటకములు చెలరేగుట వింతగాదు. ఏసంవత్సరము వర్షము లోపించినను, కఱపు సిద్ధముగనుండును. 1891 సంవత్సరమునందు కాటకము సంభవించెను. మరల 1896-97 సంవత్సరమున కఱపు లేటస్థించెను. 1900 సంవత్సరమునందు కొక కఱపు ఏర్పడెను. 1907, 1908, 1911, 1918 సంవత్సరములలో వర్షము చాల తక్కువగ నుండెను. ఇట్టిస్థితిలో ప్రజ లెటులకోల్పోవగలుగుదురు? 1921 సంవత్సరమునకు పూర్వము ముప్పది సంవత్సరములలో పల జన సంఖ్యలో 100 కి 6 వంతున తగ్గుదల గనుపించెను. పేగు, కలరా మొదలగు సంటు వ్యాధులీ మండలమును తరుచుగ దర్శించునని ఎల్లరకు చెలిసిన సంగతియే. ప్లేగువ్యాధి అన్ని తాలూకాలను ముట్టడించెను. కమిషనరుగారి రిపోర్టు ప్రకారము 1903, 1904, 1911, 1917 సంవత్సరములందు మరణముల సంఖ్య అత్యధికముగ నుండెను. 1918 సంవత్సరమున విషవ్యవస్థమువలన 29000 మంది చనిపోయిరట. 1919 సంవత్సరమున జననముల సంఖ్య మిగుల హీనముగ నుండెను. క్రస్తుతము సేద్యమగుచున్న భూములు ప్రజల జీవనమునకు పరిపోవనియు, వ్యవసాయమునకు తగినంతమంది పనివారలు దొరకుట లేదనియు, రిపోర్టు చెలుపుచున్నది. ఇంతియగాక, సిస్తు వసూలుజేయుటకు 1314, 1329 ఫస్టిల్ మధ్య నిర్బంధమార్గములను వివిగ నుపయోగింపవలసి వచ్చెను. ఇట్టి దుస్థితి ప్రజల సంపదకు నిదర్శనము గాజాలదు. భూములను విక్రయించుట బట్టి, కన్నుల భార మధికముగ నున్నటుల ఎంచుకూడదని కమిషనరుగారు తెలుపుచున్నారు గాని, వీరి సమాధానము ప్రజలను తృప్తి పరచజాలదు. పశుగణము క్షీణించెనని రిపోర్టు అంగీకరించుచున్నది. వ్యవసాయపు భూములలో నూటికి 19 వంతున సాగుబడియుగలులేదు. రయితుల స్థితి అనుకూలముగ లేదని రిపోర్టు బట్టియే గ్రహించవచ్చును. రయితులు ఋణ గ్రస్తులగుటకు, వారు పెండ్లిండ్లలో విశేష ధనమును వెచ్చించుట ముఖ్యకారణమని కమిషనరుగారు చెలుపుచున్నారు. ఈవాదము అధికారులు మామూలుగ చెలుపు వాదమునకు భిన్నముగాదు. డంబముకొరకు వారిటుల ఖర్చు పెట్టెదరట. కమిషనరుగారి కారణమును నూచించి తృప్తిజెందవచ్చును. కాని కడుపునిండ తిండిలేని రయితులు ఋణగ్రస్తులగుట సహజము. పెండ్లిండ్ల ఖర్చులగూర్చి అతిశయోక్తుల బలుకుట వలన ప్రయోజనముండదు. రయితులుభరింపవలసిన వికరీతపుషన్నులే, వారి దుస్థితికి ముఖ్యకారణమునుటకు సందియములేదు. రయితులు మిగుల సంతృపులై యున్నారనియు, ముప్పొద్దులను ఖముగ భజించుచున్నారనియు, కొందరు నాలుమారులు గూడ భుజించుచున్నారనియు, శరీరకష్టము పడని బ్రాహ్మణులును వైశ్యులునుమాత్రము రెండు మారులు భుజించెదరనియు, పరిబియ్యము అక్కడి ప్రజల కక్కరలేదనియు, కూరలు వీరి కవసరములుగాజనియు, నేటిని వీరు వాడుకొనక అమ్ముకొనుచున్నారనియు, రయితులు మాంసమును తరుచుగ భుజింపరనియు, పోలములో పండడి మట్లతో

వారు గడుపుకొందునియు, ఒట్టుకుమాత్రము విడేములపై నాధారపడుదునియు, రిపోర్టు చేలు పుచున్నది. కమిషనరుగారు రయితుల స్థితిగూర్చి కడు చక్కని పటమును వ్రాసిరి గాని, నిజమిది గా దని చెలు ప న వ స ర ము లేదు. రయితు ఎటు లెటులో ప్రాణము బిగబట్టుకొని యుండగ, దానిని గాంచి అతడు సంపదలతో తులదూగు చున్నటుల బలుకుట మిగుల విచిత్రముగ నుండక మానదు. వెనుకటి నెటిల్ మెంటు జరిగిన పిమ్మట, రయితుల స్థితి చక్కబడె ననియు, అందుచే పన్నాలభారము వారికి బరువుగ దోచుట లేదనియు సూచించుట, వ్యర్థవాదము. ఎటులయినను కన్నులను మరచి హెచ్చు జేయుచుటయే వీరి యుద్దేశ మగుటచే, వీ రెటుల వాదించుట సహజము. శాశ్వతపు నెటిల్ మెంటు వలన గాని రయితుల కష్టములు కొంతవర కయినను తీరవు. కడుపు నెండ గట్టుకొని రయితు కష్టపడు కొలదియు, అతనిపై పన్ను లధికముగ బడుటచే, అతనికి గలిగెడి నిరాశ రానురాను మిక్కిట మగుచున్నది.

పార్లమెంటునభివృద్ధిలు

నేటిదినము పార్లమెంటునభివృద్ధి జేయబడును. ఎన్నికలు డి.సె. 6 వ తేదిన జరుగును. నేటిదినము పార్లమెంటునభివృద్ధిలో తేబరు నాయకులగు రామ్మో మార్కనాల్లుగారు ప్రస్తుత ప్రభుత్వభండన తీర్మానమును ఉపవాదించురు. కనిలేనివారి సమస్యను ప్రభుత్వమువారు పరిష్కరింపజాలక బోయిరిని వీరు విమర్శింతురు. ఇట్టి ప్రధానవిషయమును చర్చించుటకు ఒక్క రోజుమాత్రము గడువిచ్చుటయు, చర్చ బాగుగ జరుగుటకు తగిన యవకాశ మొసగకపోవుటయు, అనవసరముగ తొందరపడి ఎన్నికలను ప్రవేశపెట్టుటయు, సక్రమ విధానమునకు భంగకరములని ఆస్పిష్టగారు బలికిరి. పార్లమెంటు సభను బోసర్లాగారి వాగ్దానమునుండి విడిపించవలయుననిన, ఎన్నికల జరుపక తప్పదనియు, అధిక్షిప్తిని చక్క జరుచుటకు వాణిజ్యపద్ధతియే ముఖ్యసాధనమనియు దానిని వెంటనే యమలులోనికి తెట్టుట కవసరము గలదనియు, పార్లమెంటు సభ నందుచే వెంటనే రద్దు జేయక పీలులేదనియు, బాల్లవినుగారు ప్రతిపాదించిరి. ఆంగ్ల జేతపరిస్థితులలో కొత్త విశేషము, లిబరలుకు సంయోగము. స్వేచ్ఛావాణిజ్య పద్ధతిపైకి వచ్చుటచే, లిబరలుకు సంయోగమునకు మరల పీలు గలిగెను. ఆస్పిష్ట లాయడుబార్జి చర్చిల్, మొదలగు నాయకులతో విరాజల్లడి లిబరలుకుము దేశమును వశపరుచుకొనుట కెక్కుడు పీలు గలదు. ఇయలనే వాణిజ్యరక్షణమును కేక, కన్సర్వేటివు నాయకులగు ఛెంబర్లెను, బర్క్ హెడ్డు మొదలగు వారిని మేల్కొల్పివినది. కన్సర్వేటివు పక్షమునందు గలిగిన యెడబాటును మరలకుదుట బరచినది. ప్రస్తుత సమయమున కామచ్చ సభలోని 615 మంది సభ్యులలోను, 342 మంది కన్సర్వేటివులు, 144 గురు లేబరుపక్షమువారు 59 మంది ఆస్పిష్ట లిబరలుపక్షమువారు, 59 మంది నేషనల్ లిబరలుపక్షమువారు, 7 గురు ఇతర పక్షములవారు 4 గు ఖాళీస్థానములును కలవు. లేబరు లిబరలు పక్షములు కలిసిన సంఖ్య కన్న కన్సర్వేటివులకు బలమధికముగ గలదు. ఈ బలమునిలుచునా, లేక ఎన్నికల పిమ్మట తొలగిపోవునాయని వితర్కించుచున్నారు. కన్సర్వేటివులధి కారము వహించుట కెక్కు డవకాశము లున్నను, ఫలిత మెటు లుండునో నిశ్చయముగ జెప్ప పీలులేదు. లేబరుపక్షమువారి యాందోళన మొలపకు ఫలి

తునో, లాయడు బార్జి ఆస్పిష్టగార్ల కిలయిక ఎంతవరకు బనికవచ్చునో చూడవలయును. ఈ మారు జరిగెడి ఎన్నికలలో స్త్రీల వోట్లు ఫలితమున కెక్కుడుగ తోడ్పడు నని యూహించుచున్నారు. పనిలేనివారి సమస్యయు, వాణిజ్యరక్షణమును, స్త్రీల కెక్కుడు పరిచయము లగుటచే, వారు ఎ కల విషయమై నెక్కుడు శ్రద్ధదీసి కొందురని లెనబడుచున్నది. హిందూదేశమునందుచు పురుషులతో బాటు స్త్రీలును ఎన్నికల వ్యవహారములలో శ్రద్ధదీసికొనుచున్నారు. ఎన్నికస్వాతంత్ర్యము స్త్రీల కుండుట వృధ గాదని తెల్లమగుచున్నది. వార్ల మెంటునభివృద్ధి ఎన్నికల ఫలిత మెటు లున్నను, హిందూదేశమునకు విశేషలాభము గలుగ జాలదు. ఏపక్షమువారధికారము వహించినను, హిందూదేశమున కొక్కటే, హిందూదేశము తనపై తానాధారపడి యుండుట ధర్మము. హిందూదేశ స్వాతంత్ర్యము పార్లమెంటునభివృద్ధి యనుగ్రహముద్వారా లభించు నని యూహించుట వ్యర్థపు తలంపు.

రంగుభేదము

దక్షిణాఫ్రికా నివాసులలో నల్లవా రొకరికి ఇంజనులో పని నిచ్చునాకులకు, గనుల మానేజరు గారిపై చార్జి తేబడెను. చట్టనిబంధనలకు వ్యతిరేకముగ నడిచినటుల నతనిపై నేర మారోపించబడెను. ఈవిషయము సుప్రీము కోర్టువారి ఎదుటకు రాగ, వర్తవిభేదమున కవకాశము లేదనియు, నల్లవారిని చేర్చుకొనగూడదను శాసన మెక్కడను లేదనియు, శాసనమునకు విరుద్ధముగ నిబంధనల నేర్పరుచుటకు పీలులేదనియు, న్యాయమూర్తి క్రాసుగారు తీర్పుజెప్పిరి. దక్షిణాఫ్రికా తెల్లవారు రంగుభేదము నెంతదూరము దీసికొని పోవుచున్నారో గ్రహింపవచ్చును. దక్షిణాఫ్రికా నివాసులను బాగుచేసెదమని ప్రగల్భముల బలికడి తెల్లవారు, వారిని సామాన్యపు పనులలోనికి నయితము రానీయకుండుట, ఎంత సబబుగనున్నదో యూహింపవచ్చును. చిన్న మొదలు పెద్దవరకు దక్షిణాఫ్రికా తెల్లవారొక్కడధిపతి అయినందుచున్నారు. డాక్టరు స్పెల్టాగారు రూటరు ప్రతినిధిలో ముచ్చటించుచు, భారతీయుల పిషయమై స్ట్రెబునీనాని సామాణ హృదయము జూపెననియు, ఇండియా ప్రభుత్వముపై గూడ దూషణము గురిపించెననియు, దక్షిణాఫ్రికాలో జరిగెడి అన్యాయమును ఇంగ్లండు గ్రహించజాలక బోయెననియు, వివాదపూర్వకముగ నుడిచిరి. స్పెల్టాగారి రామబారము ఫిషలమయ్యెననుటకు సందియములేదు. కేనియా పిషయమై స్పెల్టాగారి కళగలదుగాని, కాలనీల మంత్రిగారు కేనియా నిర్ణయమును కదలించజాలమని స్పష్టముగ తెలిపియుండగ, ఆత కెక్కుడు సందుగలదో తెలియదు. హిందూదేశము స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుచున్నగాని, తన తనయుల కష్టముల నితర ప్రదేశములందు బాపజాలదు. తక్కుంగల ఏర్పాటులవలన, వారికష్టములు దొలగజాలవు.

మ్యునిసిపాలిటీని రద్దుజేయుట

కేయిరాలోని బోర్డు మ్యునిసిపాలిటీని, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు రద్దుజేసిరిని, నేటి వార్తలు చెల్పుచున్నవి. ఇందుకు కారణమేమి? మ్యునిసిపాలిటీవారు, ఆదాయమునకును ఖర్చునకును ప్రభుత్వమువారు కొలిన తేదికి సరిపెట్టుకొనజాలక బోయిరట. రాబడికి ఖర్చు సరిపెట్టుకొనని వారి మ్యునిసిపాలిటీని రద్దుజేయునా రొక్కరేనా? దాదాపుగా రాష్ట్రీయప్రభుత్వము లన్నియు నిట్టి లోపమును కావించుచునే యున్నవి. ఇండియా

ప్రభుత్వ మూ విషయమున దోష మొనర్చియున్నది. అట్టితరీ ప్రభుత్వమువారి మ్యునిసిపాలిటీని రద్దుజేయుటకు వేరుకారణము లుండి యుండవలెను. చీటికిని మాటికిని, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు స్థానికసంఘములతో జోక్యము కలుగజేసి కొనుట కొత్తమార్గము గాబోలు! సంస్కరణ విధానముక్రింద, స్థానిక స్వపరిపాలనము సర్వగాభివృద్ధి జెందుటకు బహుళ, వెనుకకు బోవుచున్నది. బొంబాయి, మద్రాసు మొదలగు రాష్ట్రములందు స్థానిక స్వాతంత్ర్యము అడుగుంటు జూడ, స్వపరిపాలనము పూర్తిగ లభించినగాని, స్థానిక స్వపరిపాలనము గూడ బలపడదని స్పష్టమగుచున్నది. ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విధానమువలన ప్రజలకు గలిగిన స్వాతంత్ర్యము మృగ్యము. స్థానిక స్వపరిపాలనము ముందుగ బలపడవలయునని దలచువారు తమ ఎదుటనున్న ప్రతిబంధకములను గుర్తించజాలకున్నారు.

స్థానిక వార్తలు

ఎఫ్. ఎల్. పరీక్షా ఫలితములు

ఒక సవరణ
రెండవరకతి:— రిజల్టుల సంఖ్య 821 బడులు 822 అని యుండవలెను. 821 సంఖ్య విద్యార్థి పరీక్షలో విజయముండెను. అని యూనివర్సిటీ కమిషన్ గారు వెల్లడించుచున్నారు.

ఫాస్టుస్ట్రెస్సు:— ఇండియా స్టేటుస్కేటరీగారు సభలో అధిక సంఖ్యాపక్ష అంగీకారమును బడసి, ఇండియా ఫాస్టు ఇంజనీరింగు కల్యాణమును, అభివృద్ధి కల్యాణమును చేరుటగా నిబంధన గావించిరి.

భారత శాసనసభ ఎన్నికలు:— 1928, సంఖ్య 20 వ తేదీలోపుక భారత శాసనసభకు, మదరాసు రాజధానిలో కల్యాణ సెన్సు కోసకలె సెని యిదివరకు యేర్పాటు చేయబడియుండెను. కాని, మదరాసు విరోపిషయ, కల్యాణమునకు గాని, మదరాసు భూస్వామిల కల్యాణమునకు గాని, యెవ్వరును అభ్యర్థించుగా నిలచియుండలేదు. అందుచే, డి.సె. 10 వ తేదీలోపున పై రెండు సంఖ్యల ప్రతినిధులుగా సెన్సుకోసకలె సెని కలర్నలిజనరలుగారు కోరుచున్నారు (కల్యాణ కలకలము)

ఆగమనములు:— శ్రీయత కాళివాధుని కాళిక్య రకాపు పంతులుగారును ఆంధ్రరత్న దగ్గిరాల గోపాలకృష్ణ శర్మ గారును (కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి) మద్రాసునకు నేటి ఉదయమున వచ్చిరి.

జెయిల్ ఇన్స్పెక్టర్ జనరల్ లెఫ్టినెంట్ కెప్టెన్ కాన్స్టేబుల్ వి. యం. యస్. గారు బెల్గాంకిని సర్ జేమ్స్ నీమ్స్ గారు వార్తనకును ఆమెరికా కాన్సల్ జనరల్ కెడ్డెల్ గారు కలకత్తాకును, న్యూజెంట్ గ్రాంటుగారు కోల్కత్తాకును పిలిచిరి.

స్థానిక సంఘాద్యోగుల ప్రయాణపుఖర్చులు:— 1921 సెప్టెంబరు 1 వ తేదిన దొరకనమునాడు, లోకలుబోయ్ ప్రతిభులుగాని, చూపిపలు ప్రతిభులుగాని, ఉద్యోగ సంబంధ మగు కలెటర్ బోర్డుపక్షము ప్రయాణపుఖర్చులు పుచ్చుకొనక చుచ్చుని, అర్ధరు చేసియుండిరి. కాని వారు యేరేటు పుచ్చుకొనవలెనో, మకాము చేసినపుడు భర్తీయ పుచ్చుకొనవచ్చునో లేదో కలకత్తాలోని యిండియన్ కలెక్టరు కలిగియుండెను. కాన ఆవిషయమున దొరకనమునాడు గాగుగా వాదించి చి మకాముచేసినపుడు భర్తీయ పుచ్చుకొన పీలులేదని యెప్పుడు నిర్ధారణ జేయుచున్నారో, ఈ నిబంధన అభ్యర్థకులకు గూడ అనుకరించును. ఉపాధ్యక్షులు అభ్యర్థిజనములను లేనపుడు సాధారణసభ్యులుగా గమనింపబడుదురు (కల్యాణ కలకలము)

హైకోర్టు వార్తలు

ఒక హత్య కేసు

పునర్విచారణకు నుత్తరువు చేయుట

చెన్నైలో నెవన్సు జడ్జి కోర్టులో ఒక హత్య కేసు తీర్పుపై హైకోర్టులో అప్పీలు చేయబడిన రెండు క్రిమినల్ రివిజను పెటిషన్లను నిన్నటి డిజను జ్యూజ్ ఆర్డరు వ్యాజ్యముగా యిచ్చుటచేసి, చెన్నైలో నెవన్సు జడ్జి కోర్టులో 1 వ రివిజను మేజిస్ట్రేటు తీర్పును నిరాకరించినందున, కేసును సందర్భము లివి:

నైదామేట సమీపమున నీలంకరపురమునకు చెరువు ఇరుగవైపున నొక ప్రైవేటు కంపెనీ 11-22 గాను పడి యుండెను. ఆ గాడు సామంతాలము అతడు కొందరు స్నేహితులతో గూడ తనయింటికి పాపాంచాడియందు (రాగి కడలు) యుండగా చాల గొట్టుబడిలు, పచ్చయిచ్చు గామణి అను నొక సారాయి చుట్టూదాచుకొని ఆకలిని కొంత కాలము విర్రవీడ్చుచుండెను. పచ్చయిచ్చు గామణి తన గ్రామణియందు పంచముల తన, ప్రైవేటును అందరకును ఒకేసారిగా పాల్గొనుటకు యోగించుచుండెను. ఇరుగువైపు చివరవారు నిందితులు పచ్చయిచ్చు గామణి అనుచుంటు.

నైదామేట 1వ రివిజను మేజిస్ట్రేటు విచారణచేసి నిందితులందరినీ క్షమించి పంపివేసెను. కాని చనిపోయినవాని భార్య చెన్నైలో నెవన్సు జడ్జి కోర్టులో అప్పీలు చేయగా, కడపటి ఆర్డరును విచారణ చేయవలెనని ఆర్డరును ఇచ్చి మొదటి ఇరువురు నిందితుల కేసును మరల విచారణ చేయవలెనని జడ్జి మేజిస్ట్రేటును కోరినది.

మేజిస్ట్రేటు విచారణ అక్రమమైన తప్పు మేజిస్ట్రేటు తీర్పును అక్రమమని నెవన్సు జడ్జి కోర్టులో ఇద్దరి పునర్విచారణ చేయవలెనని 6 నుండి వదలిపెట్టుచున్నది. ఆ తర్వాత యెండు నెలలయిన పక్షం కాదని అప్పీలునందు డి. రివ్యూడు గారు వాదించిరి.

హైకోర్టునందు, జ్యూజ్ ఆర్డరు అప్పీలును తోసి వేయించి, నిందితులను విచారణచేయుటకు తీర్పు చేయవలెనని నెవన్సు జడ్జి కోర్టును తలపించునది, 1వ 2వ నిందితుల కేసుల పెట్టుకొను విచారణ చేయవలెనని తీర్పుచెప్పిరి.

ప్రభుత్వమునకు జైలుకు ప్రాసక్యూటరుగాను, అప్పేలు లెట్టు పక్షమున కౌన్సిలరు డి. రివ్యూడు గారు వాదించిరి.

అప్రమత్తమైన వార్తలు

బాల్లివిట్ ప్రకారము తీరమున సాగుచున్నది. కాబూలులో నిన్న రివ్యూచేయి మాస్కో కేసు. అప్రమత్తమైన వార్తలను దొంగలను అతిరహితముగ కేటించుచున్నది. బాల్లివిట్ ప్రకారము తెగట్టుకు ప్రజలు పీకేయిండు ఫిరంగులతో బాల్లివిట్ ప్రయోగము చేయవలెనని పాల్గొనినవారు. లాండ్ కోర్టు ప్రాంతములే వాల్చునవలెను బాల్లివిట్ విచారణచేయుటకు చాల అధికములు కేసులయియున్నవి.

చెన్నైపురి అన్నదానసమాజము కార్యదర్శి యిట్లు ప్రాయశున్నాడు:—క్రిందటి 5 వారములలో యాదిచువరినది అన్నదానము జరిగినది:—వి. లింగరాజుగారు 186 గుర్రుల కేసు, డి. నానాయకస్వామి చెట్టిగారు 100 మందికి, వై. సి. శేషాద్రిఅయ్యగారు 100 మందికి, ఎ. ఆర్. వి. రంగారావుగారు 100 మందికి, కోలిపట్టి రంగయ్యచెట్టి గారు 100 మందికి, లక్ష్మారావుగారు 100 మందికి, లక్ష్మయ్యగారు 100 మందికి, నానాయకస్వామిగారు 100 మందికి, విక్టోరియా అన్నదానసభవారు 100 మందికి ఎం. జగన్నాథమెదనయ్యగారు 66 గుర్రుల, కె. కళ్యాణస్వామి గారు (తెల్లూరు) 66 మందికి, డబ్బు. పి. బాలసుబ్రహ్మణ్యము శుభదయ్యగారు 66 గుర్రుల, కేసును వలెకేచెట్టి, అమీర్, నుజుమ్మగారు, కన్నులదాగా, ఎన్. సంజయమూసుచెట్టి, కస్తూరు చంద్రు, డి. అన్నయ్యలెడనయ్యారు, జన్నదాన కంఠం బాగు, ఆర్. పాన్నస్వామి ముదలియారు, వి. పార్థసారథి శాయ్యులు, ఎంబులూరు అంబాలమ్మగారు డిక్రీక్రీ 50 మందికి, పి. నులీలాభయిగారు 82 మందికి, పి. నులూ వ్యాజ్యచెట్టిగారు 25 గుర్రుల, పి. ఎం. కృష్ణస్వామిచెట్టిగారు 25 మందికి, అన్నయ్యలెడనయ్యారు 25 గుర్రుల, పి. వి. కృష్ణస్వామి చెట్టిగారు 16 మందికి, పి. రాజగోపాల శుభదయ్యగారు కోలాచలెట్టి, 82 మంది కేసులకు అన్నదానముగారి.

బిట్టెలు ఎన్నికలు

పనిలేనికార్మికులు - సంరక్షకరవిధానము

ప్రధానామాత్యుని నిశ్చయము

లిబరలుపక్షమువారు అందరును కలియుట

లీక్చర్లు అర్థరాత్రి నవంబరు 12:— పార్లమెంటు తేపు కుకవారమునాడు ఎత్తివేయబడును.

ఆగష్టుమాసములో ఆపుచేయబడి మరల కామన్సులకు కేటి మధ్యాహ్నము నుండినపుడు బాల్లివిట్ గారు రిట్లు వదిలిరి:

పనిలేనివారిని సూక్ష్మ కొంతవరకు ఏకో ఏర్పాటులను చేశవలసివిన, బోస్టాగారు జేతములో ఆర్థికవిషయములందు ఎట్టి మార్పులను జేయరాదుని ఉత్తరువుజేసిరి. దానిని సూక్ష్మ తప్పిపో అనగా ఆర్థికవిధానమున ముఖ్యమగు మార్పులను జేసిన గాని నేను 1924-25 సంవత్సరములో పాలముజేయుటకు వీలు జేను. ఇట్టి సంవత్సరములందే ప్రజల చిత్తవృత్తిని (ప్రవర్తి) యెట్లు ఉత్తముని గ్రహించివచ్చెను. అందుచే మీ ఆకలి ఎటులో తెలియ జేసిన ఆటలనే జేయవచ్చెను.

ప్రజలు బాల్లివిట్ గారు బోస్టాగారి ఉత్తరువు ననుసరించక ఆర్థికవిధానమున ముఖ్యమగు మార్పులను జేయవచ్చునని నిశ్చయించిరని వచ్చేసంవత్సరపు ఆర్థికప్రకటన నేను అనవరముని నిశ్చయించి ఏర్పాటులను సాగించుటకు మార్పులనుకొనుజేయుటకు వీలగునటుల ఎన్నికలు జరుగవలెను. అసలు ఎన్నికలు మరల జరుగుటలకు అవకాశములు కలుగును. కాన సాధ్యమైనంతవరకు పార్లమెంటును ఎత్తివేయుటకు నా ధర్మము బాల్లివిట్ గారు చెప్పినమాటలను జూడ తేపు కుకవారమునాడు పార్లమెంటు తెరిచేసెదరని తేలుచున్నది. మరల అంతకును ఎన్నికలు జరిగిన 6 తేదీని జరుగును.

లాయరుబాల్లివిట్ పక్షమువారును, అస్సెయిరుపక్షమువారును మరల రాజీనీతినిరి. ఇద్దరు ఏకమైరి.

లిబరలుపక్షమువారుందరును కలిసి పనిచేయుటకు లాయరుబాల్లివిట్ గారు అస్సెయిరుగారిని నిశ్చయించిరి.

ఇప్పటి పార్లమెంటు బలము

ఎత్తివేయబడుచున్న పార్లమెంటులో కామన్సు సభ్యుల నిరసములు:—

కన్సర్వేటివులు	842
కార్మికులు	144
అస్సెయిరు లిబరలుపక్షము	59
లాయరు బాల్లివిట్ పక్షము	59
ఇతరపక్షమువారు	7
నాల్గవసములు	4
మొత్తము	615

ఈ 615 స్థానములకును 1850 మంది అభ్యర్థులు నిలబడి నది. ఇందులో 80 మంది స్త్రీలుగూడ సభ్యత్వమునవికి ప్రయత్నించెదరు.

కాన్సర్వేటివు లిబరలు పక్షమువారు 480 మంది, కార్మి కపక్షమువారు 890 మంది తమతరపున పేర్కొనెదరు.

పూర్వముకంటె ఇప్పుడు అందరి ఓట్లకంటె స్త్రీల ఓట్లకు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యములు కలుగును.

ప్రజలము చాలమంది పులికే బాధపడుచుండుటచేతను, సంరక్షక వర్తకవిధానమును ప్రవేశపెట్టుకుండుటచేతను స్త్రీల యభిప్రాయమును తలపించుచునుసూక్ష్మ కామన్సుగారు యిట్లు మొదటిసారి జూచును.

పార్లమెంటులో కలకలము

అందరూ, నవంబరు 12:—పార్లమెంటు ప్రాంతములందు జనులు గుంపులుగగూడి తమ ఉత్సాహమును జూపిరి. అధి నావేళపు ప్రతినిధులకు ప్రత్యేకస్థానము తేర్చవలసినది. సభ్యులు, ప్రేక్షకులు, చాలమంది ప్రభుత్వమువారి వలెను ప్రయత్నించు అను తెలిసికొనటకు అత్యంత జూపుచున్నార. ఏకో ప్రక్కను మంగళవారమునాడు చెప్పకతెనజోయకొకపొక్కు గారు కొంతవరకు 'ఆకో'జను మనము ఇచ్చట సమావేశము అగుట జరగదని కొందరు భావించిరి.

బాల్లివిట్ గారు వచ్చినవెంటనే సభ్యులు తమసంతోష మును తెలియజేసి సత్కరించిరి. బిల్లాకో, మరలర కాన్సర్వేటివులనుగూడి ఈ వేళ మిగిలినవారు సంతసించి బహుళభావములైన ప్రయోజనములను, డిక్షనరీ 6 వ తేదీని మీ ఉత్సాహమును సంతోషమును జూపు దిరి.

పురస్కారమువారు చాంబర్లనుగారికి స్వాగత మొసగిరి. అస్సెయిరు, లాయరుబాల్లివిట్ గారు వారిపక్షమువారు స్వాగత మొస గిరి.

ప్రభుత్వమువారు పనిలేనివారిలకు తగినంత ఉపాధిని కలుగ జేయలేదని ఆక్షేపించిన తన తీర్మానమును సభవారు చర్చించుట కనకాకోమియాలె నని కానే మాన్యువల్లు గారు రద్దుగ దానిని నివారణజేయుటకే ముఖ్యమవిధానమును ప్రవేశపెట్టుచున్నార మని బాల్లివిట్ గారు బదులిచ్చిరి.

బోస్టాగారిని కొనియాడినవలెనని ప్రాధుకు పార్లమెంటు కుకవారములో ఎత్తివేయబడు పని బాల్లివిట్ గారు తెలియ జేసిరి. కార్మికులఖండినమునుసూక్ష్మ గురువారమునాడు చర్చించెదరు. అనగా ఎన్నికలు జరిగిన 6 వ తేదీని జరుగునన్నమాట.

ప్రభుత్వమువారు సంరక్షకవర్తకరద్ధిని సూక్ష్మ కాన్సర్వేటివులమును నిర్వచించుటచే అయోపక్షమువారు ఏమి నిర్ణయించుటకును వీలు లేవనెదరు.

బాల్లివిట్ గారు ఆర్థిక విధానమును చాంబర్లను, ముఖ్యమంత్రిని తలగీరించిరి. లాయరు బాల్లివిట్ గారు స్వేచ్ఛావర్తకమును సమర్థించు నుండుటచే లిబరలు పక్షమువారు అందరును ఏక మగుట కేర్పాటులు కలుగవచ్చును.

కార్మిక పక్షమువారు సంరక్షక సంస్కరణముల పట్ల పట్టుబడితో పనిచేయుచున్నార.

ఎన్నికలు తొందరగ జరగగూడ దనియు ప్రభుత్వము వారు పూర్తి చర్చించుటకు భయపడినదియు అస్సెయిరుగారు తెలియజేసిరి. ఈ ఎన్నికలు వర్తకులకు ఎరిగిన ఇష్టములేదు. మాన్యువల్లుగారి తీర్మానమును గురువారము మాత్రమే చర్చించుటకు వ్యతిరేక నిశ్చయించుట చాల అశాస్త్రీయము, కాన్సర్వేటివులకును.

బాల్లివిట్ గారి తీర్మానమునే ఆ. చాంబర్లనుగారు ఆమోదించిరి.

పనిలేనివారి పనిలేనివారుసూక్ష్మ చర్చించుటలో ప్రభుత్వ ము. తే. పు. 11 గుర్రే యుండిరి. ప్రతిపక్షసంఖ్య 20 మంది కలదు.

చాలమంది సభ్యులు తమ తమ పక్షములను లైసెన్సీవార వేదలిపోయిరి. అందుచే ప్రభుత్వసభ్యులసంఖ్య తగ్గుటచే కామన్సుసభలో కట్టల మొదలయిందని.

అబ్దుల్ గఫార్ పార్లమెంటును తక్షణము ఎత్తివేయవల ననుచున్నది. బాల్లివిట్ గారు ప్రభుత్వములో పనిచేయవలెనను చున్నది. ఇదివరలో కాలయాపము జేయుటచేతనే సంరక్షక వర్తక ప్రవేశపెట్టుటకు వీలులేకపోయెను. ఇప్పుడైన పేల్కొని ఆ తక్షణనే చేయరా దనుచున్నది.

వ్యవసాయ విధానమును గాపాడెద మని ప్రభుత్వము వారు ఆ భయమిచ్చుటచే ఎన్నికలలో ప్రభుత్వమువారే విజయము గాంచెదరని తెలియచున్నది. గోధుమ, మాంసములమీద కన్నులను పెంచిన మని ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసిరి. ఇతరవిషయములందు చాల సమా యము చేసెదరుని. ఎటులజేసెదరో తెలియజేయలేదు మొత్త ముమీద కార్మికులకు ఎక్కువ జీతములు భోగ్యవిధానమునే అవలంబించెదరు. వ్యవసాయ పురకుల పోకర్వారము కొందరు లైసెన్సీవలను కింగించెద రనుచున్నార. ఈ వస్తువులను కొను కొనుటకు వీలగునటుల ఏర్పాటుజేసెదరు.

యూనియన్లు గ్రహము లిబరలు పక్షమువారులంద రును ఏకభావముతో నున్నారని గ్రహించిరి.

లాయరుబాల్లివిట్ గారు తిరిగివచ్చినపుడు ఇచ్చిన స్వాగతము ప్రజలు తమంతటామీద ఇచ్చిందిగాను, ఒక యుద్ధేక్ష్యముతో జేయబడి. డి. అస్సెయిరు చాంబర్లను, బిల్లాకో పాడ్ (ప్రభుత్వము) నూడ ప్రాథమికము మానుదని గోరుచున్నార. (ఇంగ్లీషు.)

పలనెను సమస్య

అరబ్బుల అసహాయవాదము

జైరూసులంగునవంబరు 18:—కాంగ్రెసుసభలో క్రొత్త బాలయపడునానా వాగ్దానములను ప్రకటించునని నిరాకరించుచు అందరిను ఏకగ్రీవముగ ఒకవిధానము చేర్పరచుకొనిరి. పలనెను అరబ్బులకే యుండవలె నని స్పష్టముగ తెలియజేసిరి.

విజిమవిధానము

లండన్, నవంబరు 18:—అరబ్బు సంఘము వారు తమకు ప్రయోజనములేకదని తమ అభిప్రాయముల ప్రకారము పలనెను పాలించెదమని దీక్షపైకు ప్రభువు ప్రాతినిధ్యము తెలియజేసిరి. దీనికి కారణము మాండ్రేలు పద్ధతి ననుసరించి యునుట ప్రకారము పాలించు విధానమునే పలనెనునానా ప్రవేశపెట్టి అరబ్బులపాలనమును ప్రవేశపెట్టెదమని విజిమవారు అభిప్రాయమును తెలుపుచు నిరాకరించుటయే.

బవేరియా దుర్గతి

రానున్న చిక్కులు

లండన్, నవంబరు 18:—రాత్రి 10-20. రియోపాల్లరా కోమాకును రాకొమానెయు విద్యార్థులు, రిచిస్ట్రారువారును తగవులాడుకొనునపుడు ఇటుకుకొనిరి ఇందులో జోక్యము కలుగజేసికొనుటకు వారి కెంతమాత్రము ఇష్టములేకండెను. పొకము వారిద్దరును మీదకప్పు ఒత్తిడికి పాల్పడిరి యూనియన్ డిమోస్ట్రేషన్ ప్రకారములే మరి తెలుపుచున్నాడు.

వనీకారము నిలిచిపోయినది. మరల బవేరియా భూస్వామి ప్రతిష్ఠను గడించుటకు కొన్ని సులభములు పట్టును. వీధుల వెంట సైనికులు కావలిగాయివచ్చును ఇంకను అల్లటలు కలుగునని ప్రభుత్వమువారు భయపడుచున్నారని. మాన్యువలములందు మరఫ్ఫిరంగులు ఇంటికప్పులమీద అమర్చబడినవి.

లూడో డార్బుగారు

నితాయుధులై యున్నారు. తాను ప్రజాపిత ఉద్దేశమున పాల్గొంటు మానవనితాయుధులై నున్నంతకాలము తాను నితాయుధుడనై ఏకీకృతము కలుగజేసుకొని చెప్పితినిగాని నానిచారణ జరుగుచున్నట్లే బూనుకొన్న ప్రతికూల ప్రయత్నములను మానెదనని నిలబడరాదని.

నష్టపరిహారములు

పార్లమెంటు, నవంబరు 18:—జర్మనీ సాధనసంఘముగూర్చి జర్మనులు జెప్పే సంగతులను విశదమని నష్ట పరిహార విచారణ సంఘమువారు రందరను నిశ్చయించుకొనిరి.

1924-25-26 సంవత్సరములలో జర్మనులు ఎంతెంత నష్టములను ఇచ్చినారో మిత్రమండలి ప్రత్యేక ఆర్థిక కేంద్రము నిర్ణయించిన పీఠక జర్మనులు చెప్పుకొను సంగతులను విశదమనిరి. ఈ విధానము చాల నిర్బంధముతో గూడుకొన్న దని భయమును గలిగించుచున్నదిగాని తెలియజేసిరి.

బర్లిన్ నగరములో పుట్టినా ఆటమందు ప్రావీణ్యముగల థామస్ బార్ ఆరువారము తన ఇంటియజమానునితో తగవులాడెను. ఇంటి యజమాని థామస్ ను కాల్చి చంపెను.

భారత విద్యార్థుల సంఘము, నవంబరు 18:—నామనకు శర్మ కెన్సిల్స్ కోగారు 'దివిజన్ డిప్లొమా'ను బహుమతిగ నిచ్చిరి.

రూపు పరిస్థితులు - పారిశ్రామిక సంభవము

రూపులో జర్మనుల సాత్వికతలో భాగము మానుటచే తరిక్రమ తేదియు అభివృద్ధి జెడలేదు. చలనము లేదు. ఎక్కడ జూచినను దుశాసనములు మానుబడెను. పరిశ్రమవారము తిరుగుచున్నాడు. ఇనుపకాతం తెచ్చియు పనిచేయుట లేదు. ఒక్కరెండు రైల్వే మార్గము తిరుగుచున్నది. బాగు లేకపోవుటచే పనిచేయుటకు వీలులేదు. పరాసు లునున్నాడు. విద్యార్థులకి మరల వచ్చినగాని రైల్వే తిరుగుటకు వీలు లేదట.

జర్మను యువరాజు ఓయిల్బులో ప్రవేశించిరి.

జర్మన్ ఉపద్రవము

మిత్రమండలి అందరునుకలసి పనిచేయుట వసరము

లండన్, నవంబరు 18:—రాత్రి 9-30. జర్మనులు తమ సైనిక ఏర్పాటులను మిత్రమండలి పరీక్ష చేయరాదనుచున్నారు. ఈ విషయమును గూర్చి భయంకరముగ చర్చ జరుగుచున్నది. యువరాజు ఆగమమును గూర్చి గూడ వివాదము జరుగుచున్నది. ప్రెసిడెంట్ కు వారొక్క రేమాత్రము ఎట్టి చర్యను దీని కొనరని తెలియుచున్నది. ప్రెసిడెంటును గ్రేటు బ్రిటనును స్వేచ్ఛవారమును గూర్చి ఏకీభవించకపోయినను జర్మను యువదళము నెయ్యోనుట కైవ తాము తీసికొనవలసినచర్యను గూర్చి ఏకీభవించెదమని పార్లమెంటు డిమోస్ట్రేషన్ విలేజు తెలుపుచున్నాడు. పరాసును ప్రాంతపార్లమెంటును ఏకదేనియు ఉత్తరదక్షిణ జర్మనీ ఇనుపకాతం తెచ్చివేసినదియు రైను ఆగమము ఇంకను విస్తరింపజేసెదమనియు జెప్పుకొనుచున్నారు. ఇదంతయు ఈ మాని తమకున్నాడు. మిత్రమండలి సయోధిక చెడగూడదనియు (గ్రేటు బ్రిటనుకు చెడగూడదనియు) కేయక రైని అధికారులను చూచు ఇద్దరును ఏవో ఒక ఒడంబడిక చేసికొనవలెనని. కేర్యుంబు సంధి వరకులకు విద్యముగ సైనిక విషయములందు జర్మనులు ప్రవర్తించుటచే వారు అటుల జేయుట అందకును ఎయ్యోనుట ననుచున్నాడు. పరాసులకు ఈ వెనుకాడుట ప్రాణమును విడిగించుచున్నది. కైమెంకోగారు ఒక గంట వచ్చిన చాలు నమోనుచున్నారు.

పదమృతుడైన కెయిజరు

జర్మనీకి వచ్చుట

బెర్లిన్, నవంబరు 18:—కెయిజరుగారు జర్మనీకి రావచ్చునని జర్మన్ ప్రభుత్వమువారు అనుజ్ఞ నిచ్చినను వార్త అసత్యమని బెర్లిన్ ప్రభుత్వమువారు తెలియజేయుచున్నారు.

జర్మన్ యువరాజు

నుట్టి ఇచ్చారలెని పరాసులు గోరుచున్నారని తెలియుచున్నది. మిత్రమండలి సైనిక పరీక్షలనను గావించగూడదని రిచిస్ట్రారువారు రనుట పరాసులకు ఇష్టములేదు.

జర్మను యువరాజు ఆగమము, మిత్రమండలి జర్మనీలో సైనిక పరీక్షలను గూడదని జర్మను లనుటయు (ఫ్రాంకు, బెర్లిన్ ను, ఇటలీ కేంద్రములలో జర్మనులపట్ల ప్రతిహేళనమును కలుగజేయుచున్నది.

పరాసులు జర్మనులపై క్రొత్తగ నిబంధనలను విధించవలెనని ప్రెసిడెంట్ కు గోరుచున్నది.

తూర్పు ఆఫ్రికా

ఇనుపదారులను వేయుట

క్రొత్త ఋణము

ఉగండా, కెనీయా ప్రభుత్వమువారు ఇద్దరును గలిసి క్రొత్తగ వేయనున్న ఉగండా ఋణము ఇనుపకాతం నిమిత్తము 600,000 పాసుల ఋణమును జేయనున్నారు.

వలస దిట్టమునుగూర్చి ఇండియా కార్యాలయమువారితో ఆలోచించి చేయవలెనుటకై దిగ్విభాగము క్రొత్త "నిర్మాణ చట్టము" (నూత్వక్ న్యక్వక్ బిల్లు) ఆఫ్ జేసిరి.

దక్షిణ ఆఫ్రికా - వర్ణసమస్య

నుప్రీముకోర్టువారి తీర్మానము

ప్రీటోరియా, నవంబరు 18:—గనుల యజమాను డోక్టరు-మేనేజరు— ఇంజనీరు జేకీయోనికేము జేసినందున గనుల నిబంధనలకు విరోధముగ ప్రవర్తించిరి అతనిపై నుప్రీముకోర్టులో ఆట్రాక్షిజనుల దావా తెచ్చెను. ప్రత్యేకముగ జేకీయోని ఇంజనీరును మట్టుచూడదని చట్టములేనపుడు అట్టి నిబంధనలను గర్హ్యుర జనరలు జేయు అధికార మున్నదనుట ఉత్తరదక్షిణముగాను అది న్యాయము కాదని న్యాయమూర్తి దావాను కొట్టివేసి అట్టి నిబంధనలను జాతుల న్యాయము కాదని.

అఖిల భారత కాంగ్రెసు

కార్యసంఘ సభ

దేశీయనాయకుల రాక

లాలా లజపత్ రాయ్, డాక్టరు కర్తవీరాజు, పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ, పండిత జవహర్ లాల్ నెహ్రూ, రాయబారా వారిసరాజ్ (జలంధరు) దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులు గార్లు అమృత నగరుకు వచ్చిరి. కాంగ్రెసు కేంద్రానికి పాతకాంగ్రెసు న్యాయమూర్తి బ. నయ్యయ్యిరి. ఆ. భా. కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ నిన్ను మధ్యాహ్నము జరిగియుండవలసిందిగా గోల్డెన్ సంఖ్య సభ్యులు రాలేరు. మోతీలాల్ వెంకటప్పయ్య కార్యసభ గూర్చి మాగునూత్రమే వచ్చిరి. ఆ దుతులన కథ నేడు (15వ తేది) జరుగను. కర్మసంఘసభ్యులు రాని కారణమునసభ నిలువబడినది గాన కర్మసంఘసభ్యులు మాన్యువలముల వలెననికలి నార్తల వంపబడెను. ప్రస్తుతము అమృత నగరు వచ్చిర నాయకులు యెహ్సాన్ సభ జరిగి. కానసోల్లంఘసభ్యులు మరలనా తగినా యింకా విషయమునుగూర్చి వారు చెప్పించిరి. అకాలీకు కాంగ్రెసువారు సహాయము చేయవలసినా అను విషయమును నూతన వారు చెప్పించిరి. అకాలీకులతో దొరతనము వారు దాడివేసెడిగాన కాంగ్రెసు మహాసభవారు తిప్పక పూనుకొనవలెనని మాలానా మహమ్మదాలీ మాలానా మోతీలాల్ డాక్టరు కెనీయాగార్లు చెప్పి పులివారును చాలకట్టుదలతో నూచించిరి. కాని మరి కొందరిందుకు ప్రతికూలముగా నున్నారు. ఇహ్సాన్ సభ యింకను జరుగుచున్నది. ఈ విషయమున వారిందరును యేకీభవించురని చెప్పి వీలులేకుండ నున్నది. అకాలీకులతో దొరతనమును సంఖ్యయే హెచ్చుగా నున్నట్లు నాయకులకున తెలిసినది. కాని కానసోల్లంఘసభ (పారంభమును గూర్చి విధానమును ప్రాయములలో చిట్కము కనపడుచున్నది. అకాలీకలను నిర్విరోధముగా సకరమున ఉరేగింపులను జరుపుచున్నవి. మేము ఆగమసంఘసభ్యులము. మమ్మును ఆరెమ్మచేయుదని వారు బహిరంగముగా కేలిమిచున్నారు. దొరతనమువారు వారి సర్వస్వమునులేరు. ఈస్థితిలో కాంగ్రెసువారు వారి కేలిమిగా సహాయము చేయకలర.

ప్రభుభక్త సంఘము సోషలిజం మొదలు అకాలీకుల సర్వసన్నాహములను చేసియున్నాడు. భయమును జనమునకును గూడవారి కేలిమియును లేదు. ఇతరుల యొక్క సహాయము వారి కనవరము. కాని కాంగ్రెసు నాయకులు తమకు మార్గదర్శకులు కావలెనని అకాలీకు అధిపతి గాగోరుచున్నాడు. అందరులతో కాంగ్రెసు కార్యసంఘమువారి తీర్మానములతో అకాలీకు ఆతురతతో నిరీక్షించుచున్నారు. కాంగ్రెసు నాయకులలో మాత్రము ఏకాభిప్రాయము కలుగుటలేదు. వార్తలో న్యాయములలో ఆలోచనలు అతి ర్మనా సభ్యులు జర్మనీకు వచ్చిరి. అభివేషములను కాంగ్రెసు కలెక్టర్లు కాలియున్నారు. రూఫి వార్త లేదియును తెలియుటలేదు. అందువలన పలువురు కలువిధముల మాహాజేసి పెట్టు వదలకులను కలిగించుచున్నార. ఏకారణమునై (15వ తేది) నేడు కార్యసంఘసభ జరుగకపోయినచో రేపుగాని ఎల్లండిగాని తప్పక జరుగును.

38 వ దేశీయమహాజనసభ

గోదానగరివచ్చి ప్రతినిధులు

శ్రీయుతులు నాగులపాటి శేకటసుబ్బారావు (హోదవరం) డాక్టరు యాలి లక్ష్మీకరసి హొ (పోలవరం) చేలిశ్యం సోమయ్య (సోలవరం) పునులూరు కొండదాసుయ్య (రాజమండ్రి) కేనివారపు నుబ్బారావు (తెలుగు) కల్లాప. డ వరసింహ కర్మ (రాజమండ్రి) శివుడు రామయ్య (కొత్తూరు) శ్రీమతి కలగరి పిచ్చయ్య (ఏలూరు) శ్రీమతి సత్తె జా కళ్యాణలాల (ఏలూరు) శ్రీమతి కల్లాప. డ నుందమ్మ (రాజమండ్రి) శ్రీమతి చేలిశ్యం సోడెయ్య (హోలవరం) గార్లు కాంగ్రెసు మహాసభకు ప్రతినిధులుగా నుండగోర దరఖాస్తులను పంపిరి. సోదావరి ఏజెన్సీ కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శి తంజివూరు నగెను.

రంగును కార్మిక సమస్య

బర్మాకాననసభ్యులగు శ్రీయుతి ఆచార్యుల నారాయణరావుగారితో సంభాషణము

[మా ప్రత్యేక ప్రతినిధియొద్దనుండి]

చెన్నై పురి, నవంబరు 14:— బర్మాకాననసభ సభ్యులగు ఆచార్యుల నారాయణరావుగారి రాకను పురస్కరించుకొని రంగును కార్మిక సమస్య విషయమై కొంత చర్చ జేసితిని. మా ఇరువురకు జరిగిన సంభాషణ సారాంశము నిచ్చుట వ్రాయుచున్నాను:

నేను:— అయ్యో! మీరు బర్మాకాననసభలో ప్రవేశించినది రంగును ఆంధ్రులపక్షమున, లేక భారతీయుల పక్షమున?

నారాయణరావుగారు:— బర్మాలో హైందవులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మున్నదిగాని ఆంధ్రులకులేదు. నేను హైందవులపక్షమున ఎన్నుకొనబడితినిగాని కేవల మొక ఆంధ్రులపక్షమునే కాదు. ఈ ప్రాతినిధ్యము ఎన్నిక మూలమున జరుగునుగాని ప్రత్యేక పునియామకమువలన గాదు. మన ఆంధ్రులకు సంబంధించిన కష్టములన్నియు కూలికి సంబంధించినవిగాని అంత్యవర్ణములకుగాని, నిమ్మజాతులకుగాని, సంబంధించినవి కావు.

నేను:— ఈ మధ్యను “రయతు” పత్రికలో మిమ్ముల గూర్చి వ్రాయబడిన వ్యాసమును జూచితిరా? దాని విషయమై మీ యుద్దేశ మేమి?

నారాయణరావుగారు:— రయతుపత్రికనుండి రంగునులోని తెలుగు పత్రికలో పునర్ముద్రితమైన వ్యాసమును జూచితిని. నేను ఆంధ్రుల ప్రతినిధి యని ఆలేఖకుడు వ్రాసినది సరికాదు. నేను భారతీయ ప్రతినిధిని. అయి నప్పటికి, నేనాంధ్రుల లాభములకు వ్యతిరేకముగా ప్రవర్తించినదేమియు లేదు. నన్ను కాననసభకు ఎన్నుకొన్నచో ఏమి చేయుదునని యెన్నికలసందర్భమున నా యువ వ్యాసములలోను, వ్రాతలలోను, కరపత్రాలలోను, చెప్పియుంటి నో, దానిని నెఱవేర్చుట కే యత్నించుచుంటిని. నాకు విశేషము అరవముగాని, హిందూస్థానీగాని తెలియనందుననే నాంధ్రాభిమానముచే ప్రేరేపింపబడుచుంటిని నా ప్రతినిధివర్గమువారు చెప్పుచున్నార—ఇదియును సరికాదు. రయతుపత్రికా లేఖకుడు నేను బ్రాహ్మణుడనని ఆక్షేపించుచున్నాడు. ఈ యాక్షేపణము కేవలము నిరాధారమైంది. అసత్యమైనది. బర్మాలో బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్య లేనేలేదు. జరుగుచున్న అక్రమము లన్నియును కూలిమేష్ట్రీలవలనను, ప్రభుత్వమువారి ఉపేక్షచేతను, జరుగుచున్నది. కార్మికుల ఉపేక్షయు, లోకుల నిర్లక్ష్యభావమును చాలవఱకు కారణములు. ఈ కార్మిక సమస్యను కొంతవఱకు మెడిటేషన్ కి దెచ్చి, ప్రభుత్వమువారియొక్కయు, ప్రజలయొక్కయు దృష్టిని కొంతవఱకు ఆకర్షింపజేసినది నేనే యని చెప్పటలో అతిశయోక్తి యేమియు లేదు. నేను యెన్నికలసందర్భమున నిర్ణయించిన కార్యక్రమమును నెఱవేర్చుటకును అధిక మేమియు జేయుటలేదు.

నేను:—మీరు కాననసభయందు ప్రస్తుతము చేసిన సాధించుటకై యత్నించుచున్నారు? మీ యత్నమును ప్రభుత్వ వర్గమువారుగాని, భారతీయ ప్రతినిధులుగాని, నిరోధించినారా?

నారాయణరావుగారు:— బర్మాలోని కార్మికుల స్థితి గతులను గుఱించి విచారించుటకై యొకసభను నియమించుటకు ప్రభుత్వమువారిని క్రిందటిపర్యాయము కోరియుంటిని. కాని, వ్యవధిలేక, అతిర్మానము విచారణకే వచ్చినదికాదు. ఈ వ్యవహారము బర్మాకాననసభావృత్తాంతమును జూచువారలకు తెలియగలదు. ఈ తీర్మానము చర్చకు రావలసినను, అదాయవ్యయములపట్టిక చర్చసందర్భమున మనకార్మికుల స్థితిగతులను వెల్లడించితిని. భారతీయసభ్యులెవరును నన్ను ఖండించి యుండలేదు. నిరోధింపలేదు. ప్రభుత్వ వర్గమువారును వ్యతిరేకముగా జెప్పిన దేమియులేదు. డెవలప్ మెంటు కమిషన్ గారు మొకన్నా గారు నేను చెప్పిన సంగతులలో వొక్కటియు కాదనలేదు. వానిని, వీలగునంతవఱకు క్రమముగా నెఱవేర్చుటకే ప్రయత్నించెద మనిరి. ఆర్థికసభ్యులగు ఆనరబిలు క్లీవ్ గారు సహితము నేను వెల్లడి చేయుచుండిన విషయములను ప్రభుత్వమువారు పరిష్కారము చేయకతప్ప దనిరి. రయతుపత్రికలో వ్రాసినవారు సంగతినందర్భముల నెరిగివ్రాసినట్లు కనుపడదు.

నేను:— కార్మికులపక్షమున మీరింకను నేమి కోరుచున్నార?

నారాయణరావుగారు:— నేనుకోరుచున్న సదుపాయములు కార్మికుల టేముమునుద్దేశించి కోరబడుచున్నవే కాని మఱియొకటికాదు. నేను వారిమనస్సులలోని ఆశయములనే వెల్లడించుచుంటిని గాని నాస్వాభిప్రాయములను కాదు. నేను తప్పదారి త్రొక్కి లేని పోని కల్పనలు చేయుచుండినయెడల నా నియోజకవర్గమువారు సవరింపవచ్చును. నా ప్రాతినిధ్యమునకు సంబంధించినంతవఱకు నేనుప్రజాభిప్రాయము ప్రకారమే వర్తించెదను.

నేను:— అయితే, మీరు కోరుచున్న సదుపాయము తెలియదా చెప్పినారుకాదు.

నారాయణరావుగారు:— అగను. మరచినాను. ప్రస్తుతపు పద్ధతి ప్రకారము యజమానికిని కూలివానికిని సంబంధములేదు. కాబట్టి అట్టి సంబంధమును కల్పించుట యావశ్యకము. ఇప్పటి పద్ధతిలో మధ్యవర్తియగు కూలిమేష్ట్రీకిని కూలికిని సంబంధమున్నది. కాని అసలు యజమానికిని, కూలివానికిని లేనేలేదు. ఇది మిక్కిలి అసహజమగుపద్ధతి. కష్టముల నెరుగడు. అతని బాధ యజమాని కూలివాని మొగమును చూడనైనను చూడడు. అతని నెరుగ నక్కరలేదు. అతని మొర నాటింపవలసిన యవసరములేదు. దీనికి కారణము యజమానికిని కూలివానికిని మధ్యను కూలిమేష్ట్రీ అడ్డమే. కాబట్టి యీయడ్డ ముండునంతవఱకు కూలి వారికిని యజమానికిని సంబంధ మేర్పడజాలదు.

నేను:— మీ యుద్దేశమున కూలిమేష్ట్రీ ఉండవలయుననియో, అక్కరలేదనియో?

నారాయణరావుగారు:— ప్రస్తుతసమస్య కూలి మేష్ట్రీ ఉండవలయునా, అక్కరలేదా? యని కాదు. కూలిమేష్ట్రీవలన గలుగుచున్న ఇబ్బందులన్నియు తొలగించుటయే ముందు చేయవలసిన పని. ప్రస్తుతపు యేర్పాటులన్నియు కూలివాని టేముమునకును, అభివృద్ధికి, భంగకర మైనవని నిశ్చయముగా జెప్పవచ్చును.

నేను:— ఎటులనో కొంచెము తెలియజేయుదారా?

నారాయణరావుగారు:— ప్రస్తుతము కూలివాండ్రు ప్రోగుచేయు విధమే నాకు అనకూలముగ గనుపడుట లేదు. ఇతరప్రదేశములలో వలె బర్మావిషయమునను, “రిక్రూటింగ్ ఏజంటులు” రిజిస్టరు కాబడి, రై నెమ్మలను పొందవలయును. అప్పుడుగాని, వీరినైన సరియైన తనిఖీయుండదు. తరువాతను, కూలిలకు అడ్వాన్సు లిచ్చి పంపుపద్ధతి కూడ మిక్కిలి అపాయకరమైనది. ఈ అడ్వాన్సులు కూలివాని లాభమునకే యున్నట్లు కనుపడుచుగాని అది సరికాదు. ఈ అడ్వాన్సులను పుచ్చుకొనుటతోడనే ఒడంబడిక యేర్పడుచున్నది. ఒడంబడిక యేర్పడుటతోడనే ఆ అడ్వాన్సు తీరవఱకు పని మార్చుకొనుటకు వీలులేదు. సాధారణముగా ఈ అడ్వాన్సులు తీరనేతీరవు. అందుచేత నిర్బంధదాస్య మేర్పడుచున్నది. నిర్బంధదాస్యముమాత్రమే కాదు. అడ్వాన్సులు తీర్చుటకై మఱియొకచోట పనికుదిరినచో క్రిమినల్ చర్య జరపి, కారాగారమునకు పంపవచ్చును. కార్మికదోషములకై కారాగారశిక్ష నేర్పడుటకు మిక్కిలి యక్రమము. ఆ తరువాత నియమించబడిక కాగితములను అడ్వాన్సుల నిచ్చునపుడే పూర్తి చేయరు. మొదటలో పూర్తి చేయక కూలివాడు పని మానుకొన నుద్దేశించునపుడు వానిని తమ చిత్తమవచ్చినట్లు పూర్తి చేయుదురు. ఇది మిక్కిలి గర్హింపదగియున్నది. కాబట్టి సింహళము, సంయుక్త మలయారాష్ట్రములలో వలె బర్మాకును కూలివానిని యజమానియొక్క ఖర్చుమీదనే తీసికొనిపోవుట యుక్తము, అవసరము, న్యాయము. ఒక నేళను, అడ్వాన్సుల నిచ్చినను, వీని నితర యవ్వలరీతిగ భావించి వ్యవహారమును జరుపవలయునుగాని క్రిమినల్ చర్యను జరుపు విధానము ఖండింపదగియున్నది. ఇది ఏనాగరిక దేశమునను లేదు. కూలివాడు తన యిష్టముచచ్చినపుడు తగు వ్యవధితో, పనిని మానుకొను నధికారమును గలిగియుండవలయును. ఇదిగాక ప్రస్తుతము కూలివానికిని యజమానికిని సంబంధము లేకపోవుటచేత, ఇంటి సదుపాయము, వైద్యసహాయము, విద్యాసహాయము, ఆరోగ్యమునకు సంబంధించిన సదుపాయములు శరీరహానిసంభవించినపుడు చేయవలసిన ద్రవ్యసహాయము— మున్నగు నవి యన్నియు ఇటీవలను ఇండియాగవర్న మెంటువారు “వర్క్ మెన్సు బ్రిట్ ఆఫ్ కాంట్రాక్టు అక్టును” రద్దుచేయ నెంచి ప్రజాభిప్రాయములను శంకించినపుడు కూలివాని మేలునుగోరుచుంటినిని చెప్పవా రెండో ఖండుపద్ధతి ఉండవలయునని వ్రాసెను. దీనిని బట్టియే వారి యాదార్యమును గ్రహింపవచ్చును. ఇదిగాక, వీరు

ఓడ్వయర్ - నాయర్

మాననష్టపు కేసు

రిక్రూటును చేర్చినవిధము బయల్పడుట

(అసోసియేటెడ్ స్టేషన్ స్వీట్స్)

వైకేసులూ లాలారంగీలాలుగాను డిఫెన్సు సాక్ష్యమును విచారింపరి. 11 వ సాక్షి యగు సర్దార్ గౌరిసింగ్ గారు ఇట్లు చెప్పి, “నేను రైల్వే పోలీసు ఇన్స్పెక్టరును. మేక్ ఫులావాసిని. ధువీయావాలా అంబార్దా గను. యధ్వసయమున నభి దీవిజ నలో ఆఫీసర్ సర్దార్ దుల్హా సింగుగారు, నన్ను సిపాయిలును చేర్చుటపించి కోరిరి. 250 రూపల నిచ్చెదనని ఒప్పందం చేర్చితిని. కాని వైద్యరీతి కాకముననే అతడు జబ్బునడెను. రెండు వార 500 రూపలనిచ్చి మరీయొకనిని చేర్చితిని. అంతట లాలా శ్రీరాం గడ్ గారు నభి దీవిజ నలో ఆఫీసర్ గా నియమింపబడిరి. వారు నన్ను ఇంకను రిక్రూటును చేయుచుని. నాల్గు కాదుజీని అందు వలన నన్ను 1919 వ సం॥ 19 వ యేమీనాడు అరెస్టుగావించి మోటునే డలిచేసిరి. అంతట నేను ఇంటికికి చూచు సరికి మా వాళ్లందరును ఇంటి మోటుల నేలపై పడియుండిరి. నాయలు పోలీసువారిచేతనును నుండెను. నాకునువలసినట్టిని తోలిచేసి కళువులకాలకు పోలీసువారి తాళమువేసిరి. నాపంట లన్నియు పోలీసువారు స్వాధీనుచేసికొనిరి. కోరికలు కోరినరైరి. పొలములకు నీళ్లు కట్టినీడు రైరి. నాయలు, పశువులపాల రి కోరికల వరకు పోలీసువారి స్వాధీనుండుండెను. 1919 వ సం॥ మే 17 వ తేదీని నన్ను తిరిగి బాస్పర్తస్మిత్ గారి అరెస్టు ననుసరించి అరెస్టుజేసిరి. ఖైదులో నున్నపుడు అరెస్టుయి కేషెక్ ఫురా స్టేషన్లపై సాక్ష్యము చెప్పిన నన్ను విడిచి పెట్టెద మనిరి. మన స్వాక్షి కి వ్యతిరేకముగ అందుల కొప్పికొంటిని. బాస్పర్తస్మిత్ గారు ద ర్బారు చేసి 1100 మడు యెరుట నన్ను సుకల్లతో రప్పించే అవకాశముజేసి తెల్ల డ్డెంట్ నామింపజను జపుజేసిరి. మార్చిలో లారెస్ట్ పిమ్మట నామింపజను తిరిగి యిప్పింపుడని కోరితిని. కాని తెల్ల వెంటుగవర్నరు నాకున్న పక్షము నిరాకరించెను. కాననసభలో నుపకరకగావించజేసి నా మింపజను తిరిగి గంపాడించితిని. కాని నాలంబార్దారి గంపాడింప లేకపోతిని.” అబ్దుల్ ఖాదర్ గారికి క్రాసుపరీక్షలో సాక్షియట్లు చెప్పెను. “నేను నారైతు. ను చేరమనలేదు. అట్లు చేప్పిచో నాని జరిగెద కాదు. నాకుమాడు మార్తా స. దళమున నుపకరించిట్లు కాని లాంగర్ ఉద్యమములో పాల్గొన్నట్లు గాని తెలిగి ఖతీ గెలు తెగగట్టికడుకై అరెస్టుచేయబడిట్లు గాని నాకు తెలియదు.” గుజరవాల్ జిల్లాకు చెందిన జాక్ వ శివవగు ఓర్డార్ ఖాన్ ఇట్లు చెప్పెను. “మమ్మును రిక్రూటును చేర్చుడని కోరుటచే మాలోచాలమంది గ్రామము నిడితిపోయిరి తిన్నవారిని బాధలపాల్పేరి. ఒక మహమ్మదీయోగోగ్గి పారి పోయినవారి పశువులను పట్టుకొనజేసి అడువాండ్రు తనయెరుటకు రప్పించ యత్నించెను. అందులల్ల కోడరురిక్రూటునుచేర్చిరి నా పశువులను పట్టుకొనిరి. తన మకముడు పారిపోయినందుకై నా ముడుగలిగినవని హింసించిరి. చాకివారును తానీర్ జవా నుకు 60 రూప నిచ్చి నా పశువులనుతిరిగి గంపాడించితిని. అంతట కమీషను మక నాటికి నిలిపివేయబడెను

వెట్టవలసినంతమందిని వెట్టక హెచ్చుసంఖ్య చేయవలసిన పనిని తప్పకనుమరిచేత జేయించుట, ధగ్గుములకని నుపేక్షింపబడుచున్నది. ప్రార్థన మొదలు సాయంకాలమువఱకు పశువులపై పనిచేయవలయును. అందు గంటల పని, తరువాత నియ్యవలసిన వ్యవధియు నిచ్చుట తక్కువ తుదకు కూలిని సహితము మధ్య వర్తియే యిచ్చుటచేత, కూలివాని స్థితి మిక్కిలి యన్యాయ మగుచున్నది. మూడు నాలుగు సంవత్సరముల క్రిందట యజమానులలో కొందఱు రూపాయకు పావులూచొప్పున రేట్లును వృద్ధి చేసిరి. అయినను, నీ మధ్యవర్తులలో నెండో యీ పావులూన తా మే అపహరించిరి. ఇంక తయేల? కూలివానివద్దనుండి సొమ్మును వసూలుచేసి, దానిని కూలివాని టేముమునకు సంబంధించిన పనులకు గాక తమ (మేష్ట్రీలు) నిమి తమే వినియోగించుట, ఒకప్పుడు కొద్దిగ దేనికైనను వినియోగించినను మిగిలినదానిని తా మే హరించుట, సామాన్యముగా జరుగుచున్నది. కాబట్టి యిట్టి యక్రమములన్నిటిని మాన్యుట మన విధియే యున్నది.” నే నిందునక ప్రయత్నించుచుంటిని గాని అట్ల కారము చేయుటకు మూలము కాదు.

నా తా వ ర నా న్ని తి

1923 సం. నవంబర్ నెల 15 తేది గురువారము

జిల్లా నామము	గత 24 గంటలలో అమ్మిన ధాన్యము	గత 24 గంటలలో అమ్మిన ధాన్యము	గత 24 గంటలలో అమ్మిన ధాన్యము	గత 24 గంటలలో అమ్మిన ధాన్యము	గత 24 గంటలలో అమ్మిన ధాన్యము
గోపాలపురం	80.5	71.6	0.21	17.10	6.87
కొల్హాపురం	...	...	...	...	...
వికారాబాదు	81.0	75.1	0.62	12.41	2.74
కాకినాడ	80.5	75.9	1.08	16.15	4.01
మచిలీపట్నము	80.6	78.2	2.25	11.55	0.50
గుంటూరు	...	...	...	...	...
కర్నూలు	89.9	71.5	...	1.76	2.58
బళ్లారి	84.5	71.5	...	1.46	8.96
అనంతపురం	...	...	...	...	...
కడప	82.1	67.6	...	5.07	1.94
నెల్లూరు	75.7	71.4	1.06	28.45	9.00
మద్రాసు	77.8	69.0	2.87	19.51	0.02
కడపూరు	81.4	69.5	1.06	26.45	6.79
కర్నూలు	...	...	...	...	...
సేలం	86.7	71.0	...	4.86	4.61
కొడంగులపల్లె	89.8	71.9	...	6.88	2.11
తిరుమకూర్	87.7	74.1	...	8.28	1.57
నాగపట్నము	81.1	72.4	...	20.76	1.00
పుదుచ్చోరు	...	...	...	...	...
మధుర	80.2	74.8	...	9.06	2.18
పాంబర	87.8	78.4	...	11.44	4.24
తిరునల్వేరి	...	...	...	10.48	0.18
తిరుచేరి	88.2	74.4	...	16.89	2.20
కొచ్చి	88.1	75.5	...	10.29	7.66
కాలికట్టు	86.8	72.9	...	4.99	8.92
మంగళూరు	91.0	70.1	...	4.66	5.25
తెంగుకూరు	80.5	68.6	...	1.81	6.84
హన్మంత	...	...	...	...	...
మేకలూరు	77.8	67.2	...	4.55	6.50
రైచూరు	...	...	...	...	...
మైదాపూరు	...	...	...	...	...
కాకాచర్ల	...	...	...	...	...
కర్నూరు	...	...	...	...	...
బొంబాయి	...	...	...	...	...
హైదరాబాదు	...	...	...	...	...
కొడంగులపల్లె	...	...	...	...	...

గుర్తించుట:—గత పాత మంత్రిలను గలదు దక్షిణమున చాల ఎక్కువగా నున్నది. మచిలీపట్నములో గొప్పపర్లము 3.28 అంగుళములు, కాకినాడలో 1.08 అంగుళములు, వికారాబాదులో 0.62, గోపాలపురంలో 0.21 అంగుళముల వాన పరిమేత, మున్నూరు దట్టముగ నున్నది. అంతటను ఆర్థిక ఎక్కువ. కలెక్టరేట్లో 3 నుండి 5 డిగ్రీలవరకు తక్కువ. రాత్రి తేడిమి కాకినాడలో 4.5 డిగ్రీలు ఎక్కువ. గోపాలపురంలో 3.6 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

దక్కణ:—కడపలో 1.06 అంగుళముల వానపరిమేత. మున్నూరు ఒక మాత్రముగ నున్నది. కడపలో ఆర్థిక ఎక్కువ. తక్కినవోట్ల తక్కువ. అయిల పగటితేడిమి 7.1 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రితేడిమి 2.6 డిగ్రీలు తక్కువ. తక్కినవోట్ల రాత్రితేడిమి 5 నుండి 5.8 డిగ్రీలవరకు ఎక్కువ.

కర్నూరు:—గత పాత మంత్రిలను గలదు, నెల్లూరులో 12 గంటల వర్షము విడుదలయ్యింది. 2.87 అంగుళముల వాన నెల్లూరులో, మద్రాసులో 1.6 అంగుళములను కలిపి, మేఘములు అంతటను గలవు. కడపలో ఆర్థిక తక్కువ. పగటితేడిమి నెల్లూరులో 10.4 డిగ్రీలు, మద్రాసులో 7.8, కడపలో 3.7 డిగ్రీలు తక్కువ. ఈ కడపటి రెండు ప్రదేశములలో రాత్రితేడిమి 8.6 డిగ్రీలు తక్కువ. బంగాళాఖాతములో తుపాను బందరుకు 40 మైళ్ల దక్షిణమున నున్నది. నేడు ఉత్తర ముద్రాసు తీరమున చాలా వర్షము. ఉత్తరముద్రాసు తీరమున వర్షము తీరమున నే యుండును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామయ్య,
కాకాచర్ల కౌముదాన

ఉత్తర ఆంధ్రాదు జిల్లా
కాంగ్రెసు సభ

శ్రీమత్ శ్రీనివాస ఆయంగారి
అధ్యక్షతన న్యాయము

స్వరాజ్య సంపాదనము

ఉత్తర ఆంధ్రాదు జిల్లా కాంగ్రెసు సభ 15వ సమావేశము నెల్లూరు పురమునందు 11 వ తేదీ మధ్యాహ్నము ప్రారంభమయ్యెను. సభాధ్యక్షులగు శ్రీమత్ యస్. శ్రీనివాస ఆయంగారు అధ్యక్షతన ఉపన్యసించి, వారి ఉపన్యాసమునకు ఈ కింది ప్రకటించుచున్నారు.

అధ్యక్షతన న్యాయము

ప్రస్తుత కాలమునందు పరిస్థితులనుబట్టి అధికముగ ముట్టాడుట అవసరము. స్వరక: మనకోక వాక్కుగలదు. అది ఏమనిన కాంగ్రెసు అవసరము స్వరాజ్యమునకు రక్షణ ప్రయత్నించుటయే. కాంగ్రెసు మనము సద్రమున మేల్కొలుపుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము. ముఖ్యముగా తెలియజేయుచున్నది. స్వరాజ్యము కావలెనని చెప్పుచుండుటయే కాని స్వరాజ్యమున ఏమో మన కప్పుడు తెలియదు. ఇప్పుడు స్వరాజ్యమునకు అర్హము గానంపఁగలిగియున్నాము. కాననకలవల్లకు పార్లమెంటు మూలమునను స్వరాజ్యము పొందగలమని అప్పుడు లెచుచుంటిమి. స్వరాజ్యమును ఇక రులు ప్రకటించి ఇయ్యవలసియుండు నని అప్పుడు మనము లెచుచుంటిమి. ఈ ప్రకటన అంతయైనది కాని మనము స్వరాజ్యము పొందవలయును.

కొమ్మటి శ్రీనివాస ఆయంగారు కాంగ్రెసు ముఖ్యుని నిర్వంధముగనుంచి ముట్టాడి ఇట్లు చెప్పి: మన కష్టములన్నియు అంతయెడలయినను స్వరాజ్యము పొందుటకు దృఢ ప్రయత్నములు గావించవలెను. మనము భారతీయులము. భారతీయత గౌరవము కాపాడుకొనుటకు మనకు స్వరాజ్యము కావలెను. లాభమైనది వద్దమైనది, సరే మంచియైనది, చెడువిషయము, నరే మనకు స్వరాజ్యము కావలెను మనకు తెల్ల ఆయుధము లున్నవి. పాంథిగమనస్సు లున్నవి. ఈ పాంథిగ భేదము లున్నంతవరకు ఇతరుల పరిపాలనము మనకు తప్పదు. ఈ భేదము లున్నంతవరకు ఈ పాంథిగములు, అధికారభక్తులు కాననభక్తుల సహాయమున మన ప్రభుత్వము వారు పొందుతుండెదరు. నిజము మనకు సుశ్చరణములకు ప్రాప్తియే ఇప్పుటికి మనము అధికమగువాక్కుల ననభవించుచుంటిమి. ప్రయత్నము రాజ్యపరిపాలనను ప్రత్యేకాధికారముల నిలిపివేసి ఇతరులకు చేపయ్యేవలెను. ఇప్పుడు నిరంతరం భారతీయతను వారితో ఇంచుకొను అధికారము మన కాననభక్తులకు లేదు. కావున స్వరాజ్య సంపాదనము స్వయంప్రేరేపిత మార్గమే ఆధారమై యుండును.

కాంగ్రెసు లీర్కానములు అనల్లంధునియును అని ఎల్లరు తలపడెను. నేను ఇంతవరకు ఢిల్లీ లీర్కానమునకు బంధుడైనవానిను. అందువల్ల నే ఎన్నికలు చేయవలెనని నేను ముట్టాడులేను. ఇప్పుడు నా యభిప్రాయములను ప్రకటించుటకు నాకు స్వాతంత్ర్యమున్నది. ఢిల్లీ సమావేశము గొప్పభూమియైనది నా అభిప్రాయము. కానన సభల విషయమై మూడు మార్గములు మనము అవలంబించి యుండవచ్చును. కాననభక్తులను సంతృప్తిగ గుహించుట యొకటి, కాననభక్తులను స్వాధీనపరచుకొని అందు కాంగ్రెసు సభ్యులను నడుపించి కాంగ్రెసు సభ్యులు పనిచేయుట రెండవది, అభ్యర్థనల నిలిచి ఎన్నుకొనిన పార్టీల రాజకీయ ప్రయత్నములు ప్రయత్నించుట మూడవదై. నాకు కాననభక్తులయొద్ద విశ్వాసము లేదు. విశ్వాసమునందైన అభ్యర్థిగ నుండకూడదు. వోటరులందరిని కాంగ్రెసు సభ్యులుగా చేర్చవలెను. అప్పుడు కాననభక్తుల స్థానములన్నియు మనచేతియందుండును. మనకున్న అనుసరించువాడు, స్వరాజ్యమును వారు మనకున్న సంక్షేమము సంతృప్తిగ గ్రహించెను.

బ్రిటిషు నిరంకుల బహిష్కరణము

బ్రిటిషు నిరంకుల బహిష్కరణమును అధికముగ భేదాభిప్రాయములు లేవు. కాంగ్రెసు లీర్కానములను ఆక్షేపించుటకు ప్రారంభించిన స్వరాజ్యము దూరమగుచుండును. బ్రిటిషులకు వలసపార్లమెంటు స్వరకేవలములకు ప్రాప్తియే మునునగును. ఇంగ్లీషువారు వర్తమాను. వారివర్తమాను మనకు తడగట్టుకొనిన వారు లొంగిపోయెదరు.

నిర్మాణకార్యములు కొనసాగించవలయుననియు భారతీయులందరు ఒక్కడే భరించవలయునని చెప్పి శ్రీ ఆయంగారు తమ ఉపన్యాసము ముగించిరి.

లీర్కానములపై చర్చ:—నిర్మాణకార్యముల సభను ముగించుచు శ్రీనివాస ఆయంగారు ఇట్లు ప్రకటించిరి:—

కాంగ్రెసు వికాసార్థమున కాపాడుచున్న ఉత్తర ఆంధ్రాదు పాపల కట్టి వారు సంతృప్తిగ విశ్వాసము గలరు. నువ్వువాక్యకాశ్రీమంట్రి వారికి బంధుమిత్రులు జిల్లామును పరిపాలించు వేరు విధముగ నుండుగా? భారతీయులందరు ఒకరితో ఒకరి ప్రేమించుకొనుచుండుట అవసరము. ఈ ప్రేమ బలమువల్లనే మనకున్న నాయకత్వము క్రింద ఆస్థానములవారు కలసి పనిచేయుట సుభవించెను. ఇంత గాలము ప్రత్యేకముగ యున్న క్రైస్తవులు మాద ఇప్పుడీ స్వాతంత్ర్యసంగ్రామము నందు ఉత్సాహముతో కలసి పనిచేయుచున్నారు. కాంగ్రెసు యాభిమాన్యులు క్రిందనే అందు కలసి పనిచేయు చుండెనెను. 'మంకేమాకరం' వార్షికోత్సవములో సభ అంతయైనది.

సంయుక్త రాష్ట్రముల శాసనసభ

ఎన్నికల ఫలితము

కలెక్టరు భూస్వాముల ప్రతిఘటన, స్వరాజ్యమును వార్ధిగ, ఒక మిత్రవాదియును పోటీతీరున ఎన్నుకొనబడిరి. భారత శాసనసభలో 8 స్థానములకు స్వరాజ్య పక్షమువారే యెన్నుకొనబడుదురు. (అ. వె)

మూల్యాన్వయము

ఇద్దరు పొందుతులకు చెరియొకవర్గము కలిసికొని వేరు జరిగెను. వారు జిల్లాలోకి అప్పీలుచేయగా అది మరే కక్ష రద్దయి వారిని విడుదల చేసెను. (అ. వె)

సర్ శంకర నాయురు కేసు

18 వ తేదీని ప్రతివాది సాక్షుల విచారణ జరిగెను. ఈ కారణము, పల్లెమారివాడు, బడిపిల్లలు మున్నగువారు సాక్షులు మిచ్చిరి. సైనిక శాసన పరిపాలనమునందు చాల కష్టములు కలిగెను. విమానముల మిదనుండి బాంబులను వేసిరి. యాద్యములు మన గుజరత్ కాలాజిల్లాలో నిర్బంధించి నేలలో వేర్చిరి. అని వారు చెప్పిరి.

ఒక మరణము

ఎర్నాకులము 2వ 18:—కొచ్చి, ఉత్తర సంతాపము తుడును, అప్పీలులో అందుకు వెనకారి మానేసికొని డైరెక్టును అగు హెచ్. హెచ్. నోన్సుగారు ఈ సాయుధులను వ్యూహములను ముడిచిరి.

ప్రకటన

నాక్కులు:—కొమ్మటి గన్నవరం లాల్లా. మీరా పురు ఎట్టేటులో వేరన వేంపాడు గ్రామకార్యములకు భీమవరపు రామిరెడ్డి కొమాళ్లు నాగిరెడ్డి కరదారెడ్డిల తరఫున ప్రమరపరచేది ఏమనగా:—నాక్కులున్నూ వీరుల సోదరుడైన కొటిరెడ్డిని కిట్టెలయ్యు ఏకాగ్రతలై యున్నారు. సదరు కొటిరెడ్డి యీసంకల్పమును సమైక్యముగా ముగించి వారియ నాకు, అయినకు రామయ్యయను భార్య మార్తము యున్నది. పుత్రపుత్రుల శాసనములేదు. నాక్కులున్నూ యొక్క కొర్రల సలహాలకును సదరు రామయ్య ఆమెపై చరచాయిన రుణవార ఆయనపేరతో ఒక వరణకానము యుండెనుల ప్రమరపరచుచున్నది. సదరు కొటిరెడ్డి చనిపోక ప్రయత్నము ఎన్నియును ఎట్టి మరణకానమును ప్రాధమికముగా గాని మూలవాటిగాని చేకరియండలేదు. సదరు కొటిరెడ్డి ఆస్తిగా ఆయనభార్య Widow's life estate కన్న యెక్కువ హక్కులు లేవు. కాబట్టి సదరు అబద్ధముగా స్పష్టపరచిన మరణకానమును పుష్కరించుకొని ఆమె చేయదొవు యెట్టి ఆస్తి (కాంతియును నాక్కులున్నూ సదరు లేదు కొటిరెడ్డి ఆస్తిగానుండు అసంతర వారసత్వమునకును ఎంతయును కానింప నిరసి అందరకును యందుములముగా తెలిపబడి యున్నది.

ది 14-11-23, } కొండపల్లి శ్రీమంత్రుల ద్వారా
తెలిపబడి. } వి.వి.వి.ఎల్. హైకోర్టుకు.

ఒడమారు నాయురు మాననష్టపుదావా

పైనిక శాసన స్తరణ

నర్ ఉమరు హయతుఖానుగారి సాక్ష్యము

(నిన్నటి తరువాయి)

జర్మనీ ఉపద్రవము

ప్ర:— తీర్మానా వివరములను మీకు చదివి వివరించబడిన కారణములనుబట్టి లేగా కట్టు చేయుట సరియని మీరంగీకరించెదరా?

ఉ:— జర్మనీ వారు బయ్యించినవో దేశ మంతయు విశాకాపటమునకు గొప్ప ప్రమాదము కలుగు గావున ఆ కారణమునుబట్టి నే నంగీకరించదు.

ప్ర:— అప్పటికి అంత ప్రమాద మున్నదా?

ఉ:— ఉన్నది.

ప్ర:— 10వ పేజీని చూడుడు, అవివరము, సరియేనా?

ఉ:— అంతంతటి జరిగింపును బహుశా తూర్పులో ను జూచును. నామే నేను గులాబ్ చూపుచు వారి సహాయము చేసెను. ముగ్గురుగోలూన లైసెన్సులు నేను తెల్ల 100 మంది గొట్టెకారులను పంపితిని. తక్కినవారికెట్ల కాదులెను, తక్కిన విషయములను సరిగా నేయున్నది. నేను గూడ అటులే విడిచి.

ప్ర:— మీ రాగ్రామమునకు తెల్లకవులు నేనలా చేరుటకు ప్రజల తలయంగీకరించుట లేదో వారి నడిగి తెలిసికొనలేదా?

ఉ:— నే నడుగలేదు. పట్టాభియోగ్యుల దుర్బుధులవలన నే గ్రామము లట్లు చేసిరి. అతనిపేరు నాకు తెలియదు. అతనిని నేను చూడలేదు.

ప్ర:— ఆ పట్టాభియోగ్యుని గురించి మీరు దొరతనమువారికి తెలిపితిరా?

ఉ:— నేను తెలుపలేదు. సానిటోర్యును తెలిపి యుండదు. వా రక్కడ విచారణ చేయించుండిరి.

ప్ర:— మీరు కూడ విచారణలో నుండిరా?

ఉ:— లేదు. అట్లు కల సడచుటకు నేను నా గొట్టెకరుల ముతో నున్నానంటిని.

ప్ర:— మీరు మరేమియును చేయలేదా?

ఉ:— నా మనస్సును ఉద్యోగులకు కలపగలిగితిని. ఉద్యోగులు చెప్పిన వసులను వారు చేయుచుండిరి.

ప్ర:— మీరు స్వయముగా యేమియును చేయలేదా?

ఉ:— నాకు భాషాపాటలేదు.

ప్ర:— పట్టుకాను మేజిస్ట్రేటు కుండిత లేఖరాజుగారు కూడ అపు డాగ్రామములో నున్నసంగతి మీకు భాషక మన్నదా?

ఉ:— ఉండకవచ్చును. నాకు భాషాపాటలేదు.

ప్ర:— మీరు లావుగ్రామమునకు ఎప్పుడు వెళ్ళితిని.

ఉ:— నేను నిరసించుచున్న కాలము లావుగ్రామ మునకు రెండు మైళ్లదూరములో నున్నది. నాయెన్సెట్లో నొక గ్రామము లావుగ్రామమునకు కొన్ని కిలముల దూరములో నున్నది.

ప్ర:— విచారణలో మీరు కూడ నున్నారని లేఖరాజు గారు 11-4-18 వ తేదీని స్పెషల్ మేజిస్ట్రేటు పోలీసుగారితో చెప్పిరి. మీరు దీని చేయదురా?

ఉ:— నేనప్పుడా గ్రామమునంత యున్నాను నేనిత్ర దంతికంబే నేమియు చేయకాలను.

ప్ర:— పట్టాభి (దొనాను కలన ప్రజలు) చేసిరిని మీరాయుద్యోగికో చెప్పలేదా? (సాక్షిగోజరు లేనప్పుడు లేఖరాజు గారు చెప్పిరి) నును గూర్చి ప్రతివాదికికూ అడుగుచున్నాడని జాదిగిరి ఆడిపించెను.)

ప్ర:— మీరు లావు గ్రామమునకు యేలపోతిరా?

ఉ:— నాకు ముగ్గు లదియరకే అచట నుండిరి. మరల అట్లు రి జరిగిన అడచినేముటకే నేను వెళ్ళితిని.

ప్ర:— మీరు 700 మందిని పంపిశారా?

ఉ:— నే నక్కడకు వెళ్ళునదికి నామనస్సులతో 150 మందినిగా అక్కడకు లేకు. మొగ్గుకుయెందుండినో నేను చెప్పలేను.

ప్ర:— వారు మీ యాజ్ఞవైని తెల్ల రా? లేక స్వతంత్రులై తెల్లరా?

ఉ:— వారిని దొరతనము వారు పిలిచిరిని నాకు తెలిసికది. దొరతనము వారు ప్రాంతాధ్యక్ష మగు ఉత్తరువును పంపిరో లేదో నాకు తెలియదు.

ప్ర:— ముందు చెరుటకు కారణ మేమి?

ప్ర:— లాల్ ప్రజలు పశ్చాత్తాపము నొందుటవలననే 1918 మార్చి యేప్రిల్ నెలలలో బారు ప్రాంతమున హెచ్చుమంది నేలలో చేరియుండురా?

ఉ:— నాకు తెలియదు. ఆ ప్రాంతమున మిల్లకగారు రిక్కుటింగు అఫీసరుగా నుండిన.

ప్ర:— ప్రజలను నిష్పందించుట కారణము కాదని మీకు చెప్పకలరా?

ఉ:— నా కాజిల్లా సంగతులు తెలియవు. కాన నేను చెప్పలేను.

ప్ర:— మొగ్గుచేరిన వారిలో చాలమందికి వైతలను కోసికొనుటకు సెంటిమెంట్ గా వారు మరలరాలేదు. అచటానినిబట్టి వారు బుద్ధివృద్ధులుగా చేరలేదని తెలియుటలేదా?

ఉ:— నా కాకంగతు లేమియును తెలియవు.

ప్ర:— అట్లు మరల రానివానిని బలవంతమునపట్టి తెప్పించిమాట నిజమేనా?

ఉ:— నేను చేప్పించినవా రెవ్వరును అట్లు చేయలేదు.

ప్ర:— అట్లు రాని వారినిపట్టి తెప్పించిర్న సంగతి మీ రెఱుగుదురా?

ఉ:— అవును. పోలీసువారిని పంపి, వారట్లుపట్టి తీసికొనవచ్చిరి.

ప్ర:— లావుగ్రామము మీయింటికి చేరువయ్యేదా?

ఉ:— అవును.

ప్ర:— లావుగ్రామములోను చుట్టుపట్లలోను ప్రజలు నేనలా చేరగూడదని అచ్చటి ప్రజలందఱును తలచియుండ లేదా?

ఉ:— జంగోలిజ మూత్రమే ప్రతిపాటుగా నుండిరి.

ప్ర:— ఈసంగతి జరుగకమునుపు ప్రజలను ప్రోత్సాహ పరుచుటకు డిప్యూటీ కమిషన రాగ్రామమునకు వెళ్ళెనా?

ఉ:— అతడు కొన్ని సార్లు వెళ్ళెను. నేనుకూడ అతనితో నొకసారి వెళ్ళితిని.

ప్ర:— కానిఫలిత మేమి?

ఉ:— కమిషనరును, నేనును, నవాబు ఖుదాబక్షుగా రును ఒకసారి వెళ్ళితిమి.

ప్ర:— ప్రజలతో మాటలాడినవా రెవరు?

ఉ:— కమిషనరును, డిప్యూటీ కమిషనరును ప్రజలతో మాట్లాడిరి. ప్రజ లెవ్వరును ఉద్యోగులను బాధించకుండ నేను పిస్తాంపట్టుకొని రెండుమూసా నిలిచియుంటిని.

ప్ర:— ప్రజలు ఉద్యోగులను కొట్టెద రని మీరెల తలంచితిరా?

ఉ:— అంతకు ప్రజలు కారంట్లను అయిజుబుతుండా నిరోధించిరి.

ప్ర:— ఉద్యోగులు ఎందుకు తెల్లరో మీకు తెలియదా?

ఉ:— మీరు నేనలా చేరినవో కష్టములకు పాలయ్యెద రని ప్రజలతో చెప్పటకే తెల్లయిందనలేను.

ప్ర:— వారింట్లను ఆములు జరుపుటకు కమిషనరును డిప్యూటీ కమిషనరును అది కర తెప్పడైన యే గ్రామమునకైన తెల్లకట్లు మీరు విన్నారా?

ఉ:— ఇట్టిసంగతులు ఎల్లప్పుడును జరుగవు.

ప్ర:— వారితో పోలీసుకరణముకూడ నుండెనా?

ఉ:— పోలీసు దళములేదు. కొందఱు పోలీసు ఉద్యోగు లుండి యుండురు.

ప్ర:— ను పోలీసులు వారెల కాల్చిరి?

ఉ:— తుపాకులను కాల్చినప్పుడు నేను లేను. కాన నాకు తెలియదు.

ప్ర:— మీ రచటికి వెళ్ళకముందేను జరిగెనో మీరు చెప్పకలరా?

ఉ:— చెప్పలేను.

ప్ర:— విచారణలో మీరేమియు సంబంధము లేదా?

ఉ:— లేదు.

ప్ర:— తుపాకులను కాల్చినసంగతి మీరు విసలేదా?

ఉ:— విన్నాను.

ప్ర:— ఎక్కడ విన్నారు?

ఉ:— సాన్తోధాలో విన్నాను.

ప్ర:— భావల్ పూరు లోనే విని అందుకొరకే తిరిగి రాలేదా?

ఉ:— నేను మామూలుగా బయటచేరి సాన్తోధా రైలు స్టేషనుకు రాగా అక్కడ నాకు తెలిసికది.

ప్ర:— మీరును మీ 150 మంది కారులను ఎంతకాలము లావుగ్రామములో నున్నారు?

ఉ:— సరిగా తెలియదు. ఉత్తరము తగ్గగానే నా మనస్సులు వెళ్ళిపోయిరి.

ప్ర:— మీ మనస్సులు లావు గ్రామమువారి పంటలను పొడుచేసిరి గ్రామములు చెప్పకొన్న సంగతి మీకు తెలియదా?

ఉ:— నాకు తెలియదు. గ్రామముల కనుపులే పంటలను పొడుచేసెను. కాని నామనస్సులు పొడుచేయలేదు.

ప్ర:— సాన్తోధాస్టేషను నేక ఆబుల్ ఖాన్, అనరబుల్ మియన్ ఫజ్లీ హుస్సేన్ గార్లు మీ రెఱుగుదురా?

ఉ:— నే నెఱుగుదును.

ప్ర:— లావు అల్ల కేసుల సంబంధమున వా రెద్దరును లావుగ్రామమునకు వెళ్ళిరా?

ఉ:— వారు తెల్ల రని వింటినిగాని వారు వాదించుటకు తెల్లరో లేదో నాకు తెలియదు.

ప్ర:— గ్రామములు పంటలు పొడవ పోయెను వారికి చూపించిరా?

ఉ:— చూపి తెలియక.

ప్ర:— నేనలా చేరకుండ గ్రామము లెందుకు నిరోధించిరి?

ఉ:— నాకు తెలియదు.

ప్ర:— మర్యాద లావుగ్రామముల విషయములం బట్టి రిక్కుటింగు బోర్డు గాని అబోర్డు అవ్వకుండు గాని నిజస్థితి తెలిసికొని నిష్పంధమున నిలువగలిగిరా?

ఉ:— ఇది సర్వద్విషయము లని వారు తలంచి అపరాధులవై నేను చేసిరి.

ప్ర:— దొరతనమువారు విచారణ జరుపలేదా?

ఉ:— నేనుకు చేసిన తరువాత విచారణ అనవసరము. పోలీసు వారును న్యాయస్థానములవారును విచారణ చేసిరి.

ప్ర:— ఆ గ్రామములో నైసికలను చేర్చువధితిని గూర్చి విచారణ చేయలేదా?

ఉ:— అట్టి విచారణ అనవసరము. కేసులవలననే అన్ని విషయములు తేలగలవు.

ప్ర:— ప్రస్తుతము 15 వ పేజీ చూడుడు, మార్చి నెల లో అక్టోబరు తరువాత 1591 మంది చేరి. ఏప్రిల్ నెలలో 1252 మంది చేరి. 1918 ఏప్రిల్ మే, జూన్ నెలలలో మాడు నెలలకు 2065 మంది చేరి. సామ్రాజ్యమండలము ప్రత్యేక ప్రకటనకు పోషము అని యున్నది. ఇది మీ రెఱుగుదురా?

ఉ:— నే. నెఱుగక.

ప్ర:— 1918 లో మొదటి 6 నెలలలో గూడ మీరు ప్రత్యేక ప్రకటన జేసితిరా?

ఉ:— నేను నానిధిని నెలవేర్చితిని గాని ప్రత్యేకకృషి చేయలేదు.

ప్ర:— నీ మామూలు కృషిలను మంచిఫలితము లి రిగనా?

ఉ:— నేను చెప్పలేను.

ప్ర:— మీ కృషియొక్క ఫలితము మీకు తెలియదా?

ఉ:— నేను రి వేల మందిని చేర్చితిని 1918 లో మొదటి 6 నెలలలో ఎంతమందిని చేర్చితిరో తెలియదు. నేను నెలసరి రెక్కలను పంపుచుంటిని.

ప్ర:— బెన్సెరకా తహసీల్దారు మార్చి 1918 లో మొదటి 6 నెలలలోనే జరిగెనా?

ఉ:— నాకు తెలియదు.

ప్ర:— 1918 జూన్ నెలలో గా జరిగిన నాయబుకహసీల్దారు మార్కెటు నైసికసమావేశపు చర్యలే కారణము అగునా?

ఉ:— నాకు తెలియదు.

(అంతటితో 2వ తేదీ విచారణ యుగిసింది. (టియూను)

బృరహరి

సీసా 1-కి వెల 0-12-0. వి. పి. సహా 1-2-0
బృరహరిని అయిదుపూటలు నేపించిన పట్టు నిడుపు బృరహరిలు. చలి పురాణాగారములు మొదలగు సమస్త బృరహరిలు మానును, అమ్మతాంబనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

అమృతనరు జ్యలియన్ వాలా
బాగులో బహిరంగసభ

డాక్టరు కిమలూగా రథ్యక్షత వహించుట

మొన్న 12 వ తేదీ సాయంత్రము అమృతనరులో జరిగిన వాలాబాగులో డాక్టరు కిమలూగా రథ్యక్షత క్రింద బహిరంగసభ జరిగినది. అఖిలభారత కాంగ్రెస్ కార్యసంఘసభ సమితియు ఇతరకాన్ఫరెన్సులనుండి అమృతనరుకువచ్చిన వాయకులు పలువురు ఆబహిరంగసభకు వచ్చిరి.

మాలానా మోతాలిగారు

జేతూనందు ప్రజలు నిరుత్సాహముగా నుండుట చాల కోరినది. మైకాకాననపరిపాలనమునందు జరిగిన దాడులనుబట్టి గూర్చి నేమియు చెప్పవలసినది లేదు. 1918 లో హిందువులను మహమ్మదీయులను కలసి సభ చేసిరి. మహమ్మదీయులు శ్రీరామనిల భారతదేశమును వదలి పోయినచో లక్ష్మణుడు రాముని వెంట బోయినట్లు హిందువులు గూడ మహమ్మదీయులవెంట బోయెదరు అని ఆసభలో నడిచిరి. ఖిలాఫత్ ఉద్యమమును గూర్చి హిందువులు చాల సహజము చేసిరి గాన మహమ్మదీయులు ఓరిమిని బూనవలెను. ఖిలాఫత్ సమస్య యొకను పూర్తిగా పరిష్కారము కాలేదు. జిబ్రిల్తుల్. ఆల్, యిరాక్ మున్నగు ప్రజాక్షేత్రముల యొక్క మహమ్మదీయులకేము కాలేదు. వికమత్వము లేవనెత్తి విజయముకలుగదు. క్రైస్తవకాలమున ల్యాగమును, మానమును ఆర్యవనరుగా నున్నది. సాతల్లిని సాసోదరినిగూడ హిందువులు అరమానించినను నేను వారిని తీసుంచెదను. అని నేనిదివరకే చెప్పియున్నాను. ఆమటు నే నేను వరల నిపుడు చెప్పచున్నాను. సమాధానముకొరకే మహాసభలను కానన సభలకు వెళ్లుటకు ముందు ఆనుమతిచిదిమి. జేతూనలు మొదలుగా దౌర్జన్యరహితముగా అసహాయోద్యమమును కొనసాగింపవలెను. పిమ్మట మునుము కాననల్లంపునమును ప్రారంభింపము. ఖిలాఫత్ 1919 విషయమై నేట్చోటానీగారియందు నాకు సంపూర్ణ విశ్వాసముగలదు. ఆయనకు వ్యాపారములో నప్తమవచ్చినది గాన 1916 లక్షలరూపాయలను వాడుకొనెను. అందుకు తన యావదాదానీ ఖిలాఫత్ సంఘమువారికి కేటవరచెను. సరియైన ధర వరల వెరిగినచో ఆ సొత్తులన 16 లక్షలను పూర్తిగా లభింపగలవు. అని మాలానా మోతాలిగారు నుడిచిరి. రిల్లిని ఆవమానపరచుట అనునది ప్రత్యేకము స్వేచ్ఛి విషయము! అని ఒక మహమ్మదీయుడు ప్రశ్నించెను. అతను, నా విషయమే. అట్టి నీతిలో గూడ నేను తీసుంచెదను, అని మోతాలిగారు నుడిచిరి.

మరియు మోతాలిగూడ క్రైస్తవతర మిచ్చెను.

శ్రీయుత బంగులూరి ప్రకాశంగారు

పిమ్మట ప్రకాశంగారు జేతూనలో నుపన్యసించిరి. దొరతనమువారు ఆకాలిలై దాడినెడల బేరేయలడువైనను ధ్వజమెత్తుటయే యగును. మనలో అంతకులనములు కలుగుట కలన మనకేత్రపులు మనమై విస్తరించుచు నున్నారు. ఢిల్లీ సమాధానములన మననీతి చాలకుట స్థిరపడినది. దౌర్జన్య వినిహిత్యుగు సహాయోద్యమమును గుఱించి మనము నాగపురమున దొరతనమువారిని ఓడించెదమి. కాని వారు మనకు లొంగుట లేదు. టర్కీ విజయమునకు కేమల్ పాషా గారి ఖడ్గము కారణము గాని మిగిలిన మండలివారి యనుగ్రహము కాదు. అంతకు పూర్వము ఒకసారి బొంబాయిలో గాంధీమహాత్ముడు సత్యముకొరకును శ్యాముమోరకును టర్కీకి స్వాతంత్ర్యమునుగల దని మిత్రమండలివారిని గోరెను. కాని వారపుడు పరిహాసము చేసిరి. దొరతనమువారు ప్రతినియమందును అవ్యాధమే చేయుచున్నారు. కాన నేను వారి నెంత మాత్రము లెక్కచేయను అని ప్రకాశంగారు నుడిచి సాభలో జరుగుచున్న విషయములను వివరించిరి. పిమ్మట మాలానా మహమ్మదాలిగారు మరొకందఱును ఉపన్యసించిరి. స్వరాజ్యమునకు అభ్యంతరము కలిగించుచున్న మహమ్మదీయులను ఇతరలను ముగిలించిరి. స్వరాజ్యము కచ్చుటకులన హిందువుల కిపాలకు ఏర్పడినను క్రైస్తవ ప్రభుత్వముకంటె అది వేయరుదుంగు అత్రముగ నుండు నని మహమ్మదాలిగారు నుడిచిరి. రాత్రి 11 గంటలకు సభ ముగిసినది. (అ. వె)

దంతచూరము — పండ్లపొలు తీపులకు మంచిపొదుము చక్కని డబ్బీ 1.కి అణాలు 0.2-0 అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

అకాలీనాయకుల కేసు

13 వ తేదీ విచారణ

నిన్న అమృతనరులో జిల్లాబోర్డు హాలులో స్పెషల్ మాజిస్ట్రేటు జె. పి. ఆండర్ కేకగారు యాకేనువిచారణ మరల ప్రారంభించిరి. ఉదయం 9 గంటలకు ముద్దాయిలను తీసికొని వచ్చిరి. వారిని బెంచీలపై కూర్చుండబెట్టిరి. శ్యామవాదులకు ప్రతివాదిలేఖలకును తగిన యేర్పాటులు చేయబడినవి. విచారణకు రాగోరినవారికి టికెట్లు నిచ్చిరి. 20 మందిపత్రికా విలేఖలు వచ్చిరి. క్రభుత్వము వారి పక్షమున బెన్ బెట్ మన్ సి. వి. ఇ. గారును రాయలహంమార్ శ్యామ ప్రసాద్ గారును, సి. వి. డి. నూపరింటెండెంటు ఖాన్ అహమద్ ఖానుగారును వచ్చిరి.

రాయలహంమార్ భగత్ రామ్ (జలందరు) లాలా గఘురాధ్ సాహె (లాహారు) కాంకాసింగ్, శారాయణ సింగ్, షేర్ చిరంజీత్ సింగ్ గారు మున్నగువాడు ముద్దాయిలవత్తునవచ్చిరి. ఉదయం 10 1/2 గంటలకు విచారణ ప్రారంభమైనది ముద్దాయిలలో వాకరను భగత్ జగ్గురిసింగ్ వచ్చి నేనుగూడ వచ్చితిని మేజిస్ట్రేటుకు తెలియజేసి ముద్దాయిలలో కలసి కూర్చుండెను. హరిసింగ్, భాయిమాన్ సింగ్, భాయి జిమ్సింగ్, భాయి కర్తార సింగ్ గార్లమై కేసునడుమకొంటి నని బెట్ మన్ గారు తెలిపిరి. మేజిస్ట్రేటు అందుల కింగిరించెను. బి. హరిమాన్సింగు గారి వారంటుగూడ రద్దవరచుడెను. మిగిలినవారు 52 మంది వారిలో ముగ్గురింగన కనబడలేదు. శారాయణసింగు కోరము అన్నాలో నన్నె చాలిగామములోను లిల్వూరులోను కూడా వెదకితినిగాని అయిన కనబడలేదు. అయిన కాలే నని తప్పించుకొనుచున్నాడు. కావున దొరుకుటకప్పుడు అని నజ్ యిస్పెక్టరు ఆగాడిబ్బస్ మిర్జాగారు చెప్పెను. భక్తరాంగారు యాసాక్షిని మరల ప్రశ్నించిరి. నేను శారాయణసింగుగారిని యెరుగుదును. కాని అత డీకేతిగా నుండు నని కల్పింపలేదు. 2 నెలల పిమ్మట ఆతడు మారిపోయెను. అని ఆసాక్షి చెప్పెను. నాకు 6 వారంట్లు నిచ్చిరి. మరయు దర్బసింగ్, మంగేశింగ్, శారాయణం బాన్ సింగ్ గార్ల ను కూడ వెదుకవలెననిరి. నేను అమృతనరులో సగరములోను స్వర్ణదేవాలయములోను గూడ వెదకితిని గాని వారు కనబడలేదు. అని సి. వి. డి. కేసీటేటు సాధికారు చెప్పెను. నేను ధర్మసింగును రెండుదేవుండి యెరుగుదును. ఆతడు పొడుగుగా నుండును. ముందు 25 యేండ్లు. తక్కినవా రెద్దరి కొరకును అకాలీ యన్నతావు లన్నియు వెదకితిని. ధర్మసింగ్ యల్లు రావల్ సిండిహో సాగిరెద్ద నన్నది. అతనిని ధిరీమసింగ్ అందుకు. వారంటుమై ధర్మసింగు అని యున్నది. అని యాసాక్షి శ్రాను కరిక్షిటా చెప్పెను. అతనిపేరు ధిరీమసింగు హెడ్

కనీష్టేటు శాతో చెప్పెను. తక్కినవా రెద్దరు లేరని ఆకాలీ యాధికారి చెప్పిరి. అని అసలు కరిక్షిటా యాసాక్షి చెప్పెను. మరియు సాక్షి యాన నజ్ యిస్పెక్టరు మహమ్మదు హజమ్ రాలేదు. అతడు ధర్మసింగ్ గ్రామమునకు వెళ్ళెను. అతనికొరకు 1 నోటు ఆగవలసియుండును. శారాయణబాక్ సింగు ముద్దాయిలు హజమ్ పెట్టినచో ధర్మసింగు మంగళ సింగులను బిదులుకొందును అని బెక్ మన్ గారు నుడిచిరి.

శారాయణ బాన్ సింగును ముద్దాయిలు దాచిరని బెట్ మన్ గారి మాటలకలన తేలుచున్నది. అని ముద్దాయిలలో శోకరగు బాదివారు కర్ దారు శారాయణసింగు గారు మేజిస్ట్రేటుకు తెలిపెను. ఈ ముద్దాయిలకూడ వచ్చినచో పరిచుట నగును. మధ్యభధ్య పునర్విచారణ అనకు నుండెను. అని బెట్ మన్ గారు చెప్పిరి.

కేసు భువనాటికి వాయిదా వేయబడినది. వాపొల్లిలను ఉదయమున నే యిక్కడకు తీసుకొనివచ్చిన విచారణ ప్రారంభ మగువరకు నేనువారిలో మాట్లాడగోరెనని లాలాగఘురాధ్ సాహె గారు మేజిస్ట్రేటుకు కోరగా మేజిస్ట్రేటు టింగిరించెను. ఇదివరకు పోలీసువారు ముద్దాయిలలో కొందరి యిండ్లలోనుండి తీసుకొని పోయిన ధనమును మరల వారి బంధువులకు యిచ్చుటకు త్రవ్వ చేయబడినదిగాన మిథ యెవరి కిమ్మనెదరో తెలుపు దని మేజిస్ట్రేటు కోరగా ముద్దాయిలు బంధువుల పేర్లను చెప్పిరి. ఆ సామ్యము వారి కిచ్చినయెటకు మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువుచేసెను. ఇంతటినుండి ప్రతిరోజు విచారణ జరుగను. 8 మంది ముద్దాయిలకు శ్యామవాదులలేరు. (అ. వె)

చాకులు - తాళములు
మంగలికత్తులు.
అంధసోదరులచే చేయబడినవి. మేలయ్యగి.
వెంటనే ధరలక్కటానుకు ప్రాయము.
బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్
కట్టన్న అండ్ లాక్ మేకప్స్ etc.
8081 పెద్దాపురం. (గోదావరికట్ట)
తెలిగ్రాఫిక్ అడ్రెసు: "ఇంద్రప్రస్థ" పెద్దాపురం.

కఫహరిచూరము
చిన్నడబ్బీ 1-కి 0.2-0 (6 డబ్బీల మందుగలది) 1-కి రు 2-0-0
ఈ చూరము కఫహరికలచే చేయబడినది.
దగ్గు, ఉబ్బసము, కాపీస, వైర్యజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంటనుంచుకొనుట మంచిది.
అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

ది మద్రాసు ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి, (లిమిటెడ్)

మద్రాసు, హంటుకోడ్లు నందుండు సుందర్న టాక్ అండు సమ్యవారి ధనమునకు ప్రశంసించుండు నెం 2/4 రు భవనమును ముద్రాంచి ఏర్పాటు చేయబడినదియు, మా మానేజింగ్ డైరెక్టరుకు, క్రధానవైఖ్యలు నకు ఆయుర్వేదరత్న శండిక డాక్టరు ఎన్. వి. శ్రీరామచార్యులు, పి. హెచ్. డి. ఎన్. సి. గారు, కత్తిడిము, అదివారము, సెలవుదినములందు కూడ, ఈదిగువ తెలుపబడిన కాలములందు కో.గలను కరిక్షింపి, వారికి సహా నోసంగదరు. అని మేము ఇందుమూలముగా ఎల్లరకును తెలియజేయుచున్నాము.

బాంచిలక్ష్మిను,	ఉదయము 7 గంటలనుండి 10 గంటల వరకు
2/4 మాంటుకోడ్లు, మద్రాసు,	సాయంత్రము 4 గంటలనుండి రాత్రి 7 గంటలవరకు.
హెడ్ అక్ష్మిను.	పగలు 10 -30 గంటలనుండి,
44 గోవిందప్పవాయక పిథి, బార్లెటను, మద్రాసు.	సాయంత్రము 8-80 గంటలవరకు.

తోకామయహార కస్తూరిమాతలు

ఈ అమూల్యమైన మూత్రము మొదటిరకం కస్తూరి, మంజుమృత్యు, పచ్చకర్పూరము, అతిగుణకారలగు కనమూలికలు చేర్చి తయారుచేయబడినది. అత్యంతరకు విరస్తువు కాని యిందులో చేరుటలేదు. కనీవిడ్డము, బాయిరు, బాలికలు, యవ్వములు తరణులు, ముసలివారు ప్రతియుక్కర దీనిని సాధారణరోగము లన్నిటికిని అనుపాసభేదముతో వాడతగినది. విడ్డలకు, బాలింతలకు ఇది సంజీవనమిది. నెమకేలు బుద్ధు ఖమ్మ అనుచున్నది. 250-300 మూత్రము గలబుడ్డి 1 కి 0.4-0, 6 బుద్ధురు 1.4-0. హస్తాభ్యర్చనకు. ఈ దిగువ తెలుపబడిన బోవధములు అని ఏయే వ్యాధికి గుణమిచ్చుకట్టు తెలుపబడినదో అందుకు యెలాటి సంజేహమేలేదు. తప్పక వాడి చూడుడు. (1)

సారస్వతానవం:—రక్తవృద్ధిని, బుద్ధిశక్తిని, జ్ఞాపకశక్తిని పెచ్చించును, బుడ్డి 1 కి ధర 1-0-0.
బాలనుభోదయ:—చిన్నపిల్లలకు బలమిచ్చు దివ్యాము. తీపుగానుండును. గుణ మత్యద్భుతము 0-12-0.
భావనబీక రసాయనం:—పీతసంబంధమైన శ్యామలు, వాంతులు, అజీర్తి కలహంపరలపోవును. రు 1-0-0.
వారతజకేనరిలేవ్యాము:—సర్వవారములకు ఆకలి మందగించుట మలబద్ధము మొదలగువాటికి పెట్టినది విడుదురు 2.
మా బోవధముల గుణము ఒకసారి కొనినవారికే తెలియును. ఒకదాని మాత్రం కొనిన పిదప ఎన్నడును మాత్రం నే కొనినవారిని మాద్యధనమృతము. పాశ్చెపు వెంకటాచలమంజీతులు, వైద్యశాలాధికారి, ప్రధానవైద్యులు, శ్రీ సీతారామవైద్యశాల, వైశాఖ మద్రాసు, బాంచి:— 881 కంబుకెట్టిపిథి, మద్రాసు ముఖ్యమనిపు. బాంచి అక్ష్మినునుండి బోవధములు వి.వి. గా కంపంజివు.

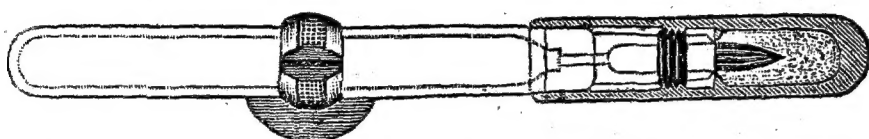
అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము
ప్రతిషాపులో దొరకును

చక్కనిదబ్బీలో సహా సీసా 1-కి రూ 0-10-0; డజన్ 1-కి రూ 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు లేక 109 ప్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

నెట్ వే ఫిల్లింగు "ఆగేట్" ఫ్రంట్ వీన్ వేనా

పాకాటెన్ వెన్ ప్రపంచమునందు, నూతనఫక్కి అని చెప్పవచ్చు ఈ "ఆగేట్" కలము, అమెరికా ఆఫ్ఫీలియా, మొదలగు ఖండములలో విరివిగా వ్యాపించియున్నది. ఇప్పుడెప్పుడు మన హిందూనేతమునందు కూడ మిక్కుటముగా జనాదరణము మొందుచున్నది.

సాధరణమయిన "ఆగేట్" కలము

మామూలుగా ఉపయోగింపబడు ఉక్కుపాళిక బదులు "ఆగేట్" గాజుపాళి నుపయోగించుట యత్కుతమగు నూతన విధానము. ఒకతూరి పిరాలో ముంచియుండల అయిదు నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును. మెలూపూరు విక్టోరియా డిపో, మదరాసు.

వెంట్రుకలే అందము?

రాలిపోకుండు, జాగ్రత్త!

"Everybody's favourite
Toilets, Kaminia Oil,
& Otto Dillabhar, Sold
everywhere."

వెంట్రుకలు దువ్వెంతో ఊడిరాకమునుపే త్వరపడును.
ఊడివచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంట్రుకలు పాడైపోవును.

అంతవరకు రాసియవద్దు

నేడే

కమినియానూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు

(ఇది రిజెప్టరు చేయబడినది.)

వెంట్రుకల కట్టి రోగమును, కిరో మాంద్యమును, యిది దివ్యమధనము
వెంట్రుకలు చిట్టచు గాని, గడకుగ గాని యుండదు
మీ వెంట్రుకలు మరల యెప్పుడీ మెత్తదనమును గల్గి వట్టవలె నుండి మెరయు ముందును.

ఈ రోజుననే దీనిని తరీక్షించి చూడుము

వెంట్రుకలు యెట్లుకృద్ధియగునో కనిపెట్టుడు

కమినియా కలమానెన నిన్ను సర్వోత్కృష్టమైన శ్రేయును.

వెల బుడ్డి 1-కి రూ 2-6-0. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని వోల్టేజీలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది.

మీకు నువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినప్పుడు

"టెటో దిల్ బహారు"కు వ్రాయుము.

ఇది రిజెప్టరు చేయబడినది. ఆత్మచ్ఛురమైన శుభముగలది.

కొన్న బుడ్డి 1కి రూ 2-0-0

వ్రాసు బుడ్డి 1కి రూ 0-12-0

వ్రాసు బుడ్డి 1-కి రూ 0-8-0

కొన్ని చుక్కలు చేతిరుమాలయందు చల్లిన మిక్కిలి

మనోహరమైన వాసన చుట్టు ప్రక్కల వ్యాపించును

ఇది నుండి అత్యుత్తమ దుర్బుధ్ధనము, సువాసన అమృతాంజనముగా దా దొరుకును. లేకున్న,

వాడు మొదలు:- ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్గు అండు కెమికలు శంపెనీ,
155 జమ్మానుజీడు, బొంబాయి.

గొప్ప తగుఫా! జాతకరత్నము త్వరపడు!

జ్యోతిషశాస్త్రమునకేదీ వేరే మున్నగునది లేక యేసంగ త్వరఫలితములను గాక కర్మ కిడింగుతో సహా యెన్ని సంగ త్వరములైనను జ్యోతిషముని సహాయము అక్కరలేకయే తమకుట తాము వ్రాసికొనగలరు. భవము, సంతానము, ఆయురారోగ్యములు మున్నగు ద్వాదశభావములతో మీ మీ జాత కములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటి జ్యోతిషము. దీని వెల రూ 2-0-0, నెలూఖరలో గా కొనవారికి 1-0-0 మాత్రమే. (164) గ్రేటు యిండియన్ జ్యోతిషమాలయము, ఖజుంగోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

నవలకాదు!

నాటకముకాదు!

5 పక్షాలకు వ్రాసి క ర } నమ్మాహము { కరకు విద్యుత్తు రు లో పంపిన } బయలు పోసి 1-4-0 వి. పి. గా ఇట్టే చదివి అల్పచింతివేయునది కాదు. ప్రపంచమును మందులే నైద్యము, చెదిరినదికి, కన్న లేనిమాపు, మనసులోని

మర్మము శేర్పాడి విద్య. 977
మనస్సి జ నైకపూజ్యమగు నీవిద్య ను గురువులే నే ఆధ్వరించుటకు వీలుగ నిర్వహించు ధారాళమగు, మర్మరహిత మగు తెలుగున వ్రాయబడినది. వెంటనే ఆర్డరులు పంపుకొని మాత్రము ప్రతులు అందును. వెల 2-0-0 వి. పి. చార్జీ 0-4-0
ఆర్డరు:- ప్రొఫెసర్ సేఖర్, మెన్మొరెన్, ఏలూరు.

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

శుభమై అనుభవసిద్ధమగు 600 చికిత్సలను తెలుపు సద్గ్రంథము ప్రతియింట నుండదగినది అందరుచేయదగిన మందులు 1కి 1-4-0 885 (2) వి. పి. 0-6-0
ఆరోగ్యదర్శనము:- వ్యాధులను రాకుండా కాపాడు కొను మార్గములను చూపించును, తప్పక చదువ దగినది 1కి 0-6-0 వి. పి. 0-4-0
ఆయుర్వేదచరిత్ర:- ఆరోగ్య, వైద్య, కార్య, నిర్ధాన దత్తులను, చికిత్స, మొదలగునవి వ్రాయబడు వైద్యపుస్తక. మారిత యుచితము చందా రూ 2-8-0
వై 8 ని ఏక కాలమును కొరవవారికి 8-12-0 లకు పంపెదము, ఆయుర్వేదగ్రంథమండలి, పెరిడేపి. (నెల్లూరు జిల్లా)

పగుళ్ళకు తైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-6-0. వి. పి. లో 0-11-0
1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్టేజి 0-5-0 మాత్రమే.
అరికాళ్ళు, అరిచేతులు, చర్మము కారకవలన, కీతగాలి వలన పగిలి నీరుకారుటయు, జిలపుట్టుటయు సంభవించును. ఈ తైలమును రాచిన పగుళ్ళుమీని జిలపోయి మంచిచర్మము రాగలదు. పగుళ్ళునొప్పియు నయచును. స్వల్పకాయము. కాలి పగుళ్ళకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగము.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.